

Universitätsbibliothek Wuppertal

Plutarchu Chairōneōs Ta Sōzomena Panta

Continens Vitas Parallelas Graecè & Latinè

Plutarchus

Francofurti, 1620

Pyrrhus et C. Marius

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1340)

PLVTARCHI

vita comparata

P Y R R H I E T

C. Marii.

P Y R R H V S.

EGNUM Thesprotorum & Molossorum tradunt principem a diluio tenuisse Phaethontem, qui inter illos fuit qui cum Pelasgo in Epirum commeauerunt Quidam Deucalionem & Pyrrham templo

apud Dodonam constructo, ibi confedisse in Molossis. Postmodum Neoptolemus Achilles filius, populum eam in oram deduxit, eamque ipse coluit, atque successionem a se regum, quos Pyrrhidas appellauerunt, reliquit. Hic etenim puerili cognomine dictus Pyrrhus fuerat: ac liberorum quos ex Lanassa habuit Cleodis Hylli filii gnata, vnum vocauit Pyrrhum. Inde Achilli honores in Epiro diuini fuerunt, ac voce vernacula Aspetum dixere. Infra primos quum intermedii reges efferrati essent, opibusque & factis obscuriores, Tharrhytam scribunt primum qui moribus Graecis, literis, & legibus humanis ciuitates tinxit, celebrem euassisse. Tharrhyta Alcetas filius fuit, Alceta Aryias, Aryba & Troiades Aecides. Hic in matrimonio habuit Menonis Thessali filiam Phthiam, clari bello Lamiaeo viri, summaeque inter socios secundum Leosthenem dignitatis. Ex Phthia nati Aecidi sunt Deidamia & Troias, praeterea filius Pyrrhus. Aecide vero per seditionem exacto, Molossi asciuerunt Neoptolemi filios. Quare amici Aecidis quos occupauerunt, interfecti sunt. Pyrrho etiamnum infante, quum inuestigaretur ab hostibus, Androclides & Angelus clam sublatro fugam arripuerunt. Trahebant secum paucos seruos & mulierculas pueri nutrices. Vnde difficilior fuga & retardata quum instarent hostes puerum Androclioni, Hippia, & Neandro tradunt fidis iuuenibus & valentibus: iubentque quantum possint, accelerent fugam, Megaraque oppidum Macedoniae teneant. Inde qua precibus qua villos qui insectabantur, in diei serum morati sunt. Quibus xgre reiectis, sequuti sunt eos qui Pyrrhum ferebant. Sub solis occasum quae in manibus erat si es elapsa eis repente est, vbi ad amnem, qui oppidum praefluit, peruenerunt, aspectu horrendum & rapidum, atque tentantibus vadum, nulla ratione permeabilem. Largam enim & turbidam voluebat ex imbribus aquam, & omnia reddebat nox terribiliora. Diffisi igitur solos se transportare puerum & nutrices pueri posse, quum incolas aliquot animaduertissent in vltiori ripa stare, orauerunt hos vt ad traiciendum opitularentur sibi,

πρώτα φοβερώτερον. καὶ αὐτοὶ μὲν οὖν ἀπέγνωσαν ὅτι χιρεῖν παιδίον φερόμενοι, καὶ γυναικα τὰ τρέφοντα ὁ παιδίον ἀγαθόμοιροι δὲ τῶν ὀπιζωρίων πιας εἰς τὰ πέτραν ἐσώσας, ἐδέοντο συλλαβέσθαι πρὸς τὴν ἀλάσασιν,

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ

Βίοι παράλληλοι

ΠΥΡΡΟΥ ΚΑΙ

Γαῖα Μαρίου.

ΠΥΡΡΟΥ.

B

ΕΣΠΡΩΤΩΝ καὶ Μολοσσῶν, μὲν τὸν κατακλυσμόν, ἰσορῶσι Φαέθοντα βασιλεύσαντα πρῶτον, ἕνα τῶν μὲν Πελασγοῦ παραγγομένων εἰς τὴν Ἠπειρὸν ἐνοιοῖ δὲ Δουκελίω καὶ Γύρρῳ, εἰσαμένοισ δὲ οὐκ ἐπὶ Δωδώνῳ ἱερῶν, αὐτοὶ κατακτείνετο Μολοσσοῖς. χρόνῳ δὲ ὑστερον Νεοπτόλεμος ὁ Ἀχιλλέως λαὸν ἀγαγὼν, αὐτοὺς τε πλὴν χερσὶν κατέχευε, καὶ ἀφαιδολογῶν βασιλεύων ἀφ' αὐτῶν κατέλιπε, Πυρρίδας ὅτι καλεσομένους (καὶ γὰρ αὐτὰ Πυρρὸς καὶ παιδικὸν ἐπωνύμιον) καὶ τῶν γησιῶν παιδῶν ἐκ Λαιάσσης τῆς Κλεοδῆς ὅτι γὰρ γησιῶν ἕνα Πυρρὸν ἀνόμασεν. ἐκ τούτου δὲ καὶ Ἀχιλλεὺς ἐπὶ Ἠπειρῶν πιας ἰσορῶσι ἔχει, Ἀσπετος ὅτι χιρεῖν φωνῆ πρῶτος γησιῶν ὀνόματος. μὲν δὲ τοῖς πρῶτοις, τῶν δὲ μετὰ βασιλεύων ἐκβαρβαρωθέντων, καὶ γησιῶν τῆ τεδωάμει καὶ τοῖς βίοις ἀμνηστέων, Θαρρύτῳ πρῶτον ἰσορῶσιν, Ἑλλήνικα ἔχει καὶ γραμμασι καὶ ἰομοῖς φιλανθρωπῶν ἀφαιδολογῶν πόλεις, οἰομασὸν γησιῶν. Θαρρύτου δὲ Ἀλκίεος υἱὸς καὶ Ἀλκίεου δὲ, Ἀρύβας, Ἀρυβα δὲ καὶ Τρωιάδος, Αἰακίδης. οὗτ' ἔφημε πλὴν Μείωνος ὅτι Θεσσαλοῦ θυγατέρας, Φθίας, ἀνδρὸς δ' ἰσορῶσιν καὶ τῶν Λαμιακῶν πόλεμον γησιῶν, καὶ μέγιστον ἀξίωμα τῶν συμμάχων μὲν Λεωσθέντι λαβόντος. ἐκ δὲ τῆς Φθίας τῶν Αἰακίδων γίνονται θυγατέρες Διδάμεια καὶ Τρωιάς, υἱὸς δὲ Πυρρὸς. ἐπεὶ δὲ κατασάσαντες οἱ Μολοσσοὶ, καὶ τὸν Αἰακίδην ἐκβαλόντες, ἐπηγάρον τοὺς Νεοπτόλεμου παῖδας, οἱ μὲν φίλοι δὲ Αἰακίδης διεφθάρησαν καταληφθέντες: τὸν δὲ Γύρρον ἐπιήπιον οἶτα, καὶ ζήτημόν ἔσπε τῶν πολεμίων, ἐκκλίψαντες οἱ οὐκ ἐπὶ Ἀνδροκλείδην καὶ Ἀγέλον, ἐσθλῶν, οἰκέτας ολίγους καὶ γυναικα ὑδωρούμενα ὁ παιδίον, ἀναγκάσιως ἐφελκόμενοι, καὶ εἰς τὸ τῆς φυγῆς γησιῶν αὐτοῖς δυσέρχον καὶ βαρβαρίας, καταλαμβαρόμενοι, ὁ μὲν παιδίον ἐγγχεῖσι. Ἀνδροκλείων καὶ Ἰππία καὶ Νεδύδρα, νεδύσχοις ἔσι πιας καὶ ῥωμαλέοις, διὰ κράτος φθίον καὶ Μεγάρων ἔχουσαι, χερσὶ Μακεδονικῶν, πρῶτα ἔσαντες. αὐτοὶ δὲ, τὰ μὲν δειόμενοι, τὰ δὲ ἀπομαχόμενοι τοῖς διώχοισιν ἐμπροσθεν ἦσαν ἀγροειδέλης οἰκίας. ἀποβρομῶν δὲ μόλις ἐκείνων, μετέθεν τοὺς τὸν Γύρρον χερμίζοντας. ἠδὲ δὲ τῆς ἡλίου καταδεδύκτος, ἐγγύς γησιῶν τῆς ἐλπίδος, εἰς ἀφίης ἀπεκρίθησαν, ἐπιχόντες τὰ πρῶτα πόλιν ἀφαιδρόντι ποταμῶν, χαλεπῶ μὲν ὀφθαλμοῖς καὶ ἀγέσι, πειρωμένοις δὲ ἀφαιδρῶν πηρύπασιν ἀπορωτάτω. πολὺ τε γὰρ ἐξέπιπτε ῥόδιμα καὶ θολερὸν, ὄμβρων ὅτι γησιῶν, καὶ ὁ σῶτος ἐπὶ εἰ

C

D

E

F

καὶ τὸν Πύρρον ἀεδεύουσιν, βοῶντες καὶ ἰκετεύοντες. οἱ δ' ἔκκαθηκον ἀφ' ἑαυτῶν τε καὶ πάντων τῶν ῥόμας, ἀλλ' ἔτι ἀφ' ἑαυτῶν τῶν μὴ βοῶντων, τῶν δὲ μὴ σιωπόντων ἄλλοις πρὸς ἐπισημοῦς, καὶ ἀεικλιῶν δρυὸς φλοῖον, ἀνέγραψε πορπη γράμματα φράζοντα πῶς τε χρεῖαι καὶ πῶς τύχην τῶν παιδῶν· εἶτα λίθῳ τὸν φλοῖον ἀεικλίνας, καὶ χρυσάμιμος οἷς ἔριμα πρὸς τῆς βολῆς, ἀφῆκεν εἰς τὸ πέρας. ἔτι δὲ φασί, σαυρῶν ἀεικλίνας ἀκονίσαν τὸν φλοῖον. ὡς δ' οὖν ἀέγνωσαν οἱ πέρων τὰ γράμματα, καὶ σιωπῶντι πῶς οὐκ ἔγνωσαν τῶν χειρῶν, ἐκπίοντες ἕξλα καὶ πρὸς ἀλλήλα σιωπῶντες ἐπεριουῶτο. καὶ κατὰ τύχην ὁ πρῶτος αὐτῶν περὶ αἰθέρας, Ἄχιλλος τοῦ ὄνομα, τὸν Πύρρον ἐδέξατο, πρὸς δ' ἄλλοις, ὡς ἔτυχοι, οἱ ἄλλοι διεκρίμζον. οὕτως δ' ὁ σάδεντες καὶ φθάσαντες τὸ δῶξιν, εἰς Ἴλλυριὸν παρεγένοντο πρὸς Γλαυκίαν τὴν βασιλέα καὶ κατεζώοντο δούροντες οἴκῳ μετὰ τῆς γυναικὸς, ἐν μέσῳ δὲ παιδῶν ὅτι τῆς γῆς κατέχευαν. ὁ δ' ἔτι ὅτι γυνῆς, Κασσανδρον δεδιδκώς, ἐζήρον ὄντα τῆς Αἰακίδου· καὶ σιωπῶν εἶχε πολλὴν χρονον, βουλδομόμος. ἐν τούτῳ δ' ὁ Πύρρος ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πρῶτου πύσσας, καὶ λαβδόμομος τῆς ἰματίου τῆς χειρῶν, καὶ πρῶτος αἰσῶν πρὸς τὰ γόνατα τῆς Γλαυκίου, γέλωτα πρῶτον, εἶτα οἴκῳ παρῆγεν, ὡς περὶ τις ἰκέτης δεόμομος καὶ δακρύων. ἔτι δὲ φασί οὐ τὰ Γλαυκία πρῶτον περὶ αὐτὸν, ἀλλὰ βωμοῦ ἡδὲν πρῶτος φαίμενον, ἐσάναι πρὸς αὐτὴν ἀεικλίνας τὰ χεῖρας· καὶ ὁ πρῶτος αὐτῆς Γλαυκία ἦτον φαίμενα· δὲ καὶ παρευθίκα τὸν Πύρρον ἐπέχεισε τῆς γυναικί, κελδύσας αὐτῶν τοῖς τέκνοις τρέφειν, καὶ μικρὸν ὕστερον ἕξαιτου μύρων τῶν πολεμίων, Κασσανδρου δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν τὰ λαίπα διδόντος, οὐκ ἐδέξατο· ἀλλὰ καὶ ἡρόμομος δυοκαίδεκα ἔτων, καπαγαγὼν εἰς Ἡπειρὸν μετὰ διωάμεως, βασιλέα κατέστησεν. ἔτι δὲ ὁ Πύρρος τῆς ἡρόμίδεα τῆς πρῶτου, φεβερῶτερον ἔχων ἢ σιμνότερον τὸ βασιλικὸν, πολλοὺς δ' ὀδόντας οὐκ εἶχεν, ἀλλ' ἐν ἑσέον σιωπῶν ἦν αὐτῶν, οἷον λεπταῖς ἀμυχαῖς τὰς ἀφ' ἑαυτῶν ὑπογεγραμμένων τῶν ὀδόντων. πρὸς δὲ σπληνῶσιν ἐδόκει βοηθεῖν, ἀλεκτρούνα ἦν ἡδὲν, ὑποτίων τε καπαχειμύρων τῶν δεξιῶν ποδὶ πρὸς ἑαυτῶν ἡμα ὁ σπλάγγων. οὐδὲν δ' ἔτι πρὸς ἑαυτῶν ἀδδξος οὕτως, ὡς μὴ τυχεῖ τῆς ἰατρείας, δεηθεῖς. ἐλάμβανε δ' καὶ τὸν ἀλεκτρούνα ἦσας, καὶ ὁ γέρας τῶν ἡδῶσιν ἔτι αὐτῶν. λέγεται δὲ τῶν ποδῶν ἐκείνου τὸν μέγζονα δακτυλὸν ἔχειν διωάμειν ἦσαι, ὡς μετὰ τῶν τελευτῶν, τῶν λοιπῶν σώματος καπακαίετος, ἀπαθῆ καὶ ἀθῆκα πρὸ τῆς πρῶτος ἡρόμίδεα. ταῦτα μὲν οὖν ὕστερον. ἡρόμίδεα δὲ πρὸς ἑπτακαίδεκα ἔτη, καὶ δεκάωπι πῶς ἔρχετο ἔχειν βεβαίως, ἀποδνμία τῆς σιωπέτυχε, τῶν Γλαυκίου παιδων ἐνός, εἰς σιωπέ, δραπῶ, γυναικα λαμβάοντος. πάλιν οὖν οἱ Μολοπῶι σιωπῶντες ἐδέβαλον τοῖς φίλοις αὐτῶν, καὶ τὰ χεῖματα διήρπασαν, καὶ Νεοπολέμα παρῆδωκῆν ἑαυτοῖς. ὁ δὲ Πύρρος οὕτως πῶς ἔρχετο ἀποβαλὼν, καὶ ἡρόμίδεα πρῶτον ἔρημος, Δημητρεῖα τῶν Ἀντιγῶν πρῶτος ἐμῶν ἑαυτὸν, ἔχοντι πῶς ἀδελφῶν ἑαυτοῦ Διδάμειαν, ἢν ἐπὶ μὲν οὐσαν χέρην, ὀνόμαζον Ἀλεξάνδρου τῶν Ρωξάνης γυναικα· τῆ δὲ κατ' ἐκείνοις δυεухηθῆντων, ὡς ἔχουσαν αὐτῶν ἔρημον ὁ Δημητρεῖος. τῆς δὲ μεγάλης μάχης ἔτι ἐπὶ πῶς πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἠγωνίσαντο, παρῶν ὁ Πύρρος τοῖς πρῶτος Δημητρεῖον συμματῆχε, μειράκιον ὡν ἐπὶ, καὶ τοῖς κατ' αὐτὸν ἐτρέψατο, καὶ διεφάνη

A Pyrrhumque iis cum clamoribus & supplicibus precibus ostenderunt. At illi ob vndarum asperitatem & strepitum non exaudiebant, sed dum hi clamant, illi nihil intelligunt, mora interposita est, quousque vni venit in mentem, vt detracta quercus cortici inscriberet fibula literas, quibus necessitatem & fortunam pueri significavit. Tum circumvolutam corticem lapidi, quo velut iactus liberamento usus est, misit in ripam vterio- rem: alii ferunt eum tragulae alligatam corticem iecisse. Illis lectis literis, qui trans fluuium erant, precipitem temporis punctum intelligentes, casis lignis & rate facta transmiserunt. Ac forte qui primus traiecit Achilles nomine, accepit Pyrrhum. Caeteros alii alios, vt quisque cuique occurrit, transvexere. Ita quum emerissent incolomes cuitato periculo insequentium, in Illyricum contulerunt se ad regem Glauciam: quem vbi domi reperissent cum vxore sedentem, reposuerunt puerum in medio humi. Ille quod Cassandrum in animo timeret inimicum Aecidis, diu deliberandus conticuit. Interea sponte Pyrrhus arrepsens, quum apprehenso manibus pallio ad genua se Glauciae sustulisset in pedes, risum primum, deinde, quod suppliciter precantem & lacrymantem repraesentaret, commiserationem mouit. Alii autores sunt non summisisse Glauciae se ad genua, sed tacta Deum ara manibusque ei iniectis humo se erexisse, eamque rem visam Glauciae diuinam. Quare tradidit confestim vxori suae Pyrrhum, praecipitque vt vna cum liberis suis educaretur, & breui post deposcentibus hostibus, Cassandro etiam ducenta talenta promittenti non dedit eum. Verum vt annum duodecimum excessit, deduxit cum exercitu cum in Epirum & constituit regem. Praetulit Pyrrhus vultu truciore quam augustiore maiestatem regiam. Dentes non habuit discretos, sed erat superiore gingiua perpetuum os distinctum quasi lineis quibus designabatur dentium interpunctio. Lienosis existimabatur opitulari, quum Gallum gallinaceum album immolans supinis iacentib. lienem pede dextro premeret leniter. Neq; erat adeo pauper quisquam aut abiectus, cui petenti denegaret curationem. Peracto sacrificio gallum accipiebat, eratq; hoc praemii ei gratissimum. Illius pedis fertur pollex fuisse diuina virtute praeditus. Ac cremato post fata eius reliquo corpore, repertus inuiolatus est & intactus ab igne. Verum haec infra. Quum annum septimumdecimum attigisset, & regnum suum arbitraretur stabile, euenit ei certa peregrinatio. Vnus enim ex Glauciae filiis, in quorum contubernio creuerat, vxorem ducebat. Hic iterum inita Molossi conspiratione expulerunt amicos Pyrrhi, eiusque pecuniam diripuerunt, & permiserunt se Neoptolemo. Exutus ad hunc modum Pyrrhus regno, atque vnde quaq; destitutus, ad Antigoni filium aggregauit se Demetrium, qui sororem suam Deidamiam in matrimonio habebat, quam puellam adhuc Alexandri Roxanes filii vxorem dicebant. Quorum rebus afflictis iam viro maturam iunxit sibi vxoriis Demetrius, ac magno illi praelio, quod ad Ipsum omnes reges orbis commiserunt, interfuit partes sequutus Demetrii, fugauitque eos quos habebat oppositos,

καὶ διεφάνη

atque emicuit inter praeliantes virtus eius. Nec fractum deseruit Demetrium, sed creditas sibi Græciæ vrbes continuit in fide, & pace cum Ptolemæo patrata, obses in Ægyptum nauigauit. Ibi Ptolemæo dedit in venationibus & exercitationibus roboris & patientiæ laboris specimen. Berenicen autem quum aduerteret plurimum pollere, atque inter Ptolemæi vxores virtute & prudentia anteire, obseruauit eam præcipuè. Quumq; mirè calleret, vbi ex vsu esset, subire præcellentiores, vt erat abiectionum fastidiens, præterea modestus esset & temperans in victu, ex multis principibus iuuenibus prælatus est, qui vxorem duceret ex filiabus Berenices Antigonem, quam susceperat priusquam cum Ptolemæo esset in matrimonio, ex Philippo. Post has nuptias clarior iam, quum etiam bona in eum vxor esset Antigone, perfecit vt cum pecunia & copiis ad regnum mitteretur in Epirum. Neque ingratus multitudini fuit aduentus eius ob Neoptolemi odium acerbè & violenter dominantis. Attramen ne ad quem Neoptolemus regum aliorum recurreret, veritus, fœdus cum eo & amicitiam cõmunicato iniit regno. Ceterum procedente tempore fuerunt qui occultè incenderent eos, mutuasq; inter ipsos fererent suspiciones. Quæ tamen præcipuè Pyrrhum commouit causa, dicitur ex huiuscemodi orta fonte. Mos erat regibus vt in Passarone Molossorum regione secundum sacra Ioui Martio facta iurarent Epirotis, & eos sacramento adigerent, hi ex legum præscripto se regnatos, illos regnum ex præscripto legum defensuros. Hæc acta ambobus sunt presentibus regibus, vnaq; hi inter se fuerunt cum amicis, multaq; dona dederunt & acceperunt inuicem. Hic Gelon, vir Neoptolemo fidus, exceptum comiter Pyrrhum iugis duobus bouum aratorum donauit. Ea Myrtilus pocillator qui aderat, poposcit à Pyrrho. Quum autem id denegaret illi ea & daret alteri, non fefellit Gelonem ægrè id Myrtilum ferre. Igitur inuitatum ad cœnam, & (vt nonnulli aiunt) quod formosus esset, illato temulento stupro, appellauit sollicitauitq; vt faceret cum Neoptolemo, & Pyrrhum sustolleret veneno. Non reiecit Myrtilus attentantem tanquam comprobaret & ei assentiretur, cæterum indicauit rem Pyrrho. cuius iussu primarium pincernâ Geloni conciliauit Alexicratem, quasi focium futurum confilii. Nam plures querebat sceleris Pyrrhus indices. Ita circumscripto Gelone circumscriptus vnâ Neoptolemus, atq; insidias progressum habere ratus, non temperauit sibi, sed lætitia gestiens detexit eas amicis, atque quum comessaret aliquando apud sororem Cadmiam, effutiit quid pararetur, neminem ratus verba excipere. Nullus enim aderat alius quàm Samonis, qui gregibus & armentis Neoptolemi præerat, vxor Phænarete. Ea ad parietem atersa iacebat in lecto, videbaturq; dormire. Quæ quum omnia clam excepisset, profecta postridie ad vxorem Pyrrhi denudauit ei cuncta quæ Neoptolemem audiuiisset forori dicentem. Ea re ad Pyrrhū delata, in præsentia quidem hic quieuit, verum in sacrificio inuitatum ad cœnam peremit Neoptolemem, quum primores Epirotarum sentiret sui cupidos, qui adhortabantur eum vt explicaret se à Neoptolemo,

A ἡ διεφαιη λαμπερὸς ἐν τοῖς μαχημένοις. τῶν αἰσάτων δὲ Δημήτριον οὐκ ἐγκατέλιπεν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν τῇ Ἑλλάδι πόλεις πιστευθεὶς διεφύλαξε· καὶ συμβάσεων αὐτῶν ἡμιόμων πρὸς Πτολεμαῖον, ἐπέβλεπεν εἰς Αἴγυπτον οὐκ ἀφίσταν. καὶ Πτολεμαῖος μὲν ἐν τε θήραις καὶ γυμνασίοις, ἐπέδειξεν ἀλκῆς καὶ καρτερίας παρὲν ἑαυτῷ· τὸν Βερενίκην ὄραν μέγιστον δυναμῶν, καὶ περὶ δὲ τῶν ἀρετῶν καὶ φρονήσεως τῶν Πτολεμαῖου γυμνασίων, ἐπερὶ δὲ μάχης. καὶ δεινὸς ὢν ὑπερβαίνει ἐπὶ ὠφελείᾳ τῶν κρείττωνων, ὡς περὶ ὑπερβλήτης τῶν ταπεινοτέρων, χρισμὸς δὲ τῶν σφῶρων περὶ διαίτην, ἐκ πολλῶν νέων ἡγεμονικῶν παρεκρίθη λαβεῖν Ἀντιγόνην, γυναικᾶ, τὴν Βερενίκης θυγατέραν, ἣν ἔχεν ἐκ Φιλίππου πατρὸς τῆς Πτολεμαῖου συσποικεῖν. μὲν δὲ τὸ γάμον τῶν ἐπιμαλλον ἐδοκίμησεν, καὶ γυναικὸς ἀγαθῆς τῆς Ἀντιγόνης περὶ αὐτὸν ἔσπευσε, διεσπείρατο, χρημάτων λαβῶν καὶ δυνάμειν, εἰς Ἡπειρον ἐπὶ τῷ βασιλείᾳ Σπυρρίων ἀπὸ πατρὸς οὐκ ἀκριβοῦς πολλοῖς ἀπὸ τῶν ἀπέχθειται τῶν Νεοπτολέμου, χαλεπῶς καὶ βιαίως ἀρξάμενος. πάλιν δὲ αὐτὸς μὴ πρὸς τινος τῶν ἄλλων βασιλέων ὁ Νεοπτολέμος βράπτει, ἀφελύσει δὲ καὶ φιλίαν πρὸς αὐτὸν ἐπὶ κρινωνία τῆς ἀρχῆς. χρόνος δὲ περὶ οὗτος, ἦσαν οἱ παρεξιώνοντες αὐτὸς κρύφα, καὶ κατὰ δόξαν ἐμποιοῦντες ὑποψίας. ἡ μὲν τοὶ μάλιστα κινήσασα τὴν Πύρρον αἰτία λέγεται τοιαύτη ἀρχὴν λαβεῖν εἰς ἡσδρν οἱ βασιλεῖς, ἐν Γαλατρίᾳ γυναικὸς τῆς Μολοθίδος, Ἀρείῳ Διὶ θύσαντες, ὀρκωμοτεῖν τοῖς Ἡπειρώταις καὶ ὀρκίζεῖν, αὐτοὶ μὲν ἀρξάμενοι καὶ τῶν νόμων, ἐκείνοις δὲ τῆ βασιλείᾳ ἀφελύσειν καὶ τοῖς νόμοις. ταῦτ' οὖν ἐδράτο ἀμφοτέρων τῶν βασιλέων παρόντων, καὶ σιωπῶν ἀλλήλους μὲν τῶν φίλων, δῶρα πολλὰ, τὰ μὲν δίδοντες, τὰ δὲ λαμβάνοντες. ἐν ταῦτα δὲ Γέλων, ἀπὸ πρὸς Νεοπτολέμου δεξιῶν σάμνος φιλοφρονῶν τὸν Πύρρον, ἐδάρησάτο βαρῶν ἀροτήρων θυοὶ ζῆλῳσι. ταῦτα Μυρτίλος ὁ ἐπὶ τῶν οἴνου παρῶν ἦπει τὸν Πύρρον ἐκείνου δὲ μὴ δίδοντος, ἀλλ' ἑτέρω, χαλεπῶς ἐπέλεον ὁ Μυρτίλος οὐκ ἔλαθε τὸν Γέλωνα. καλέσας οὖν αὐτὸν ἐπὶ δείπνον, (ὡς δὲ φασὶν ἔνιοι, καὶ χηρσαίμνος παρ' οἴνου, ὡραὶ ἐξῆν) λόγους παρεσιώεγκε, περὶ βασιλείᾳ ἐλέσασα τὰ τοῦ Νεοπτολέμου, καὶ φαρμάκους ἀφελύσειν τὸν Πύρρον. ὁ δὲ Μυρτίλος ἐδέξατο μὲν τῷ πείραι, ὡς ἐπαινεῖν καὶ συμπεπεισμένος, ἐμύνησε δὲ τῶν Πύρρον καὶ κελεύσαντος ἐκείνου, τὸν ἀρχοντοχρον Ἀλέξικράτην τῶν Γέλωνι σιωπῆσεν, ὡς δὲ μετῴσθη τὸν ἀφελύσειν αὐτοῖς. ἐβούλετο γὰρ ἐν πλείοσιν ὁ Πύρρος τὸν ἐλεγχον ἡμέα τῶν ἀδικημάτων. ἔτα δὲ τῶν Γέλωνος ἔξαπατωμένου, σιωπῶν παρῶν ὁ Νεοπτολέμος, καὶ τὸν περὶ οὗτον ὁδῶν βαδίζον οἰόμενος, οὐ κατέπειθε, ἀλλ' ὑποχρῆσθε ἐξέφερε πρὸς τῶν φίλων, καὶ ποτε κωμάσας περὶ τῷ ἀδελφῷ Καδμείᾳ, ἐχρῆτο λαλίᾳ περὶ τούτων, ὡς δὲ σιωπῶν οἰόμενος. ὡς δὲ γὰρ ἡ πλησίον ἀπὸ τῆς Φαγαρέτης, γυνὴ Σάμνος τῆς τῶν ποίμνια καὶ τῶν βοσκῆς τῶν Νεοπτολέμου διοικεῖντος. αὐτὴ δὲ ἀπεστραμμένη πρὸς τοῖς χρόνῳ ἐπὶ κλίνης τινός, ἐδόκει καθεύδειν. σιωπῆκος δὲ περὶ τῶν ἡμιόμων καὶ λαλοῦσα, μὲν ἡμέρας ἦκε πρὸς Ἀντιγόνην τῷ Πύρρον γυναικᾶ, καὶ πρῶτα κατέπειθε ὅσα τῶν Νεοπτολέμου πρὸς τῷ ἀδελφῷ ἦχουσε λέγοντος. πύρρονος δὲ ὁ Πύρρος, ἐκεῖ μὲν ἡσυχίαν ἦν· ἐν δὲ θυοῖα καλέσας ἐπὶ δείπνον τὸν Νεοπτολέμον, ἀπέκτεινεν, ἀγαθόμενος τῶν Ἡπειρωτῶν τοῖς κρηπίτους παρεστῶντας αὐτῷ, καὶ τῶν βασιλέων οὐκ ἀπαλλαγῆναι τοῦ Νεοπτολέμου,

καὶ μὴ μερίδα μικρὰν ἔχοντα βασιλείας ἀγαπῶν, ἀλλὰ
 τῆ φύσει χηρῶσθαι, μετρίων πραγμάτων ἀπιλαμβάνου-
 μδρον καὶ πινος ὑποψίας ἅμα παρὰ γυρομένης, τὸν Νεο-
 πτόλεμον φθάσας ἀειλεῖν. μεμνημένος ὁ Βερενίκης καὶ Πτο-
 λεμαίου, παιδίον μὲν αὐτῶν γυρομένην ἔξ Ἀντιγόνης, Πτολε-
 μαίον ὠνόμασεν, οἰκίστας δὲ πόλιν ἐν τῇ χερρόνησῳ τῆς Ἡ-
 πείρου, Βερενικίδα παρσηρῶσεν. ἐκ δὲ τούτου, πολλὰ μὲν
 περὶ αὐτῶν καὶ μεγάλα τῆ γράμῃ, ταῖς ὅ ἐλπίσι μάλιστα καὶ
 παρῶν ἀπιλαμβάνουμδρος τὴ πλησίον, ὄρεν ἐμφύωαι τοῖς
 Μακεδόνων πράγμασιν, ἐκ τοιαῦ δὲ ἵκνος παρὰ φάσεως. τὸ
 Κασσάνδρου παίδων ὁ παρὰ σβύτερος Ἀντιπάτρως τῶν τε
 μητέρα Θεσσαλονίκῃ ἀειλε, καὶ τὸν ἀδελφὸν Ἀλέξαν-
 δρον ἤλαυνεν. ὁ δὲ παρὰς τε Δημήτριον ἐπεμψε, δεόμενος
 βοηθεῖν, καὶ Πύρρον ἐκάλει. Δημήτριος ὁ ὑπο ἀρχαίων
 βεβαδύμενος, ἐπελθὼν ὁ Πύρρος ἤτησε μισθὸν τὸν συμμάχους,
 τῶν τε Νυμφαίων καὶ τῶν Ἰθαλιῶν τὴ Μακεδονίας, καὶ τῶν
 ὀπικτητῶν ἐθῶν, Ἀμβρακίας, Ἀκαρνανίας, Ἀμφιλοχίδου.
 παρὰ μδρου δὲ τοῦ νεαίσεως, ταῦτα μὲν αὐτὸς εἶχε, φερούσας
 καὶ λαβῶν, τὰ δὲ λοιπὰ κτάνουμδρος ἐκείνῳ, παρὰ ἐκείνῳ τὸν
 Ἀντιπάτρως. Λισίμαχος ὁ βασιλεὺς, αὐτὸς μὲν ἰὼ ἐν ἀρχαί-
 λιας, παρὰ θυμούμδρος Ἀντιπάτρως βοηθεῖν, εἰδὼς δὲ τὸ Πύρ-
 ρον ὁδὸν ἀρχαίεῖν ὁδὸν ὄρεν ἰδοῦναι Πτολεμαίῳ βουλό-
 μδρον, ἐπεμψε πλάσῃ γράμματα παρὰς αὐτὸν, ὡς Πτο-
 λεμαίου κελθόντος ἀπαλλάττεισθαι τῆς γράμῃς, τριακί-
 σια τάλαντα παρὰ τοῦ Ἀντιπάτρως λαβόντα. λύσας δὲ τῶν
 ὀπιτολῶν ὁ Πύρρος, ὄρεν τὸν ραδιούργημα τοῦ Λισιμάχου
 σιωεῖδεν. οὐ γὰρ ἰὼ ἡ σιωήτης γεγραμμένη παρὰ σαρῶσιν,
 Ὁ πατήρ τῶν ἡμῶν χαίρειν, ἀλλὰ, βασιλεὺς Πτολεμαίος βασι-
 λεῖ Πύρρῳ χαίρειν. λοιδορήσας ὁ Λισίμαχος, ὁμους ἐποιεῖτο
 τῶν εἰρήνῃ, καὶ σιωήσας ὡς καὶ σφαίρων ὀρκωμοτήσων-
 τας. ἐπεὶ δὲ καὶ παρὰ καὶ ταύρου καὶ κειοῦ παρὰ σαρῶσιν,
 ὁ κειὸς αὐτομάτως ἀπέθανε. τοῖς μὲν ἄλλοις γελῶν ἐπήει, τὸ
 δὲ Πύρρον ὁ μάντις Θεόδδδος ὁμους διεκάλυσε, φησας ὅ
 δαμόνοιον ἐν παρὰ σαρῶσιν τῶν βασιλέων θάλασσαν. ὁ μὲν
 οὐκ Πύρρος οὕτως ἀπέστη τῆς εἰρήνης τῶν Ἀλεξάνδρου τῶν
 παρὰ μδρων ἡδὴ κατὰ σαρῶσιν ἔχοντων, ὁμους ὁ Δημήτριος ἀ-
 φικεῖ, καὶ δῆλος μὲν ἰὼ ὄρεν ἡκων μὴ δεομένη, καὶ φόβον
 παρὰ ἔχεν. ὀλίγας ὁ ἡμέρας συγγενόμενοι, δι' ἀπίστας, ἐπε-
 βεβῶσαι ἀλληλοῖς ἀμφοτέροι. καρῶν ὁ χηρῶσιν καὶ φθά-
 σας ἀποκτίνουσιν ὁ Δημήτριος τὸ μετρίον, καὶ βασιλεὺς
 ἀιηρῶσιν Μακεδονίας, ἰὼ μὲν οὐκ καὶ παρὰ σαρῶσιν αὐτῶν παρὰς
 τὸ Πύρρον ἐγκλήματῳ, καὶ καταδρομῇ τὴ Θεσσαλίας ἐγ-
 γένεσθαι ὑπο ἐκείνῳ, καὶ τὸ σύμφωτον νόσημα τὸ διναφείας,
 ἡ πλεονεξία, τὴ γαιτνίασιν αὐτοῖς ἐπίφοβον καὶ ἀπίσων παρὰ ἔχε,
 καὶ μάλλον ἐπὶ μὲν τῶν τῆς Διδαμείας τελευτῶν
 ἐπεὶ δὲ καὶ καταρῶντες ἀμφοτέροι Μακεδονίας σιωεῖ-
 πον εἰς τὸ αὐτὸ, καὶ μετρίων ἐλάμδων παρὰ φάσεως ἡ ἀφ-
 φορῶ, Δημήτριος μὲν ἐπὶ Αἰτωλοῖς στρατομάμδρος, καὶ
 κερτήσας, Πάϊσυχον αὐτὸν μὲν πολλῆς διναμείως κατὰ-
 λιπών, αὐτὸς ἐβάδιζεν ἐπὶ Πύρρον, καὶ Πύρρος ἐπὶ ἐκεί-
 νον, ὡς ἡσθεῖο. γυρομένης δὲ ἀφῶσιν καὶ ὄδον, ἀλλήλοῖς
 παρὰ μδρων καὶ Δημήτριος μὲν ἐμβαλὼν εἰς Ἡπείρου
 ἐλεπλάτει, Πύρρος δὲ Πάϊσυχῳ παρὰ σαρῶσιν, εἰς μάχην κατῆστη. καὶ τῶν
 στρατιῶν συμπεσόντων, δεινὸς ἰὼ καὶ
 μέγας ἀγὼν, μάλιστα καὶ τοῖς ἡγεμόνας. ὁ, τε γὰρ Πάϊσυχος, ἀδρῆα καὶ
 χεῖρ καὶ ῥάμῃ σώματος ὄρεν ὁμολο-
 γουμδρος τῶν παρὰ Δημήτριον στρατηγῶν, καὶ δάσους ἔχων καὶ
 φερόντα, παρὰ σαρῶσιν τὸν Πύρρον εἰς τὰς χεῖρας.

neque portione regni defungeretur modica, sed
 ut ingenium sequeretur suum, & res maiores ca-
 pesseret, atq; oblata simul hac suspicione prae-
 teret opprimere Neoptolemum. Berenices autem
 & Ptolemaei memor, natum sibi ex Antigone fi-
 lium appellavit Ptolemaum, & oppidum, quod in
 Cherroneso Epiti condidit, Berenicidem dixit.
 Hinc multa & ingentia voluens animo, excipiens
 autem spe potissimum & primum vicina, statuit
 imperium Macedonicum tentare ex huiuscemodi
 occasione: Cassandri filiorum maior, Antipater,
 matrem Thessalonicam peremit, & Alexandrum
 fratrem pellere institit. Hic ad Demetrium misit
 petitum suppetias, simulque Pyrrhum accersuit.
 Demetrium autem negotiis remorantib. occurrit
 Pyrrhus, postulavitq; mercedē auxilii Nymphæā
 regionem Macedoniae maritimam atq; ex provin-
 ciis adiectis Ambraciam, Acarnaniam, Amphilo-
 chiam. Cedente his adolescente, tenuit ea sibi &
 praefidiis firmavit. Reliqua quae detrahit Antipatro
 paravit illi. At rex Lyfimachus, quum studeret An-
 tipatro succurrere, erat implicatus ipse negotiis.
 Verum quod Pyrrhum omnia sciret gratificaturū
 Ptolemao, neq; quicquam denegaturum, misit ad
 eum literas adulterinas, quasi illam expeditionem
 peteret Ptolemaus, ut mercede accepta ab Anti-
 patro trecentorum talentorum omitteret. Soluta
 epistola confestim odoratus Pyrrhus est Lyfima-
 chi fraudem. Neq; enim scriptam habebat cōsue-
 tam salutationem, Pater filio s. d. sed, Rex Ptole-
 maus regi Pyrrho s. d. Insectatus autem Lyfima-
 chum, foedus tamen icit, in quod adhibitis hostiis
 iuraturi conuenerunt. Postquam apro, tauro, & a-
 riete ad sacrificium adductis mortuus aries nulla
 vi, sed casu est, aliis risu oborto, Pyrrhum veruit a-
 ruspex Theodotus iurare, dicens vni ex tribus re-
 gibus mortem denuntiari. Ita pacem diremit. Cō-
 positis iam rebus Alexandri, nihilominus aduenit
 Demetrius, neq; clam fuit eum ad inuitum veni-
 re, iniecitq; ei metum. Quum paucis diebus vnā
 fuissent, struebat ex suspicionibus vterq; alteri in-
 sidias. Verum arrepta Demetrius ansa praeuertit
 adolescentem occidere, atque rex est Macedoniae
 renuntiat. Intercedebat quidem etiam ei ante
 eum Pyrrho simulas: quibus accedebant excur-
 siones ab illo in Thessaliam factae, & natiuus po-
 tentatum morbus, immodica cupiditas, formi-
 dolosam eis vicinitatem & infidam effecit, praeser-
 tim post Deidamiae excessum. Quum autem tene-
 ret vterque partem Macedoniae, atq; in idem am-
 bo concurrerent, maioresque acciperet dissensio
 obtentus, Demetrius superatis bello Aetolis, ac
 Pantaucho ibi cum magnis copiis relicto, mouit
 in Pyrrhum, & Pyrrhus, vbi id rescivit, in il-
 lum. Diuersis viis profecti non occurrerunt in-
 ter se. Ac Demetrius quidem inuasit & popula-
 tus est Epitum. Pyrrhus quum in Pantauchum
 incidisset, expediuit se ad praelium. Concurfus ex-
 titit militum acris atque ingens certamen, pra-
 cipue vbi duces agebant. Nanque Pantauchus,
 virtute & manu & vi corporis inter Demetrii
 duces longè primus audaxque & animosus
 prouocauit ad congregiendum secum Pyrrhum.

Palmer

Ex altera parte Pyrrhus fortitudine & gloria nulli regum secundus, & qui Achilles laudes studeret virtute sibi magis quam genere asserere, perrexit per antesignanos infestus in Pantauchum. Primum hastis velitati, inde cominus non solum arte, sed & lacertis gladios tractauerunt. Pyrrhus uno accepto vulnere, inflictis duobus, altero in femur secundum collum, altero pepulit prostravitque Pantauchum, ne tamen occidit eum, quod eriperint eum amici. Epirotæ regis victoria erecti & virtutem stupentes, impressione facta propulerunt phalangem Macedonum, tergisque inherentes fugientium magnum numerum interfecerunt, ceperunt quinque millia. Hac pugna non ita obcladem ipsorum incendit & offendit Pyrrhus Macedonas, ut opinionem & admirationem de se virtutis & sermonem præbuit iis qui facta sua conspexerant & in pugna fuerant secum congressi. Nam vultum existimabant & agilitatem motumque referre eum Alexandri, illius etiam impetus & feruoris inter pugnandum cernere se umbras in hoc & imagines, quum alii reges purpura, satellitibus, flexu colli, & elatiore sermone, Pyrrhus factis militaribus & strenuitate vnus Alexandrum redderet. De illius scientia & arte instruendæ aciei atque rei militaris documentum accipias ex commentariis quos de his reliquit. Dicitur insuper interrogatus Antigonus, qui optimus dux foret, respondisse, Pyrrhus, si ad senectutem peruenisset. Atque ille de sui temporis æqualibus modò pronuntiauit, Annibal cunctorum imperatorum censuit peritia & arte primum Pyrrhum, Scipionem secundum, tertium se, ut in Scipionis historia retulimus. Breui hoc meditari Pyrrhum & commentari perpetuò, ut artem maximè rege dignam, apparuit, reliquas elegantias pro nihilo ducere. Fertur enim rogatus in conuiuio quodam Python an Caphisias tibicen ei videretur melior, respondisse Polysperchontem ducem, quasi id quærere solum & cognoscere deceret regem. Fuit etiam ad familiares humanus atque facilis, acris & promptus ad rependendam gratiam. Itaque Æropi mortem tulit acerbè, atque illi dixit humanum casum accidisse, seipsum verò reprehendit culpauitque quòd assiduè protrahendo & cunctando non retulisset ei gratiam. Quippe æs alienum vel hæredib. dissoluas licet creditorum, beneficentiæ nisi repensæ viuus torquent bonum & rectum virum. Maledicum quendam Ambræiæ & obrectatorem quum censerent Pyrrho exterminandum, Maneat (inquit) ibi ut apud paucos potius nos, quam laceret vagas apud omnes. Certos iuuenes, qui maledicta in se ingesserant inter pocula, dum arguuntur, quæ fuit an ea dixissent. Cui quum vnus illorum respondisset, Sanè hæc sed & plura his effudissem, ni defecisset lagena: aridens liberauit eum. Vxoress autem negotiorum suorum & potentia causa ab Antigones obitu plures duxit. Nam Autoleontis Pæoniæ regis filiam nuptiis sibi iunxit, Bircennâ Bardyllus Illyrii, & Lanassam Agathoclis Syracusani, quæ in dotè attulit ei oppidum Corcyram ab Agathocle captum. Fuit ex Antigone Ptolemæum filium, ex Lanassa Alexandrum, Helenum stirpis minimū ex Bircenna.

A ὁ, τε Πύρρος ὁ δὲ ἐν τῷ βασιλείων ὑφ' ἑμῶν ἀλλήλων καὶ δόξης, καὶ τὴν Ἀχίλλεως δόξαν αὐτῶν δι' ἄρετῶν μάλλον ἢ κατὰ φύσιν σπουδαίου βουλόμηνος, ἐκείνους ἐχάρει διὰ τὴν παρμάχων ὅτι τὸ Πάπταυρον. ἡ δὲ δουρασιμὸς ὁ παρ' αὐτῶν, εἶτα ἐν χερσὶν ἡμῶν μὲν τέχνης, ἀλλὰ καὶ βίας, ἐχρῆντο τοῖς ἑξήσεσι. λαβὼν δὲ ὁ Πύρρος ἐν βραχίονα, διὰ δὲ δύο, ὁ μὲν εἰς τὸ μηρὸν, ὁ δὲ τὸ βραχίονα, ἐβέβαλε καὶ κατέβαλε τὸ Πάπταυρον οὐ μὴν ἀνείλεν ἀνηπάγη γὰρ ὑπὸ τῷ φίλων. οἱ δὲ ἠπειράται τῆ νίκη τῆ βασιλείας ἐπαρήντες, καὶ θαυμάσασαυτες τὴν ἄρετῶν, ἐβιάσαντο καὶ διέκωψαν τὴν φάλαγγα τῆ Μακεδόνων, καὶ φέρωντας διώκοντες, ἀπέκτειναν τε πολλοὺς, καὶ πεντακισχίλιους ζώντας εἶλον. ὁ δὲ ἀγῶν οὗτος οὐ ποσῶν ὀργῆς ὦν ἐπαθόν, ὁ δὲ μίσους ἐπέσπλησε τῆς Μακεδόνων παρὰ τὸν Πύρρον, ὅσῳ δόξαν αὐτῶν, καὶ θαύμα τὴν ἄρετῆς, καὶ λόγῳ ἐπιεργάσατο τοῖς ἰδίῳ τὰ ἔργα, καὶ σπουδαίῳ εἶσι καὶ τὴν μάχην, καὶ γὰρ ὅμν ὄντο καὶ τὸ εἶκος εἰκόναυ καὶ κίνημα τοῖς Ἀλέξανδρου, καὶ τῆς φορῆς ἐκείνης καὶ βίας παρὰ τῆς ἀγῶνας, ἐκ τούτων οὐκ ὀρεσάται καὶ μιμήματα τῶν ἄλλων βασιλέων ἐκ πορφύρας καὶ δορυφόροις καὶ κλισίαι βραχίονα, καὶ τὰ μείζονα ἀφ' ἀλέγεσθαι, μόνος δὲ Πύρρου τοῖς ὅπλοις καὶ ταῖς χερσὶν

C ὅτι δεικνυμένου τῆ Ἀλέξανδρον. τῆς δὲ παρὰ τὰς εἰς καὶ στρατηγίας ὅτις τῆς αὐτῆ καὶ δεινότητος ἐνεστὶ δείγματα. λαβὼν ἑκατὸν τῶν στρατηγῶν ἀπὸ τούτων ἀπολέλοιπε. λέγεται δὲ καὶ Ἀντήνορος, ἐρωτηθεὶς τίς ἄριστος τῶν στρατηγῶν, Φαίαι, Πύρρος, αὐτῶν ἄριστος, παρὰ τῶν κατ' αὐτὸν, ἔταυ ἀποφηνάμενος μόνον. Ἀντίβας δὲ συμπύτων ἀπέφαμε τῶν στρατηγῶν, παρ' αὐτῶν μὴ ἐμπειρία καὶ δεινότητι Πύρρον, Σκιπίωνα δὲ δούτερον, ἑαυτὸν δὲ τρίτον, ὡς ἐν τοῖς παρὰ Σκιπίωνος γέγραπται. καὶ ὅλως τοῦτο μελετῶν εἶκοι καὶ φιλολογῶν αἰεὶ ἀφ' ἀτελεῖν ὁ Πύρρος ὡς μαθημάτων βασιλικώτατον, τὰς δὲ ἄλλας γλαφυρίας ἐν ὁδῶν λόγῳ πῆσθαι. λέγεται γὰρ ὡς ἐρωτηθεὶς ἐν τῷ πότῳ, ποτέρῳ φαίνεται αὐτῶν Πύθων αὐλητῆς ἀμείνων, ἢ Καφισίας, εἶπεῖν, ὅτι Πολυσπέρχων στρατηγός. ὡς ταῦτα τῶν βασιλεῖ ζητεῖν μόνον καὶ γνώσκων παρ' αὐτῶν. ἡ δὲ καὶ παρὰ τοῖς σπουδαίοις ὀπτικῆς, καὶ παρὰ τοῖς ὀργῶν, σφοδρὸς δὲ καὶ παρὰ θυμὸς ἐν ταῖς χάρισιν. Ἀερόπου γυνὴ ἀποθαλόντος, ὅτι ἠνεγκε μετρίως. ὁ δὲ εἶνον μὴ ἀνδραγαθῶν πεπονημέναι φάσκων, ἑαυτὸν δὲ μεμφομένους καὶ κακίζων, ὅτι μέλλων αἰεὶ καὶ βραδυῶν, χάριν ὅτι ἀπέδωκεν αὐτῶν. τὰ μὲν γὰρ χρεῖα καὶ κληρονομοῖς ὅτιν ἀποδοῦναι τῶν ἀδμοισμάτων, αἱ δὲ τῶν ἀρετῶν ἀμοιβὰς μὴ ἡμῶν παρὰ ἀδοξατομοῖς, αἰεὶ τὴν χρεῖσιν καὶ δίκαιον. ἐν δὲ Ἀμβρακίᾳ κακὸν πῖνα καὶ βλασφημίαν ἀνδραγαθῶν οἰομένων δεῖν μεταστῆσαι τὸν Πύρρον, αὐτῶν μὲν αἰεὶ (ἐφη) μάλλον ἡμῶν ἐν ὀλίγοις, ἢ παρὰ τῶν παρὰ ἀπομύσας ἀνδραγαθῶν κακῶς λέγεται. καὶ τοῖς παρ' οἶνον αὐτὸν λοιδόρησασαυτας, εἶτα ἐλεγχομένους, ἠρώτησεν εἰ ταῦτα εἶπον. ἀποκριναμένου δὲ τῶν νεδύσων ἐνός, ταῦτα, ὡ βασιλεῦς πλείονα δὲ ἀπὸ τούτων εἰρήκειμεν, εἰ πλείων παρὰ οἶνος ἡμῶν γέλασας ἀφῆκε. γυναικῶν δὲ παρὰ γυναικῶν ἐνεκα καὶ διωάμεως,

F πλείονας ἐγήμε μὲν τὴν Ἀντήνορος τελευτή. καὶ γὰρ αὐτὸν πολέοντος τῶν Γαλῶν βασιλέως ἔλαβε θυγατέρα, καὶ Βιρκενδῶ τὴν Βαρδύμιος τῶν Ἰλλυριῶν, καὶ Λανασσῶν. ἡ δὲ τῶν Βαλίων

τὴν Ἀγαθοκλέους τῶν Συρακυσίου, παρ' αὐτῶν παρὰ φερόμεν τὴν αὐτῶν τὴν Κερκυραίων πόλιν, ἡλωκῆται ὑπὸ Ἀγαθοκλέους. ἐκ μὲν ἐν Ἀντήνορος Πτολεμαῖοι ὄν ἔχον, ἐκ δὲ Λανασσῶν Ἀλέξανδρον, Ἐλενον δὲ τὴν νεώτατον, ἐκ Βιρκενῆς.

και παύσαι αγαθούς εν ποίς ὄπλοις ἐδρέξατο καὶ ἀγαπύ-
 ρους, διὸς ἐκ γρητῆς ἐπὶ τῆσιν ἀγαθούσι καὶ αὐτῶν λέ-
 γεται γὰρ ὡς ἐρωτηθεὶς ὑφ' ἐνός αὐτῶν ἐπὶ παιδὸς ὄντος, ὃ πνι-
 " καὶ ἀλείψῃ τὴν βασιλείαν, εἰπεῖν, Ὅς αὐτῶν τὴν μάχη-
 " ραι ὄξυτέραι ἔχη. τοῦτο δὲ ὁδοῦν ἀποδοῖ τῆς βασιλικῆς ἀρχῆς
 " ἐκείνης, ὅπως οὐδὲν ἄλλο δῶμα ἀγαπύρην τῶν ἀδελφῶν,
 οὕτως ἀμικτός ἐστὶ καὶ ἀπειρώδης ἢ τῆς πλεονεξίας ἀποδο-
 οῖς. μὲν δὲ τὴν μάχην τῶν τῶν, ὃ Πύρρος ἐπὶ μελῶν οἰ-
 καδε λαμπαρῶν, ἀποδοῖ καὶ φρονήματος, ἔχειρε καὶ ἀε-
 " πος ἀπο τῆς Ἡπειρωτικῆς παραστραβούμου, δι' ὑμᾶς
 " (ἐλέγχι) ἀετός εἰμι. πῶς γὰρ ἂ μέλλω τοῖς ὑμετέροις ὄπλοις,
 " ὡς ὅσον ὠκυπέτερος, ἐπαυρόμενος; ὀλίγω ἢ ὑπερὶ πυρρῶν
 νοσῶν τὸ Δημήτριον ἐπιτοφάλας, ἐπέβαλε μὲν ἑξ ἀφῆς εἰς
 Μακεδονίαν, ὡς ἐπιτοφάλας καὶ ληλασίαν ποιησόμενος·
 παρ' ὀλίγον καὶ ἤλθε πύρρων ὁμοῦ κρατήσας, καὶ λαβεῖν ἀμα-
 χητικῶν βασιλείας, ἐλάσας ἀρχῆς Ἐδέσσης, μηδενὸς ἀμυνο-
 μένου, πολλῶν ἢ καὶ παραστραβούμων καὶ συστραβούτων. αὐτὸν τε
 διητὸ Δημήτριον ὁ κίνδυνος ἑξ ἀφῆς ποιεῖ διώσασιν, οἱ
 τε φίλοι καὶ ἡγεμόνες ὀλίγω χρόνῳ πολλοὺς ἀποστράσαντες, ἐρ-
 ρωμένως καὶ παραστραβούμων ἐπὶ τῷ Πύρρῳ ὄρμησαν. ὃ ἡγεμονί-
 πρην ἀφῆς ἡμῶν, ὅς ἐμεινεν, ἀλλὰ φθόνῳ, μέγας πὶ τῆς
 C φραπίας ἀπέβαλε, καὶ ὁδοῦν ἐπιτοφάλας τῶν Μακεδόνων. οὐ
 μὲν ὅτι ἀδύνατος καὶ ταχὺ τῷ Πύρρῳ ἑξέβαλε τὸ κράτος ὁ Δη-
 μήτριος, ἢ μέλησεν ἐγνωκίως ἢ μεγάλων παραστραβούμων ἀ-
 πλάμα ἀεὶ καὶ τῷ παρῶν ἀρχῆς ἀνακταῖα, δέκα μύ-
 ριασι φραπῶν, καὶ ναυσι πεντακισίας, ὅς ἐπέβαλε τῷ Πύρρῳ
 ἀπειτοφάλας, ὁδοῦν ἀπολιπεῖν Μακεδῶσι παρῶν ἐργῶν
 καὶ χαλεπὸν ἀλλ' ἐπεὶ μὴ ἐχόλαζε πολεμῶν παρῶν αὐτῶν,
 ἀγαπύρην καὶ τῆς εὐρύτου, ὅπως ἐπὶ τῶν ἀλλῶν βασιλέων
 βαπέαξ. ἡγεμονίαν ἢ ἀγαπύρην τῶν ὁμολογῶν, καὶ τῶν γάμων
 ἀμα τῶν μεγάλῃ τῷ παραστραβούμων ἐκφανεῖσιν τῷ Δημήτριου,
 D φοβηθέντες οἱ βασιλεῖς διεπέμποντο παρῶν τῷ Πύρρῳ ἀγγέ-
 λους καὶ γράμματα, ἡνωμαίσειν φάσκοντες, εἰ τῷ αὐτῷ παρῶν
 ἡγεμονίαν παρῶν τῷ Δημήτριου πολεμῶν ἀπειτοφάλας, καὶ
 διωμάδης Μακεδονίας ἐκδοῦν αὐτῶν πολλὰ παρῶν ἀγαπύρην καὶ
 παραστραβούμων, ἐκδέχεται καὶ ἀγαπύρην καὶ μεγάλα ἡγεμονίαν,
 ἀπὸ τῶν ἐν Μολοπτοῖς ἱερῶν καὶ τῶν ἀγαπύρην ἀγαπύρην καὶ τῶν
 Κέρκυρας ἐναγῶν ἀφῆς ἡγεμονίαν ἀπὸ αὐτῶν μὲν τῶν γαμῶν. ἢ
 γὰρ ἀδύνατος μεμψαμένη τῷ Πύρρῳ ὡς μάλλον παρῶν ἀγαπύρην
 τῷ βαρβαροῖς γαμῶν, εἰς Κέρκυρας ἀπεχρήσθη, καὶ δεομένη
 γάμων βασιλικῶν, ἐκάλει Δημήτριον, ἐπιτοφάλας μάλιστα
 τῷ βασιλέων ἀγῶν ἔχοντα παρῶν γάμοις γαμῶν. ἐκεί-
 νος ἢ πλάσας τῆ τε Λαλασῆ σιωπῆ, καὶ φρουρῶν ἐν τῇ
 πόλει κατέλιπε. τῶν παρῶν τῷ Πύρρῳ οἱ βασιλεῖς ἀγαπύρην
 " ἔμα καὶ δι' αὐτῶν ἐπὶ μέλλοι καὶ παραστραβούμων τῷ
 Δημήτριον ἐκίνοιν. Ἐπολεμῶν γὰρ ἐπιτοφάλας μάλιστα
 εὐλα, τῶν Ἑλλῶν ἀφῆς πόλεις. Λισίμαχος ἢ τῶν ἀγαπύρην
 Μακεδονίας ἐκ Θράκης ἐπέβαλεν ἐπὶ τῆς Πύρρος ἢ πύτοις
 ἀμα σιωπῆσας, ὅτι Βέρροισιν ἤλαυνε, παρῶν ἀγαπύρην, (ὅσον
 σιωπῆ) Δημήτριον ἀγαπύρην Λισίμαχῶ, τῶν ἀγαπύρην
 ἀγαπύρην ἀπολιπεῖν ἐρημον. ἐκείνης ἢ τῆς νυκτὸς ἐδόξε καὶ τοῖς
 ὑπνοῖς ἀπὸ Ἀλεξάνδρου καλεῖσθαι τῶν μεγάλων, καὶ παραστρα-
 νόμου, κληθῆναι μὲν αὐτὸν ἰδεῖν, λόγων ἢ χροσῶν τυχεῖν καὶ
 φιλοφροσῶν, ἐπαγελλόμενου παρῶν ἀγαπύρην βοηθῆσιν.
 " αὐτῶν δὲ πολήσας εἰπεῖν, Καὶ πῶς αὐτῶν βασιλεῦ, νοσῶν διωμάτος εἰς ἐμοὶ βοηθῆναι, αὐτῶν φάλας, τῶν ὀνόματι

A Omnes verò bello bonos & acres educauit, eosq; acuit ad hoc à prima etate. Dicitur enim ab vno eorum puero etiamnum interrogatus, cuinam relicturus regnum esset, respondisse, Ei qui vestrum acutissimum habuerit gladium. Hoc verò nihil abest à tragica illa execratione,
Fratres domum sortiri acutis ensibus.
 Adeò est infociabile & ferum cupiditatis institu- tum. Porro ab hac pugna reuersus Pyrrhus do- mum inclytus gestiuit gloria & animi elatione. Ac quum ab Epirotis Aquila nominaretur, Per vos (inquit) aquila sum. quidni enim sim vestris armis velut alis euectus? Post aliquanto Demetrium nuntiato esse graui morbo implicitum, irrupit in Macedoniam quasi incursionem aliquam & popu- lationem facturus. Cæterum parum abfuit quin omnia simul occuparet, caperetque sine sanguine regnum, Edeffam vsq; progressus obfistente nullo, multis quoque ad eum deficientibus, & arma eius sequentibus. Hic ergo Demetrium præter vires periculum excitauit. Amici eius ducesque in- gentibus breui contractis spatio copiis mouerunt in Pyrrhum impigè & alacriter. At hic qui præ- dandi potius causa venerat, non expectauit illos, sed fugiens partem exercitus in itinere premen- tibus Macedonibus amisit. Nec Demetrius ta- men quòd facile Pyrrhum & citò finibus suis summuisset, continuo contempsit eum, sed quia res magnas agitabat animo tentare, regnumque paternum exercitu centum millium militum & nauibus quingentis reperere, noluit cum Pyrrho conflictari, vel vicinum relinquere Macedoni- bus durum & grauem, verum quum sibi non va- caret illum persequi bello, fœdere isto ac com- posita pace ita adoriri alios reges. Ea de causa fœ- dere pacto, quum quid in animo haberet, appa- ratus indicaret moles, trepidi reges missis ad Pyr- rhum legatis & literis, mirari significauerunt se quòd bellum ad Demetrii opportunitatem omissa sua traheret, quumq; in multa distractum negotia atque turbatum exigere Macedonia valeat, præ- stoletur dum sibi sit pro aris & focis in Molossis di- micandum cum vacuo & viribus aucto, idq; Cor- cyra nuper per eum vnà cum vxore exutus. Siqui- dem Lanassa Pyrrho, quòd plus deditus barbaris vxorib. esset, infensa, Corcyram recessit, cupidaq; regii connubii acciuit Demetrium, facilem sciens præter alios reges ad nuptias contrahendas. Ille Corcyram nauigauit, iunctaque matrimonio La- nassa præsidium reliquit in oppido. Hæc quum ad Pyrrhum scripsissent reges, simul etiam per se cunctantem & molientem agitauerunt Demetrium. Ptolemæus enim magna classe in Græ- ciam profectus traxit ad se ciuitates. Lysima- chus in superiorem Macedoniam ex Thracia incurrit, vastauitque eam. Simul Pyrrhus in- surgens Berceam mouit, sperans (quod euenit) dum occurrit Lysimacho, Demetrium inferiora regni relicturum vacua. Illa nocte ab Ale- xandro Magno visus est acciri. Vbi accessit ad eum, decumbentem ægrum vidisse. A quo fu- isse benignis verbis & comiter acceptus polli- cente promptum suum auxilium. Quum autem ipse sustinisset dicere, Qui valeas rex valetudi- ne infirma mihi prestò esse? Ipso, dixisse, nomine;

ac Nifæo accepto equo ducem se Pyrrho præbuisse. Hoc viso corroboratus agmine raptim per loca interiecta ducto occupat Berceam. Dum ibi cum maxima parte exercitus stantia habet, reliqua in ditionem per duces suos redigebat. Demetrius, ubi ea cognovit, & in castris gravem tumultum intellexit Macedonum, timuit longius procedere, ne, si movisset propius regem Macedonem & celebrem, ad eum transirent. Unde retrò in Pyrrhum tanquam externum & Macedonibus inuisum movit. Ut castra contulit illic castris Pyrrhi, multi ex Berceâ commeaverunt in castra eius, Pyrrhumque, ut inuisum bello virum & splendidum, qui clementer & leniter ageret cum devictis, in cœlum tulere. Nonnulli specie Macedonum ab ipso submissi Pyrrho, nunc tempus iactarunt esse ab Demetrii se graui dominatu expediendi, & ad virum populatorem militumque amantem transeundi Pyrrhum. Inde exercitus est maxima ex parte accensus, circumspicientesque Pyrrhum requirebant. Nam cassidem tum fortè detraxerat, donec animaduersare, & illa reposita agnitus est ex insigni crista & cornibus hircinis. Ita Macedones partim concursu facto signum petiere, partim coronam quercinam sumpserunt, quòd milites illius conspicerent coronatos. Iam dicere quoque aliqui ad ipsum ausi sunt, Demetrium bene sibi consulturum, si cederet & imperium deponeret. His dictis congruentem cernens exercitus motum, trepidus caussa & humili lacernula tectus proripuit se clàm ex castris. Tum ingressus castra Pyrrhus accepit sine puluere exercitum, & rex est Macedonum consalutatus. At superueniente Lysimacho, qui Demetrii oppressionem esse commune utriusque opus contendit, & partiri postulavit regnum, haud dum satis ficiens Pyrrhus Macedonibus, sed ancipitem ducens eorum fidem, annuit postulatibus Lysimachi, regionesque & vrbes inter se diuisere. Atque hoc quidem profuit in præsentia, bellumque inter eos diremit. Ceterum breui post didicerunt non discordiarum extinctionem, imò querelarum & diffensionis extitisse partitionem illam suam semen. Quorum enim cupiditates non pelagus, non mons, non vasta finit solitudo, nec qui Europam Asiamque dispescunt termini, circumscribunt: hi non video ubi contingunt se mutuò & sunt connexi, quemadmodum abstineant suis contenti ab iniuria. Imò bellum gerunt semper, quòd insitum iis sit ut infidentur & inuideant. Ex duobus verò nominibus quasi nummis bello & pace utuntur præsentia, non prout ratio postulat, sed prout est ex vsu. Ac meliores sanè sunt, quum bellum gerunt ex professo, quàm ubi otium & ferias ab iniuriis iustitiam & amicitiam appellant. Exemplo Pyrrhus est. Increfcenti enim iterum se obiiciens Demetrio, prohibensque vires eius sicut ex graui ægritudine refocillari, tulit suppetias Græcis, & Athenas ingressus est. Quum in arcem scandisset, & sacra fecisset Mineræ, descendissetque eodem die, gratam ait sibi esse populi erga se benevolentiam & quam sibi haberent fidem, sed cauerent ne vllum posthac regem, si saperent, admitterent in urbem, aut portas ei aperirent. Inde pacem fecit cum Demetrio.

A καὶ περὶ ταῦτα Νισαίων ἵππων ἠγάθηται. ταῦτ' αὖτε ἰδὼν τὴν ὕψιν ἐπαρρώσθη. τὰ χειρὶ δὲ χρησαμένους καὶ δραβραμὸν τὰ μεταξὺ, καὶ λαμβάνει τὴν Βέρροισιν, καὶ οὐ πλείστον αὐτοῦ τῆς στρατῆς ἰδρύσας, τὰ λοιπὰ παρρησιάζει ἀφ' ἑῶν στρατηγῶν. ὁ δὲ Δημήτριος ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσε, καὶ ποιητὸν ἐν ταῖς στρατοπέδοις ἰδὼν ἤαυτο τῷ Μακεδόνων, ἔδεισε πορρωτέρω παρρησιάζειν, μὴ πλείστον ἡμῶν βασιλέως Μακεδόνος καὶ δόξαν ἐχόντος μεταβάλλωνται πρὸς αὐτὸν. ὅθεν ὅτι-
 B τῷ ἐκ τῆς Βέρροισιν ἀφικνούμενοι τὸ Πύρρον ἐνεγκωμίαν, ὡς ἄμαρην μὲν ἐν τοῖς ὄπλοις καὶ λαμπρῶν ἀνδρῶν, παρρησιάζει καὶ φίλων, δεύτως τοῖς ἠλωκῶσι χρῶντο. ἦσαν δὲ πινες οἷς αὐτὸς ὁ Πύρρος ἐγκαλεῖται, παρρησιάζοις εἶς Μακεδόνας, καὶ λέγει τὰς ὅτι τὴν κατὰ τῆς Δημητρίου βαρύντητος ἀπαλλαγῶν, πρὸς ἀνδρῶν δημοτικῶν καὶ φιλοστρατιώτῶν μεταβαλλομένων τὸ Πύρρον. ἐκ πύπου δὲ πλείστον ἀνῆρθετο τῆς στρατῆς καὶ τὸν Πύρρον ἐζήτησεν περὶ εὐσεβειῶν. εὐτυχῶς δὲ ἀφῆρημένος τὸ κράτος ἄλλοις ἔπαλιν συμφερόντας καὶ περὶ τῆς ἀνδρῶν, ἐργάσθη τὰ τε λόφω
 C ἀφῆρημένος καὶ τοῖς βασιλεῦσι κέραισιν, ὡς τε τὰς Μακεδόνας σὺν δῆμα πρὸς βέροντας ἀπτείν, ἄλλοις δὲ κλάδους δρυὸς ἀναστέφεται, ἀφῆρη δὲ καὶ τοῖς περὶ ἐκείνον ἐφελασμένους εἰσπραῖ. ἦδη δὲ καὶ πρὸς αὐτὸν πινες ἐτόλμων λέγειν τὸ Δημήτριον, ὡς ὑπεκτάς καὶ παρρησιάζει τὰς παρρησιάζει, καλῶς δόξει βεβουλῶν. τούτοις τοῖς λόγοις ὁμοιον ὄραν δὲ κινήσει τῶν στρατοπέδων, καὶ φοβηθείς, κρύφα διεξέπεισε, καυσιὰ ἰνὴ καὶ λιπῶν χαμυδία παρρησιάζει ἐαυτὸν. ἐπελθὼν δὲ ὁ Πύρρος, ἄμα χειρὶ παρέλαβε τὸ στρατόπεδον, καὶ βασιλεῖς ἀνηγορεύθη Μακεδόνας. ὅτι φαίνεντος δὲ Λισιμάχου, καὶ κρινὸν ἔργον ἀμ-
 D φοῖν ποιημένος τὸ Δημήτριος κατάλειπον, καὶ νέμεσθαι τὸ βασιλεῖας ἀξιοῦντος, οὐπω πόρρω βεβαίως τοῖς Μακεδόσι πιστεύων ὁ Πύρρος, ἀλλ' ἀμφίβολος ὦν ἐν αὐτοῖς, ἔδειξεν τὸν Λισιμάχου τὸν παρρησιάζειν, καὶ διενείμμεν τὸ κράτος, καὶ τὰς πόλεις πρὸς ἀλλήλους. τὸ ποῦ δὲ ὦντῃ μὲν ἐν ταῖς παρρησιάζει καὶ κατεπαύσε τὸν πόλεμον αὐτοῖς, ὀλίγω δὲ ὑστερον ἐγνωσαν ὅσα ἀπαλλαγῶν ἔργων, ἀλλ' ἐγκλημάτων καὶ ἀφῆρη δὲ δρόμῳ πεπονημένοι τὸ νέμεσθαι οἷς γὰρ οὐ πέλαγος, ὅσα ὄρεος, ὅσα αἰόκητος ἐρημία πέρας ἐστὶ τῆς πλεονεξίας, οὐδ' οἱ ἀφῆρη δὲ Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίᾳ τέρμονες οὐκ ὄντες τὰς ὅτι θυμίας, πῶς αὐ-
 E ἀπτόμενοι καὶ φαύοντες ἀλλήλων ἀφῆρη δὲ, ἐν τοῖς παρρησιάζει ἀδικηῶντες, ὅσα ἐστὶν εἰπεῖν ἀλλὰ πολεμοδοσι μὲν αἰεὶ, ὅτι βουλῶν καὶ φρονεῖν ἐμφυθῶν ἔργωντες. δυοῖν δὲ οἰομάτων, ὡς παρρησιάζει, πολέμου καὶ εἰρήνης, τὰς παρρησιάζει χερσῶνται πρὸς τὸν συμφέρον, οὐ πρὸς τὸν δίκαιον. ἐπεὶ βελτίους γὰρ πολεμεῖν ὁμολογηῶντες εἰσὶν, ἢ τῆς ἀδικίας τὸν δρόμῳ καὶ χορῶν, διανοουμένων καὶ φίλων παρρησιάζειν. ἐδήλωσε δὲ ὁ Πύρρος ἐμποδῶν γὰρ αὐξομένην Δημητρίου πάλιν ἐστάμενος, καὶ καλύων τὸν δῖον, ὡς παρρησιάζει δὲ δρόμῳ μεγάλης ἀναλαμβάνεισαι, ἐβόηθη τοῖς Ἕλλησι, καὶ παρρησιάζει τὰς ἄθλιας. ἀγαθὰ δὲ εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ θυσιῶν τῆς θεῶν, καὶ καταβάς αὐθιμερῶν, ἀγαπῶν μὲν ἔφησε τὸν δήμου τὴν πρὸς αὐτὸν ὄνοια καὶ πῆσιν ἀφῆρη δὲ τὸν σφαιροδοσι, μηδὲνα τῶν βασιλέων ἐπὶ παρρησιάζει αὐτοῖς εἰς τὴν πό-
 F ἄθλιας. ἀγαθὰ δὲ εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ θυσιῶν τῆς θεῶν, καὶ καταβάς αὐθιμερῶν, ἀγαπῶν μὲν ἔφησε τὸν δήμου τὴν πρὸς αὐτὸν ὄνοια καὶ πῆσιν ἀφῆρη δὲ τὸν σφαιροδοσι, μηδὲνα τῶν βασιλέων ἐπὶ παρρησιάζει αὐτοῖς εἰς τὴν πό-

λιν, μηδὲ τὰς πύλας αἰοῖσιν. ἐκ πύπου καὶ πρὸς τὸν Δημήτριον εἰρήνῃ ἐποίησεν, καὶ μετ' ὀλίγον χρόνον,

εις Ασίαν ἀπάραιτος αὐτῷ, πάλιν πειθεὶς ὑπὸ Λυσίμα-
 χου, Θεσσαλίαν ἀφίτη καὶ τῷ Ἑλληνικῆς φρουραῖς παρεπο-
 λέμει, βελτίοσι χρωόμενος τοῖς Μακεδόσι στρατοῦσιν ἢ χρο-
 λάσοισι καὶ ὅλως, αὐτὸς οὐκ ἔστι πρὸς ἡσυχίαν πεφυκὸς· τί-
 λος δὲ Δημητρίου καὶ ἀπολεμηθέντος ἐν Συρίᾳ, Λυσίμα-
 χος ἐπὶ ἀδείας ἡρώμενος καὶ χρολάζων, ἀφῆκε τὸν Πύρρον
 ὄρμητι καὶ κατημύει πρὸς τὸ Ἑδεσσὴν αὐτῷ τῷ ἀρξενεῖς χρο-
 ζομίας ὄπιπτεσὼν καὶ κρατήσας, ἀπορείαν παρῶτον αὐτῷ
 πρὸς εἰσπῆν· εἴτα χρομάμασι καὶ λόγους διέφθερε τὸς παρῶτους
 τῷ Μακεδόσιν, ὄνειδίζων εἰ ξένον ἀνδρα καὶ παρῶτων ἀεὶ δεδύ-
 λωκότων Μακεδόσι δεσποτῶν ἐλόμην, τὸς Ἀλεξάνδρου
 φίλος καὶ σωτήρ· ἀπαρῶσι Μακεδοῖας, αἰαπειτομύων δὲ
 τῷ πολλῶν, δεισας ὁ Πύρρος ἀπηλλάγη μὲν τῷ Ἡπειρωτικῆς
 καὶ συμμαχικῆς διωάμεως, ἀποβαλὼν Μακεδοῖας ὡς ἔσπε-
 παρέλαβεν. ὅθεν ἔδιδε ἀπαρῶται τοῖς πολλοῖς ἔχουσιν οἱ βα-
 σιλεῖς, μετὰ πημερῶν παρῶς δὲ συμφύρον. ἐκείνους γὰρ αὐτοῖς
 ταῦτα μιμουῦται ποιοῦντες, ἀπιστίας καὶ παρῶσις διδασκά-
 λους ὄντας, καὶ πλείστα νομίζοιτες ὡφελείσθαι τῷ ἐλάχιστα τῷ
 δικαίῳ χρωόμενον. τότε δὲ οὖν εἰς Ἡπειρον ἐκπεσὼν τῷ
 Πύρρῳ, καὶ παρῶμῳ Μακεδοῖας, ἡ μὲν τύχη παρείχε-
 χρομάται τοῖς παρῶσιν ἀπαρῶμῳ, καὶ ζῶν ἐν εἰρήνῃ βα-
 σιλῶσιν τῷ οἰκείῳ· ὁ δὲ, δὲ μὴ παρῶσιν ἐτέροις κακῶν,
 μὴ ἔχῃ ὕψος ἐτέρων, ἀλλὰ πινὰ ναυικῶν νομίζων· ὡσπερ ὁ
 Ἀχιλλεύς οὐκ ἔφερε τῷ χρολέν,

-- ἀλλὰ φησὶν ἴσθεσκε φίλον κῆρ,

Αὐτῷ μύρων, ποτέσκε δὲ αὐτῶν τε πόλεμον τε. δέ-
 μνος δὲ οὖν ἐλάβε παρῶμάτων χρομῶν πιαύτων ὑπὸ-
 θεσιν· Ῥωμαῖοι Ταρανθίσις ἐπολέμωσιν. οἱ δὲ, μὴ τε φέρειν
 τὸν πόλεμον διωάμενοι, μὴ τε ἴσθαι δρασύτην καὶ μορθη-
 εἶα δημαγωγῶν, ἐβουλόσθοντο ποιεῖσθαι Πύρρον ἡγεμόνα καὶ
 καλεῖν ὅτι τῷ πόλεμον, ὡς χρολέν ἄρῶντα πλείστῳ τῷ βασι-
 λέων, καὶ στρατηγῶν ὄντα δεινότατον. τῷ δὲ παρῶσιν ἡγεμόνα καὶ
 ἐχρῶτων πολιτῶν οἱ μὲν ἀπῆκεν ἐπιστάμην παρῶς πλὴν γῶ-
 μῶν, ἐξέπιπτον ὑπὸ κραυγῆς καὶ βίας τῷ πολλῶν οἱ δὲ ταῦτα
 ὄρωντες, ἀπέλειπον τῷ ἐκκλησίας. εἰς δὲ ἄλλο ὄπιπτεκῆς,
 Μέτων ὄνομα, τῷ ἡμέρας ἐκείνης ἐν ἧ δὲ δόγμα κύρῶν ἐμελ-
 λων ἐστάσης, καὶ τῷ δήμου κατῶμῳ, λαβῶν ἀφαιον τῷ
 ἐώλων καὶ λαμπαδίων, ὡς παρῶ οἱ μεθύοντες, αὐλητεῖδος ὕψη-
 ρουμῆς αὐτῷ, παρῶς τῷ ἐκκλησίας ἐκώμαζεν. οἷα δὲ ἐπὶ
 ὄχλῳ, δημοκρατίας κῶσμον οὐκ ἐχρῶσιν, οἱ μὲν ἐκρῶσιν
 ἰδδντες, οἱ δὲ ἐγέλων. ἐκώλυε δὲ σῶσει, ἀλλὰ καὶ δὲ γῶμαον
 αὐλεῖν, καὶ κῶσιν ἀδειν ἐκείλθον εἰς μέσσην παρῶσθῶντα· καὶ
 τῷ πῶσθῶν ὅτι δόξος ἰδδ. ἡμομῆς δὲ σῶσθῶν, Ἀνδρες (ἔφη)
 Ταρανθῖοι καλῶς ποιεῖτε, παίζεῖν καὶ κῶμαζεῖν, ἕως ἔξεσι,
 πῶς βυλομῶσιν μὴ φηνοαῦτες· εἰ δὲ σῶσθῶν, καὶ πῶσθῶν
 ἀπολαύετε ἐπὶ τῷ ἐλθῶσθῶν, ὡς ἔπειτα παρῶσθῶν καὶ
 βίον καὶ διαγῶν ἔξοντες ὅταν Πύρρος εἰς πλὴν πόλιν πα-
 ρῶσθῶν. ταῦτα ρηθῶσθῶν πῶς πολλοῖς ἔπεισε τῷ Ταραν-
 θῖων, καὶ θεοῖς διέδραμε τῷ ἐκκλησίας, ὡς δὲ λεγομῶσιν. οἱ
 δὲ τοῖς Ῥωμαῖοῖς δειόσθῶν, μὴ ἡμομῆς εἰρήνης ἐκδδῶσθῶν,
 τῶν τε δήμων ἐλοιδδρασω, εἰ φέρε παρῶσθῶν ὅτι κῶμαζῶ-
 μῶσιν οὕτως ἀσελῶσθῶν, καὶ παρῶσθῶν, τῶν τε Μέτων σῶ-
 γραφῶντες ἐξέβαλον. οὕτω δὲ τῷ δόγματος κυρίου γῶ-
 νομῶσθῶν, παρῶσθῶν ἐπεμῶσθῶν εἰς Ἡπειρον, οὐχ αὐτῷ μῶ-
 νων, ἀλλὰ καὶ τῷ Ἰταλιῶσθῶν, δῶσθῶν τῷ Πύρρῳ κῶμῶσθῶν,

A Mox illo in Asiam atecto impulsus denuò ab
 Lyfimacho, Thessaliam sollicitavit, & præsidia
 eius in Græcia oppugnauit, quòd in bello Ma-
 cædonibus quàm in otio vteretur melioribus,
 nec sanè esset bene ad quietem ipse compara-
 tus. Denique deuicto in Syria Demetrio, secu-
 rus iam Lyfimachus & negotiis vacuus, mouit
 confestim in Pyrrhum. Quum ad Edessam ha-
 beret hic statua, incidit in comæatu, qui ei
 supportabatur, eum que abstulit. Ita annonæ dif-
 ficultate primùm maceravit eum, deinde princi-
 pes Mædonum literis & nuntiis corrupit, im-
 properans eis quòd peregrinum, & cuius maio-
 res semper seruisset Mædonibus, eum fecif-
 sent dominum, amicos verò & familiares Ale-
 xandri extruderent Mædonia. Multis impul-
 sis attonitus Pyrrhus discessit cum Epiroticis &
 socialibus copiis, atque eadem qua quæsierat,
 amisit ratione Mædoniam. Quare non habent
 reges, quod obiiciant vulgò pro vtilitate varianti.
 Nam ea re imitatur illos ipsos qui perfidiæ & pro-
 ditionis sunt magistri: qui que eum maximè vti-
 lem sibi ipsi censent, qui quàm remotissimè abest
 à iustitia. In Epirum ergò tunc redacto Pyrrho
 Mædonia amissa dedit facultatem fortuna re-
 bus suis quietè fruendi, atque inter suos regnan-
 ti vivendi in otio. Verùm ille nisi fatigaret alios,
 vel ab aliis ipse fatigaretur, non habiturum se, quo
 traduceret tempus, existimans, sicut Achilles im-
 patiens erat otii:

-- at charo pectore tabem

Traxit ibi residens, aciem bellumq, sitiuit.

Anxio igitur nouarum rerum hæc suppeditaui
 materia. Romani bellum faciebant Tarentinis.
 Qui pares quum eis armis non essent, neque pos-
 sent ea ob ferocitatem & prauitatem conciona-
 torum suorum deponere, deliberabant accire
 Pyrrhum & eum ducem facere belli, quòd præ-
 cæteris regibus maximè esset in otio, & magnam
 belli gerendi peritiam haberet. At maiores natu
 ciues & sani partim quum huic consilio apertè
 reniterentur, clamore & impetu plebis explosi fu-
 erunt: partim vbi hæc videre, temperarunt con-
 cionibus. Vnus Meton nomine probus vir illu-
 cente die, quo sancendum decretum erat, quum
 populus confedisset, sumit ebriorum more coro-
 nam marcidam & faculam, ac tibicina præeun-
 te ludibundus est concionem ingressus. Ibi, vt fit
 in multitudine liberæ ciuitatis incomposita, alii
 ad id spectaculi applaudebant, ridebant alii, ne-
 mo interpellabat, imò hortabantur etiam proce-
 derent in medium: & mulierem, vt tibia, illum vt
 voce caneret, idque opinabantur facturum. Si-
 lentio facto, Bene facitis (inquit) Tarentini, qui
 ludere & saltare, cui libet, dum licet, permitti-
 tis: quòd si sapiatis, omnes item frueremini vos
 libertate. Quando alia negotia, alia vita & vi-
 uendi ratio erunt sumenda, vbi urbem Pyrrhus
 ingressus erit. Mouerunt ea verba plebem Taren-
 tinam, ac murmur dictis assentientium peruasit
 concionem. At qui timebant à Romanis, ne si
 pax conuenisset, ipsi dederentur, increpitaerunt
 populum probris, quòd tam petulanter ludibrio
 haberi se & ostentui ferret leniter, Metonem que
 globo facto eiecerunt. Ita decreto facto legatos
 mittunt in Epirum, qui non suo tantum, sed
 Italicorum etiam nomine dona Pyrrho ferant,

eique exponant, prudente sibi duce & celebri opus esse: copias vero Italiam ingentes ad efficienda equitum xx. millia, peditum ferme ad trecenta quinquaginta millia ex Lucanis, Messapiis, Samnitibus, Tarentinis, suppeditaturam. Hæc non Pyrrhum modo excitauerunt, sed Epirotas quoque ad eam suscipiendam expeditionem acuerunt impuleruntque. Erat Cineas quidam Thessalus non pœnitendæ prudentiæ habitus, auditor Demosthenis oratoris, qui inter omnes huius temporis disertos vnus tanquam in simulacro illius eloquentiam & vehementiam reuocabat auditoribus in memoriam. Hic erat in familia Pyrrhi, & quum ad ciuitates mitteretur, suffragabatur Euripidis dicto,

Omne id expugnare verba compta, ferrum quod minax possit.

Pyrrhus certe profitebatur vrbes plures per Cineam oratione quam armis ab se subactas. Habebat eum perpetuo in honore, eiusque utebatur maximis in rebus opera. Qui Pyrrhum cernens flagrare cupiditate huius in Italiam expeditionis, sermones intulit per otium huiuscemodi: Bellatores, Pyrrhe, feruntur Romani, & bellicosus gentibus imperare multis. Quos si Deus superare concesserit nobis, quo utemur victoria? Cui Pyrrhus, Rem planã (inquit) Cineas rogas. Nulla supererit illic ciuitas vel barbara vel Græca, quæ deuictis Romanis nos queat sustinere: verum ilico totam tenebinus Italiam, cuius magnitudinem, virtutem, opes, si quem alium, te certe non est par præterire. Vbi paulisper subticuit Cineas, Occupata (inquit) Italia, rex, quid agemus? Pyrrhus, qui nondum mentem eius perspiceret, Vicina (inquit) Sicilia est, manus porrigit, diues insula & populosa & captu facilis. Nam ab Agathoclis excessu seditionibus illic omnia licentiaque ciuitatum, & præcipitantia tenentur concionatorum. Probabilia (inquit) narras, Cineas. Sed quid? num Sicilia occupata finis erit belli? Tantum Deus (inquit) victoriam & successum tribuat. His ingentium argumentorum utemur præludiis. Quis enim Africa temperet & Carthagine, quæ tum erit ad nutum, quam profugus clam ex Sicilia, quum paucis nauibus traiecisset, pene cepit Agathocles? Quibus superatis illorum qui nunc lacesunt nos, haud inficias ibis resistere nobis nullum posse. Minime vero, inquit Cineas: siquidem planum est istis viribus nos Macedoniam recuperare, & Græciæ sine dubio imperium valere tenere. Verum vbi rerum pouiti erimus, quid tum? Ridens Pyrrhus, In alto otio (inquit) viuemus, bone vir, compotabimus quotidie, & mutuis inter nos sermonibus oblectabimus. Huc Cineas Pyrrhū quum deduxisset sermone, Et nunc quid (inquit) oblat, quo minus compotemus, atque otium inter nos traducamus, quum iam teneamus hæc, & citra negotium ad manū sint, quæ per sanguinem, per multos sudores, per discrimina petiti sumus, multasque calamitates allaturi aliis & accepturi? His verbis Pyrrhū Cineas fatigauit magis quàm deterruit, reputatē quidē quantā relinqueret felicitatē, sed eorū quæ appetebat, deponendi spem impotentē. Primum igitur Cineam Tarentinis cum tribus milibus militum misit. Hinc multis nauibus, quas hæc pagogas vocant, tectis insuper & diuersis portionibus. Tarento adductis elephantos xx, equitum tria,

A καὶ λέγοντες ὡς ἠγεμόνος ἔμφρονος δέονται καὶ δόξαν ἔχοντες. Δυναμίεις δὲ αὐτόθεν ὑπὸ δόξοισι μεγάλαι πρὸς τὴν Λυκαρῶν καὶ Μεσσαπίων, καὶ Σαυνιτῶν, καὶ Ταρραπίνων εἰς διομυεῖσι ἰππέσι· περὶ δὲ ὁμοῦ, πέντε καὶ τετάρημι μωριάδες. Ταῦτα οὐ μόνον αὐτὸν ἐπήρε τὸν Πύρρον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἠπειρώταις παρρημίαν ἐπέβαλε καὶ ὀρμὴν τῆς στρατείας. Ἰὼ δὲ τις Κινέας, Θεσσαλὸς αἰὲρ, τὰ μὲν φρονεῖν δοκῶν ἰσχυρὸς εἶναι, Δημοσθένους δὲ τῆς πρώτης ἀκκῆως, ἐδόκει μόνος μάλιστα τῶν τότε λεγόντων, οἷον εἶχε, τῆς ἐκείνου δυναμείως καὶ δεινότητος ἀναμιμνή-

B σκεῖν τοῖς ἀκροῦσιν. οὐκ ἄν τὰ Πύρρον, καὶ πεμπόμενος ἐπὶ ταῖς πόλεις, ἐπέβαλε δ' Εὐριπίδειον, ὅτι πρὸς ἄρα πρὸς λέγεις, Ὁ καὶ σὶδ' ἡγεῖς πολέμιον δράσειεν αἰ. ὁ γὰρ Πύρρος ἔλεγε πλείονας πόλεις ὑπὸ Κινέου τοῖς λόγοις, ἢ τοῖς ὀπλοῖς ὑφ' ἑαυτοῦ παρρημίαν καὶ διετέλει τὸν αἰδρα πρὸς τοῖς μάλιστα καὶ χρωμύρος. οἷον οὖν τὸν Πύρρον ὀρμητῶν τότε ὄραν ἐπὶ τῶν Ἰταλίας, εἰς λόγους ἀπηγάγετο τοιοῦτοις, ἰδὼν χρῆσασθαι, Πολεμιστὰ μὲν, ὃ Πύρρον, Ρωμαῖοι λέγονται, καὶ πολλὰ ἐδιδῶν μαχίμοι ἀρχόντες. εἰ δὲ ἄλλῃ θεὸς παρρημίαν τῶν αἰδρα, τί χρῆσόμεθα τῆς ἡλικίας; καὶ ὁ

C Πύρρος, Ἐρωτᾶς (εἶπεν) ὦ Κινέα, παρρημία φανερὸν ἔστε βαρβαροῦς ἡμῖν ἐκεῖ πόλις, ἔτε Ἑλλήσι ἀξιόμαχος, Ρωμαίων κρατηθέντων. ἀλλ' ἐξομῶ δὴ τῆς Ἰταλίας ἀπάσαν, ἢς μέγθος καὶ σφραγὴ καὶ δυνάμει ἄλλῃ που πῶ μάλιστα ἀρχοῖν ἢ σοὶ παρρημίας. μικρὸν οὖν ἐπιχρῶν ὁ Κινέας, Ἰταλίαν δ' (εἶπεν) ὦ βασιλεῦ, λαβόντες, τί ποιήσομεν; καὶ ὁ Πύρρος, οὐπω τῶν ἀφαινοῖσι αὐτὰ κερταῖν, Ἐγὼ (εἶπεν) ἢ Σικελία χεῖρας ὀρέγει, νῆος δὲ δαίμοσι καὶ πολυδύμοσι, αἰδρα ἢ ῥάση. γὰρ ὦ Κινέα, πρῶτα νῦν ἐκεῖνα καὶ αἰδρα πόλεων, καὶ δημοκρατῶν ὅσους Ἀγαθοκλέους ἐκ-

D λελοιπότος. Ἐικότα (εἶπεν) λέγεις, (ὁ Κινέας) ἀλλ' εἰ τῶν παρρημίας ἡμῖν τῆς στρατείας, λαβεῖν Σικελίαν; Θεὸς (εἶπεν) ὁ Πύρρος) νικᾶν διδοῖ καὶ κερταῖν. τοῖς τοῖς παρρημίας χρῆσόμεθα παρρημίας μεγάλων. τίς γὰρ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ Λίβυος καὶ Καρχηδόνιος ἐν ἐφικτῶν χρωμύρος, ἢ Ἀγαθοκλῆος ἀπὸ δρας ἐκ Συρακουσῶν κρύφα, καὶ περὶ τῆς ναυσὶν ὀλίγας, λαβεῖν παρρημίας ἦλθεν. ὅτι δὲ τούτων κρατήσασιν ἡμῖν οὐδεὶς ἀπίσθηται τῶν νῦν ὑβρίζοντων πολέμιον, τί αὐτὸν λέγεις; Οὐδὲν (ὁ Κινέας εἶπεν) δὴλον γὰρ ὅτι καὶ Μακεδονία ἀναλαβεῖν, καὶ τῆς Ἑλλάδος ἀρχὴν ὑπάρχει βεβαίως

E ἀπὸ τῆς ἀκροῦσιν δυναμείως. χρωμύρος δ' ὅτι πρῶτον ὑφ' ἡμῖν, τί ποιήσομεν; καὶ ὁ Πύρρος ἐπιχρῶσας, Σχολίω (εἶπεν) ἀξομῶ πολλῆν, καὶ κῶθων, ὃ μακρότερον, καὶ δημοκλείους ἔσαι, καὶ ἀφαινοῖσι συνόντες ἀλλήλους ἀφαινοῖσι. ἐν ταῦτα δ' τῶν λόγων κρατηθέντες τὸ Πύρρον ὁ Κινέας, εἶτα (εἶπεν) τί νῦν ἐμποδῶν ἐστὶν ἡμῖν βλαστῶν, κῶθων χρῆσασθαι καὶ χρῆσασθαι μετ' ἀλλήλων, εἰ ταῦτα ἐχρῶν ἦδη, καὶ παρρημίας ἀφαινοῖσι νῶς, ἐφ' ἃ δὲ ἀφαινοῖσι καὶ πόνων μεγάλων καὶ κινδύνων μέλλον ἄφαινοῖσι, πολλὰ καὶ δράσαντες ἐτέροις καὶ παρρημίας.

F οὐκ ἄν τοῖς λόγοις ἠνάσσει μάλον ἢ μετέθηκα τὸ Πύρρον ὁ Κινέας, νοήσασθαι μὲν ὅσην ἀπέλιπεν βλαστῶν, ὣν δ' ὀρέγετο τῶν ἐλπίδας ἀφαινοῖσι μὴ δυναμύρον. παρρημίας μὲν οὖν ἀπέσειλε τὸν Κινέα τοῖς Ταρραπίνοις, στρατῶν ἀρχόντας τριχλίους· ἔπειτα πολλῶν ἰππηγῶν καὶ κερταῖν φερταῖν, καὶ πορρημίας πρῶτον ἀπὸ τῶν Τάραντος χρωμύρος, ἐπέβαλε ἐλέφαντας εἶκοσι, καὶ τριχλίους ἰππέας,

πεζούς δὲ δισημείους, καὶ διχαλίους πῆξας, καὶ σφενδονήτας πειλαχρούς. Ἰερομόλων δὲ πάντων ἐτόιμον, αἰαχθεὶς ἔπλει καὶ μέσον ἔχων τὸν Ἴονιον, ἀρπάζεται βορέα ἀέμω, παρ' ὧρα ἐκρεμάτη: καὶ βιασθεὶς, αὐτὸς μὲν ἄρετῃ καὶ προθυμίᾳ ναυτῶν καὶ κυβερνητῶν ἐξείφερε, καὶ προσηγήγε τῇ γῆ πολυπόνως καὶ ἀποβόλως: τῷ δὲ ἄλλου στόλου συζηθέντος, καὶ τῶν νεῶν σκεδάθεισῶν, αἱ μὲν ἀποσφαλείσθησαν Ἰταλίας ἐξείδησαν εἰς τὸ Λιβυκὸν καὶ Σικελικὸν πέλαγος. ὅς τ' ὑπερβαλεῖν μὴ δυναθείσας ἀκραὶ Ἰαπυγίαι νύξτε κατελάμβανε, καὶ πολλὴ καὶ χαλεπὴ θάλασσα πάουσα πρὸς χωρία δύσσομα καὶ τυφλά, πάσας διέφθιρε, πλὴν τῆς βασιλικῆς. αὐτῇ δὲ, πλαγίως μὲν ἐπιόντος τῷ κύματι, ἡμιώτερο καὶ διέφυγε μέγιστον καὶ ῥώμη τῆς ἐπιβολῆς τῆς θαλάσσης: ἐπεὶ δὲ πρὸς τὸν ἄντρον τῆς ἀπῆλθε τὸ πνέμα, καὶ κίνδυνον εἶχεν ἡ ναὺς ἀπὸ πρὸς ἰσαμῶν πρὸς κλύδωνα πολὺν ἀειράζουσα: ὅς τ' ἐφείσας αὐτὴς ἠγελώμενος πελάγει καὶ πνέματι ἑσπῆς λαμβάνοντι πρυπταπῆς φέρονται, φοβερῶτα τον ἐφάνετο τῶν παρόντων κακῶν: ἄρα οὐ Πύρρος αὐτὸν ἀφῆκεν εἰς θάλασσαν, καὶ τῶν φίλων καὶ τῶν δορυφόρων δὴ δὴς ἰὼ ἀμύλλα καὶ προθυμίᾳ αὐτὸν. ἡ δὲ νύξ καὶ τὸ κύμα μετὰ φόβου μεγάλου καὶ τρεχίνας αἰαχθεῖς χαλεπὴν ἐποίει τὴν βοήθειαν: ὥστε μόλις τῆς ἡμέρας ἦδ' ἡ μῦραιομόλου τῷ πνέματι ἐκπεσεῖ αὐτὸν ἐπὶ τὴν γαῖαν, τῶν μὲν σώματα πρυπταπῆς ἀδυνατίως ἔχοντα, τὸ λῆμα δὲ καὶ ῥώμη τῆς ψυχῆς ἀνταίρουντα πρὸς τὴν ἀπορίαν. ἄμα δὲ εἴτε Μεσαπιοὶ καὶ οἱ ἐξ ἐβραχάδης, σιωέθων βοηθούτες ἐκ τῶν παρόντων προθυμῶς, καὶ προσηγήροντο τῶν σαζομόλων ἐπίστας νεῶν: ἐν αἷς ἦσαν ἵπποις μὲν ὀλίγοι πρυπταπῆς, πεζοὶ δὲ διχαλίων ἐλάττοις, ἐλέφαντες δὲ, δύο. τούτοις ἀναλαβῶν ὁ Πύρρος ἐβάδιζεν εἰς Τάραντα. καὶ τῷ Κινέου προσαγρόντος εἰς σιωαίτησιν, ὡς ἦδετο τοῖς φραπῶτας, παρελθὼν ἐδὲν ἀκόντων ἐδὲ πρὸς βίαι ἐπὶ τῆς Ταραντίνων, ἕως αἰεσώθησαν αἱ νῆες ἐκ τῆς θαλάσσης, καὶ σιωῆλθεν ἡ πλείστη τῆς δυνάμεως. τινικαῦτα δὲ ὄραν ὁ πλῆθος αὐτῶν μεγάλης ἀνάγκης μήτε σῶζεσθαι δυνάμενον, μήτε σῶζειν. ἀλλ' οἱ ἐκείνου προπολεμουῶτος, οἴκησι καὶ ἡσάσαι πρὸς λουτρα καὶ σιωουσίας Ἰερομόλον, ἀπέκλεισε μὲν τὰ γυμνάσια καὶ πῆς πρὸς πᾶσι, ἐν οἷς ἀλύοιτες ὑπὸ τῶν προσηγμάτων λόγῳ διεσρατήριον, πόποις δὲ καὶ κώμοις καὶ θαλίας ἀχάρις αἰείλειν. ἐκάλει δὲ πρὸς τὰ ὄπλα, καὶ πρὸς τοῖς καταλόγοις τῶν φραπτομόλων ἀπαράτητος ἰὼ καὶ λυπηρός: ὥστε πολλοὺς ἐκ τῆς πόλεως ἀπέλθειν, ἀηθία τῶν ἀρχέσται, δουλείας δὲ μὴ πρὸς ἡδὼν ζῆν καλοῦσας. ἐπεὶ δὲ Λαβίνος ὁ τῶν Ρωμαίων ὑπατοσ ἠγγέλλετο πολλὴν φραπᾶν χωρεῖν ἐπ' αὐτὸν ἄμα τὴν Λαβηθίαν ἀφ' ἀπορῶν, ἐδὲ πρὸς μὲν οἱ σύμμαχοι παρήσαν αὐτῶν: δεινὸν δὲ ποιούμενος, ἀνασάσαι καὶ πρὸς εἶδεν πῆς πολεμίου ἐγγυτέρω προσηγόμενος, ἐξῆλθε μὲν τῆς δυνάμεως προσηγόμενος κήρυκα πρὸς τοῖς Ρωμαίοις, εἰ φίλον ὅστιν αὐτοῖς πρὸς πολέμου δίχως λαβεῖν πρὸς τῶν Ἰταλιωτῶν, αὐτῶν δικαστῆ καὶ ἀγαλακτῆ χρησαμένους, ἀποκρινάμενος δὲ τῷ Λαβίνω, μήτε ἀγαλακτῆν Πύρρον ἀρεῖα τῶν Ρωμαίων, μήτε δεδοικέναι πολέμου, πρὸς τῶν, κατεφραπτοπέδουσι ἐν ᾧ μεταξὺ πεδία Παρδοσίας πόλεως καὶ Ἡρακλείας. πυθολόμος δὲ τοῖς κατεφραπτοπέδουσι, πρὸς ἰπποῦσι τῶν ποταμῶν ἴσας εἶχε:

A peditum xxii. millia, sagittarios & funditores quingentos imposuit. Omnibus instructis soluit classem. In altum prouectum, quum medium teneret mare Ionicum, corripuit præter anni articulum coortus Boreas. Vim venti tamen virtute & promptitudine nautarum ac gubernatorum superauit, terræq; multo labore & periculo appropinquauit. Classe disiecta reliqua, naues diuersæ partim reiectæ ab Italia atque in Libycum & Siculum pelagus expulsæ sunt, alias, quum Iapygium promontorium superare non valerēt, nox oppresit. Quas quia crebræ sæuæq; vndæ ad importuosa loca & cæca impellerent, omnes præter regiam afflixerunt. Hæc, quamdiu ex alto volueretur fluctus, restitit & sustinuit mole atq; robore impetum maris. Verum vbi circumegit se ventus & à terra refluit, periculumque fuit ne prora naus aduersa vi percussa vndarum perfringeretur: horrendissimū autem præsentium malorum videbatur iterum sæuienti eam pelago & flatui crebro varianti permittere, abiecit se in mare Pyrrhus. Ibi amici eius & satellites pro se quisque certauerunt ad eum eripiendum enixé. At nox fluctusque ingenti cum fragore & aspero repercussu magnopere remorati sunt opem ferentes. Ita vix tandem luce orta cadente vento in terram euasit, corpore quidē prorsus inualidus, sed animi magnitudine & vi aduersis reluctans. Simul Messapii, quorum in littus est eiectus, pro præsentibus facultatibus ad ferendum sedulo auxilium concurrerunt, ac nonnullas naues quæ ex tempestate emergebant, collegerunt. In his equites erant perpauci, peditum duo millia minus elephantum duo. His copiis Pyrrhus profectus est Tarentum. Cineas de aduentu eius certior factus, processit ei cum militibus obuiam. Ad hunc modum urbem ingressus, nihil inuitis Tarentinis nec coactis instituit, vsq; dum incolumes ex mari adfuerunt naues, & exercitus maxima ex parte conuenit. Tunc multitudinem aduertens, nisi acriter compulsum neque seruari ipsam neque seruare posse alios, sed tanquam ipso propugnante domi residere balneis indulgentem & conuiuibus, gymnasia ambulationesque, in quibus spatiantes dispensabant res gerendas verbis, occlusit: comotationibus, comestationibus, & ludis intempestiuis interdixit. Ad arma eos vocauit, in delectibusque iuuentutis seuerus & durus fuit. Vnde reliquerunt urbem multi, qui insolentia parendi, quod non liceret in deliciis viuere, seruitutem vocabant. Postquam Albinum Romanum consulem nuntiatum est ingenti exercitu in ipsum mouere, simulq; euasitare Lucaniam, quamuis nondū conuenerant ad eum socii, quia tamē fœdum ducebat pati & sinere vt accederent hostes propius, signa mouit, præmisitq; ad Romanos caduceatorē, placeretne eis ante quam arma mouerent, vt se iudice & disceptatore ipsis satisfacerent Itali. Quum responsum Albinus dedisset, neque disceptatorem populum Romanū Pyrrhum capere, neq; formidare hostem, progressus castra medio campo inter Pandosiam urbē & Heracleam metatus est. Vt intellexit in propinquo Romanos esse, & ultra Sirin amnem castra ponere, excurrit speculandi causa ad amnē. Vbi ordinem, stationes, digestionē eorum,

Ρωμαίοις ἐγγυὸς εἶναι, καὶ πρὸς τῷ Σίρειο ποταμῷ καὶ κατιδὼν πᾶσιν τε καὶ φυλαχῆς καὶ κρῆμον αὐτῶν,

& figuram castrorum contemplatus est, obstu-
 puit, appellansque vnum ex amicis, qui proxime
 astabat, Ordo hic (inquit) Megacle barbarorum,
 non est barbarus, facta ipsa experiemur. Iam-
 que sollicitus de euentu rei, constituit operiri fo-
 cios. Interim flumini apposuit stationem, quæ
 impediret, si transitum Romani prius tentarent.
 At hi, quæ expectare ille deliberauerat, ea præuer-
 tere maturantes, parabant transire: ac vado pedi-
 tes, equites diuersis locis transmittabant. Vn-
 de veriti ne circumuenirentur, recipiebant se Gre-
 ci. Pyrrhus eo nuntiato percussus præcepit pedi-
 tum ductoribus vt extemplo aciem instruerent, &
 armati consisterent. Euectus ipse cum equitatu
 (tria millia erant) sperabat in transitu adhuc diffi-
 patos & inconditos oppressurum se Romanos. Vt
 vero frequentia scuta contemplatus est super flu-
 uium extantia, equitesque ordine inuehere, globo
 facto intulit se primus, iam statim armis conspi-
 cuus insigniter decoris & splendidis, atque non
 inferiorem se factis strenuis demonstrans quam
 fama nominis sui, præcipue quod cum manibus
 & corpore intentus in prælium esset, & cum iis in
 quos incidisset, dimicaret strenue, non turbaretur
 animo tamen, neq; destitueretur mente: verum, vt
 si extra pugnam esset, gubernaret bonis consiliis
 certamen atq; accurreret ipse vbicunq; laborari
 vidit, ad ferendum auxilium. Hic quum Leona-
 tus Macedo Italum conspexisset intentum in Pyr-
 rhum atque infesto equo inuehentem, ac quo se
 cunque ferret vel moueret affectantem eum, Cer-
 nis (inquit) barbarum istum rex, qui in equo ni-
 gro albis pedibus sedet? Præ se fert rem magnam
 & grauem moliri. Nam te intuetur, tibi immi-
 net spirituum plenus & animorum, alios omittit.
 At tu eum caue. Huic Pyrrhus respondit, Fa-
 tum, Leonate, nulla deuites ratione. Sed neq; hic
 neque Italus alius vllus congregietur nobiscum
 impuné. Dum ita colloquuntur, Italus infesta
 lancea admittit equum in Pyrrhum. Tum simul
 ferit equum regis lancea, & illius equum, excipi-
 ens Leonatus. Ambobus collapsis equis abripi-
 unt Pyrrhum circumstantes amici, Italumq; oc-
 cidunt fortiter pugnantem. Fuit hic natione Fren-
 tanus, alæ præfectus, Oplacus nomine. Hæc res
 Pyrrhum reddidit cautiorem. Qui gradum refe-
 rentes cernens equites, phalangem accersit & in-
 struit. Chlamydem suam & arma vni tradit exa-
 micis Megacli, & armis illius quodammodo tegit
 se, atq; ita incurrit in Romanos. Quibus illum ex-
 cipientibus & prælium ineuntibus diu Mars an-
 ceptus fuit, vicibusq; septem ferunt hinc inde & ter-
 ga dedisse & fugientibus hostib. institisse. Etenim
 armorum commutatio in tempore fuit quidem
 regi salutaris, verum res eius penè euertit & con-
 uulsit victoriam. Siquidem quum peterent multi
 Megaclem, qui princeps eum percussit & prostra-
 uit mortuum, Dexter nomine, casside detracta &
 chlamyde aduolat ad Albinum ostendens simul
 ea & vociferans interfecisse se Pyrrhum. Dum ita
 per ordines transferuntur & ostentantur ea spolia,
 exultantes Romani tollunt clamorē, Græcos per-
 plexitas & consternatio occupat, quousque co-
 gnita re Pyrrhus nudo capite obequitat aciem,

εὐ τὰς τάξεις τῆς λαφύρων πρὸς φερονδῶν καὶ ἀναδεικνυμένων, τοῖς τε Ρωμαίοις χάρα μετ' ἀλαλαγμοῦ, καὶ
 τοῖς Ἑλλησιν ἀθυμία καὶ κατὰ πληξίς. ἄλλοι οὐ μαθὼν ὁ Πύρρος ὁ γιγνώσκων παρήλαυνε γυμνῶ τὰ προσωπα,

A καὶ ὁ γῆμα τῆς στρατοπέδειας, ἐθαύμασε, καὶ τῶν φίλων
 παροτρύνοντας τὸν ἐγγυτάτω, Τάξις μὲν (εἶπεν) ὦ Μεγα-
 κλείς, αὐτὴ τῆς βαρβάρων, οὐ βάρβαρος, ὅς ἔργον εἰσόμε-
 θα. καὶ ἀφ' ἐφρονίδος ἔχων ἡδὴ ὁ μέλλον, ἔγνω τοῖς συμμά-
 χους ἀναμύειν. τοῖς δὲ Ρωμαίοις, ἀν' ἄλλοτερον ὅτι χερσὶ
 ἀφαινεῖν, ἐπέστησε φυλακῆν ἵνα τὸ ποταμὸς πλὴν εἰ-
 ζουσαι. οἱ δὲ, ἀπὸρ σκεῖνος ἔγνω πειμνῆν, φθῶναι ἀπυ-
 δοῖτες, ἐνεχέριον τῆς ἀφαινεῖν, καὶ πόρον μὲν οἱ πεζοί,
 πολλαχόθεν δὲ οἱ ἵπποις διεξελάουσαν τὸν ποταμὸν. ὡς τε
 δέισαν τὰς πλὴν κύκλωσιν ἀναχωρεῖν τοῖς Ἑλλήσις. ἀποδο-
 μῆρον δὲ τὸν Πύρρον καὶ ἀφαινεῖν τὰ τοῖς μὲν ἠγεμόσι τ'
 πεζοῦ παρεχούσιν ἄλλοις εἰς τάξιν κελίσασαι, καὶ πειμνῆν
 ἐν τοῖς ὅπλοις, αὐτὸν δὲ τοῖς ἵπποισι παρεξελάουσαι τειχρ-
 λίοις οὖσιν, ἐλπίζοντα ἀφαινεῖν τὰς ἐπὶ καὶ διεσπασμένους,
 ἀτάκτοις ληψέσθαι τοῖς Ρωμαίοις. ἐπεὶ ὁ ἑώρα θυροῖς τε
 πολλοῖς ἵπποφαινομένοις τὸ ποταμὸς, καὶ τοῖς ἵπποις ἐπε-
 λαύοντα ἐν τάξει, συσρέψας ἐνεβαλε παρῶτος, αὐτῶν τε
 πειμνῆν ὡς ὅπλων κελί καὶ λαμπερῆτι κεκοσμημένων
 πειμνῆν, καὶ πλὴν δόξαν ὅτι δὲ κινύμενος ἔργους ὅσα ἀποδίδ-
 σαν αὐτῶν ἄρετῆς. μέγιστα δὲ ὅτι τὰς χεῖρας καὶ ὁ σῶμα
 παρέχον ὡς ἀγῶνι, καὶ τοῖς καθ' αὐτὸν ἀμεινόμενος ἔρωμέ-
 νως, οὐ σιωπεῖτο τὸν λογιζόμενος, ὡς δὲ τὸ φρονεῖν ὄξεπιπτεν,
 ἀλλ' ὡς ἀπὸρ ἔξωθεν ἀφαινεῖν, διεκνύοντα τὸν πόλεμον, αὐτῶς
 μετατρέων ἐκαστὰ ἄρετα, καὶ πρὸς ἀποθῶν τοῖς ἐκβιάζεσθαι δο-
 χουσιν. ἔνθα δὲ Λεονάτος ὁ Μακεδὼν ἀνδρα κατὰ τὸν Ἰταλὸν
 ἐπέστησε ὡς Πύρρον, καὶ τῶν ἵππων ἀπὸ τῆς ἀφαινεῖν, καὶ συμ-
 μετρίσθη μὲν αἰεὶ καὶ συγκινούμενος, Ὁρᾶς (εἶπεν) ὦ βασιλεῦ
 τὸν βάρβαρον σκεῖνον, ὃν ὁ μέλας ἵππος ὁ λευκὸς φέρει,
 μέγα τι βελδομύει καὶ δεινὸν ὁμοίος ὅστι. σοὶ γὰρ ἐνορεῖ, καὶ
 παρῶς σε τέταται, πῶς ἡμῶν μεσὸς ὦν καὶ θυμὸς τοῖς ὅπλοις
 D εἶα χαίρειν. ἀλλὰ σὺ φυλάττει τ' ἀνδρα. καὶ ὁ Πύρρος ἀπεκρί-
 νατο, Τὸ μὲν εἰμυρμένον, ὦ Λεονάτε, ἀφαινεῖν ἀδύνατον
 χαίρειν ὅς ἔτε ὅτι ἔτε ἄλλος τις Ἰταλὸν εἰς χεῖρας ἡμῶν
 σῶσειν ἐπὶ ταῦτα παροτρύνοντων, ὁ Ἰταλὸς ἀφαινεῖν
 ὁ δόρυ, καὶ συσρέψας τῶν ἵππων, ὡρμησεν ὅτι τῶν Πύρρον. εἶπα
 ἄμα παῖμι μὲν αὐτὸς τὰ δόρυ καὶ βασιλέως τῶν ἵππων, παῖμι
 ὅς τῶν σκεῖνον ἀφαινεῖν ὁ Λεονάτος, ἀμφοτέρων ὅς τῶν ἵπ-
 πων πεσόντων, τῶν μὲν Πύρρον οἱ φίλοι παροτρύνοντες ἀνὴρπασαι, τῶν
 ὅς Ἰταλὸν μαχόμενον διεφθειραν. ἦν ὁ ὡς γῆς φρενῶν, ἴλης
 ἠγεμῶν, Ὁπλακὸς ὄνομα. ἔπο ὅς ἐδίδαξε τῶν Πύρρον μάλλον
 E φυλάττει καὶ τοῖς ἵπποις ὄρων ἐνδιδόντας, μετεπέμπετο τῶν
 φάλαγγα καὶ παρέταθην. αὐτὸς ὅς τῶν χλαμύδα καὶ τὰ ὅπλα
 πρὸς ἀλλοῖς ἐν τῶν ἐπαιρῶν Μεγακλεῖ, τοῖς ὅς σκεῖνος ἔσπον σινὰ
 κατὰ κρῦψας ἑαυτὸν, ἐπῆγε τοῖς Ρωμαίοις. δεξάμενοι δὲ
 σκεῖνον καὶ συμβαλόντων, χρόνον τε πολὺν ἐσῆκει τὰ τῆς
 μάχης ἀκριτα, ὅς ἔσπας ἐπὶ ἀλέγεται φάλαγγων ἄμα πα-
 λιν καὶ διωκόντων ἠγέσθαι. καὶ γὰρ ἡ ἀφαινεῖν τῶν ὅπλων ἐν
 χαρῶν παρῶς σωτηρία αὐτῶν γέγονεν, ἢ τὸ βασιλέως ὀλίγον ἐ-
 δέσπεν ἀναβέψας τὰ παρῶματα καὶ ἀφαινεῖν πλὴν νί-
 κῆν. πολλῶν γὰρ ἐφειμένων ὅς Μεγακλέους, ὁ παρῶτος πατά-
 F ξας καὶ καταβαλὼν αὐτὸν ὄνομα Δεξίος, ἀφαινεῖν ὅς
 κρῶτος καὶ πλὴν χλαμύδα, τὰ Λαβίνα παρῶσι πᾶσαι, ἀ-
 ναδεικνύων ἄμα καὶ βοᾷ νᾶνρηκέναι τὸν Πύρρον. ἰὼ οὖν πα-

fi venisset in Italiam Alexander Magnus, atque A
 arma cum iuuenibus nobis & cum parentib. no-
 stris florentib. contulisset, non celebraretur nunc
 inuictus, sed vel fuga sua, vel hic cadens Romam
 nobilitauisset? Atqui eam arrogantiam & iactan-
 tiam ostenditis inanem esse, qui Chaonas & Mo-
 loffos formidatis perpetuam Macedonum præ-
 dam: & expauescitis Pyrrhum, qui vnum ex A-
 lexandri stipatoribus certe perpetuo coluit & ob-
 seruauit. Atque hoc tempore, non quo incolenti-
 bus Italiam Græcis opem ferat potius, quam quod
 refugiat illic hostes, vagatur in Italia, imperium se
 nobis ostendens paraturum hisce copiis, quæ
 exiguam portionem nequiuertunt ipsi retinere
 Macedonia. Nolite ergo putare hunc si societa-
 tem pepigeritis cum eo, discessurum, ve-
 rum illos inuitaturum contemnentes vos, vt de
 quibus facilis futura quibusuis victoria sit, si suas
 Pyrrhus in nos contumelias non solum impune
 ferat, sed accipiat insuper præmium, vt ludificent
 in futurum Romanos Tarentini Samnitesq;. Sic
 fatus Appius inflammauit eos ad bellum. Itaq;
 Cineas dimitunt cum hoc responso: Pyrrhus, v-
 bi excesserit Italia, tum si societatem & amicitiam
 populi Romani petat, agat ea de re. Quousque ve-
 ro in armis erit, persequentur eum bello Ro-
 mani, etiam si sexcentos Albinos in prælio fugaue-
 rit. Dicitur autem Cineas, dum Romæ agit, curam
 intendisse atq; elaborasse, vt mores Romanorum
 videret, & reipublic. consideraret disciplinam.
 Qui postquam in colloquium venit cum proce-
 ribus, retulisse cum alia Pyrrho, tum dixisse, *Se-
 natum sibi multorum regum visum concilium.* De ple-
 be, vereri se, ne cum Lernæa quadam hydra vi-
 deantur pugnare. Quippe duplo maiores quam
 ante copias conscripsisse consulem: tantumque
 numerum identidem superesse Romanorum, qui
 arma ferre valerent. Inde legati ad Pyrrhum de
 captiuis redimendis venerunt, atque inter eos C.
 Fabricius, cuius apud populum Romanum ingens
 nomen esse vt viri boni & bello insignis, sed admo-
 dum pauperis, ostendit regi Cineas. Hunc Pyr-
 rhus quum priuatim benigne haberet, contendit
 vt aurum acciperet abs se, nullam quidem ob rem
 turpem, verum amicitia id & hospitii appellauit
 pignus. Abnuente illo tacuit in præsentia. Pos-
 tero die, quo eum exterrere, quod nunquam
 vidisset elephantem, imperauit vt maximam be-
 luam colloquentibus ipsis, à tergo admouerent
 post aulam. quod factum est. Tum signo dato
 remota est aula, & proboscidem belua repente
 sublatam suspendit super caput Fabricii, vocemq;
 emisit horrendam & asperam. Ille vero sensim con-
 uersus arrisit, & ad Pyrrhum ait, *Neque heri aurum
 tuum me, neque belua hodie commouit.* Super cœnam
 quum varius sermo haberetur, maxime de Græcia
 & philosophis, incidit forte Cineas in Epicuri mē-
 tionem, recensuitq; quid de diis & de rep. cense-
 ant: summum bonum eos in voluptate collocare:
 reip. procurationem, quasi ea vitæ noceat beatæ,
 eamq; perturbet, deuitare: deos remotos à bene-
 ficentia & ira & cura nostri, in otiosam & affluen-
 tem deliciis vitam relegare. Adhuc differente eo
 exclamans Fabricius, Papæ (inquit) Pyrrho hæc
 præcepta & Samnitibus, dum nobiscum bellū ge-
 runt, cordi sint. Vnde admiratus animū & grauita-
 tem huius Pyrrhus, multo impensius amicitiam

ως, εἰ παρὰ σκεῖνος εἰς Ἰταλίαν ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, καὶ
 σκευὴν νέοις ἡμῖν, καὶ τοῖς παρὰ σκεῖνος ἡμῖν ἀκμάζουσιν, ὅτε
 αἰ ὑμῶν τοῦ νῦν ἀνίκητος, ἀλλ' ἢ φύγων αἰ, ἢ που πεσὼν ἐταῦ-
 ρα, τὴν Ρώμην εἰδδξοτέρων ἀπέλιπε; ταῦτα μὲν οὖν κενὴ
 ἀλαζονεία καὶ χέμπον ἀποδείκνυτε, Χαόνιας καὶ Μολοσσῶν,
 ἢ αἰ Μακεδόνων λεία, δεδιότες, καὶ βέροντες Πύρρον, ὅς τ'
 Ἀλέξανδρον δορυφόρων ἕνα γέν' αἰεὶ ὡσεὶ πῶν καὶ θεοπέδων
 εἶχε τετέλεκε. καὶ νῦν ἔβοηθῶν τοῖς ἐταῦθα μάλλον Ἑλλη-
 εῖν, ἢ φλόγων τοῖς ἐκεῖ πολεμίοις, πλαιῖται ὡσεὶ τὴν Ἰτα-
 λίδω, ἐπαγγελλόμενος ἡμῖν τ' ἡγεμονίαν ἀπὸ ταύτης τ' ἐν-
 Β
 νάμειος, ἢ μέγος μικρὸν αὐτῶ Μακεδονίας ὅτι ἤρκεσε Δία-
 φυλάξαι. μὴ τῶτον οἶον ἀπαλλάξιν νομίζετε, ποιησάμενοι
 φίλον, ἀλλὰ σκεῖνοις ἐπάξια, κατὰ φρονήσας ὑμῶν, ὡς
 πᾶσιν δικαιοτέρων, εἰ Πύρρος ἀπεισὶ μὴ δοῖς δικήν, ὡν ὑ-
 βρισην, ἀλλὰ καὶ ὡσεὶ λαβῶν μισθὸν τῶ ἐπεχέλασται Ρω-
 μῶν, Ταραντῖους καὶ Σαυνίτας. τοιαῦτα τῶ Ἀππίου εἶχε-
 λεχθέντος, ὁρμὴ παρέστη ὡσεὶ τ' πόλεμον αὐτοῖς, καὶ τὸν Κινέαν
 ἀποπέμποισιν, ἀποκρινάμενοι Πύρρον εἰσελθόντα τῆς Ἰτα-
 λίας, ἔτας, εἰ δέοιτο, ὡσεὶ φιλίας καὶ συμμαχίας Δία λέγε-
 σθαι μέγος δὲ ἔπαρῆσιν ἐν ὄπλοις, πολεμήσειν αὐτῶ Ρω-
 C
 μῶν καὶ κράτος, καὶ ἐπιμυροῖς Λαβῖνοις βεβήτα μαχό-
 μενος, λέγεται ὁ Κινέαν, ὅτι ὡσεὶ ταῦτα ἔπαρῆσιν, ἀμὰ ποιησά-
 μενοι ἔργον, καὶ σπουδάσαντα τ' τε βίαν ἡμέα κατῆν, καὶ τ'
 πολιτείας τὴν δρετὴν κατανόησται, καὶ Δία λόγων ἐλθόντα
 τοῖς αἰετοῖς, τὰ τε ἄλλα τῶ Πύρρον φρασησται, καὶ εἰπεῖν ὡς ἢ
 σύγκλητος αὐτῶ βασιλέων πολλῶν συνέδριον φανείη. ὡσεὶ
 ὅ τῶ πλήθος δεδιέναι μὴ ὡσεὶ πῶν φανῶσι Λερναίαι ὕδρα
 μαχόμενοι. διπλασίους γὰρ ἢ δὴ τῶ ὑπᾶτω τ' ὡσεὶ τεταμέ-
 νων ὡσεὶ τερον ἡμεῖς, καὶ πολλὰ καὶ εἰ ποσούτοις ἐπὶ τ' Ρω-
 μῶν ὅπλα φέρειν διωαμένοις. ἐκ τούτου ὡσεὶ σκεῖνος ἀφί-
 D
 κητο ὡσεὶ τ' ἀχμαλώτων οἰ ὡσεὶ Γαίον Φαβείκιον, ἔπλε-
 σονέφῃ Ρωμαῖοις λόγον ἔχειν ὁ Κινέας, ὡς ἀδρός ἀγαθὸν καὶ
 πολεμικὸν, πένθος ὅτι ἰσχυρὸς. τῶτον ἔν ὁ Πύρρος ἰδὶα φιλο-
 φρονέμενος ἔπειθε λαβῶν χρισίον, ἐπὶ ὅσῳ δὴ δεινὸν ἀισχυρῶ,
 φιλίας δὲ πῶ τῶ καὶ ξενίας ἐπονομάζων σύμβολον. ἀπωσα-
 μένος δὲ τῶ Φαβείκις, τότε μὲν ἠσύχασε, τῆ δὲ ὑπεραία βου-
 λόμενος αὐτὸν ἐκπλήξαι, μὴ πῶ κατῆν ἐλέφαντος γενη-
 μένοι, ἐκέλευσε τ' θεῖων ὁ μέγιστον δόξοπλοθέν αὐτοῖς ὡσεὶ
 εἶσται κρινολορημένοις, αὐλαίαι ὡσεὶ ταῖναισται. ἐχρηστο δὴ
 ταῦτα, καὶ σημεῖος δόξεντος, ἢ μὲν αὐλαία παρήρη, ὅ τ' θεῖων
 E
 ἀφῶ τὴν τε ὡσεὶ νομῶν ἀεμένοι, ὡσεὶ τῶ κατῆν τῶ
 Φαβείκις, καὶ φωνῆν ἐφῆκε φοβεροῖν καὶ βραχέαι. ὁ δὲ πρέμα
 μετασφραφείς, καὶ εἰσεμειδιάσας, ὡσεὶ τ' Πύρρον εἶπεν, Οὔτε
 ἄξος μετὸ χρισίον ἐκίησεν, οὔτε σημερον ὁ θεῖων. ἐν δὲ ὡ
 δειπνῶ λόγων πῶν τοδαπῶν ἡμομέων, πλείων ὅ ὡσεὶ τῆς
 Ἑλλάδος καὶ τ' φιλοσοφῶντων, ἔτυχε πῶς ὁ Κινέας ὅτι-
 μνηθεῖς τ' Ἐπικύρου, καὶ διήλθεν ἀ λέγοισι ὡσεὶ καὶ καὶ
 πολιτείας. καὶ τέλος ὁ μὲν ἐν ἡδῶν ἡμένοι, πολιτείας ὅ
 φλόγοντες ὡς βλαβῶν καὶ σύγχυσι τῶ μακαρίου, ὅ δὲ
 θεῖων ἀπῶτατῶ χρείπτος καὶ ὀργῆς, καὶ τῶ μέλειν ἡμῶν, εἰς
 F
 ἀπῶσῶν βίον καὶ μεσὸν ὡσεὶ παθεῖων ἀποκίζοντες. ἐπὶ δὲ
 αὐτῶ λέγοντος, ἀνακραγῶν ὁ Φαβείκις, ὦ Ἡρόκλεις,
 (εἶπε) Πύρρον τὰ δόγματα μέλοι ταῦτα καὶ Σαυνίτας ἕως
 πολεμῶσι ὡσεὶ ἡμᾶς. οὔτω δὴ θαυμάσιος ὁ φρονήμα
 τ' ἀδρός καὶ ὁ ἦθος ὁ Πύρρος, ἐπὶ μάλλον ὡσεὶ φιλίας

δὴ τὴν πόλιν αὐτῶν ἡμέσθαι. κακείνων ἰδία
 παρεκάλει ποιησάμενον τὰς ἀγαθύσεις, ἔπεισεν καὶ συζῆν
 μετ' αὐτῶν, πρῶτον ὄντα πόλεων τῶν ἐταίρων καὶ τῶν στρατη-
 γῶν. ὁ δὲ ἠσυχῆ λέγεται πρὸς αὐτὸν εἰπεῖν, Ἀλλ' οὐ σοὶ τῶ-
 ν το, βασιλεῦ, λοιτελέες ἐστίν. αὐτῶν γὰρ οἰνῶν σε τιμῶντες καὶ
 θαυμάζοντες, δὴ ἐμοὶ πείθειν λάβωσιν, ἢ ἐμοὶ μάλλον
 ἐθλήσουσιν ἢ σοὶ βασιλεύεσθαι. τοιοῦτος μὲν ὁ Φαβείκιος.
 ὁ δὲ Πύρρος ἔπεισεν ὀργῶν ὁδὸν τυραννικῶς ἐδέξατο τὸ λῶρον.
 ἄλλα καὶ τοῖς φίλοις ἀπήγγαλε τῶν Φαβείκιου τὴν μεγαλο-
 φροσύνην, καὶ τοῖς ἀχμαλώτοις ἐκείνῳ μόνῳ διεπίστευσε,
 ὅπως εἰ μὴ ψηφίσαστο τὴν εἰρήνην ἢ σύγκλητος, ἀπασάμενοι
 τοῖς πρῶτον καὶ τὰ Κρόνια διορτάσαντες ἀποπεμφθεῖεν
 πάλιν πρὸς αὐτὸν καὶ ἀπεπέμφθησαν μὲν τὴν ἑορτήν, ἣ ὑπο-
 λειφθέντι τῷ βελῆς ζῆμια θάνατον ψηφισάμενης. μὲν τῶν
 τῶν Φαβείκιου τὴν ἀρχὴν πρὸς λαβόντος, ἦκεν αὐτῶν εἰς τὸ
 στρατόπεδον πρὸς αὐτὸν, ὅπως ἰσχυρῶν καὶ ἐξ ἡμετέρων οὐ τῶν
 βασιλέως ἰατρῶν, ἐπαγγελλόμενος φαρμάκους ἀναρῆσειν τὸν
 Πύρρον, εἰ χάρις αὐτῶν παρ' ἐκείνων ὁμολογηθῆι, λύσαντι τὸν
 πόλεμον ἀκινδύως. ὁ δὲ Φαβείκιος, δυσχερῆνας πρὸς τὴν
 ἀδικίαν τῶν δὲ φροῦ, καὶ τὴν συνάρχητα ἀγαθῶν ὁμοίως, ἐ-
 πεμψε γράμματα πρὸς τὸν Πύρρον καὶ τὸν πάρος, φυλάττειν
 τὴν ἐπιβουλὴν κελδῶν. εἶχε δὲ οὕτως τὰ γεγραμμένα·
 Ἄγιος Φαβείκιος καὶ Κοῖντος Αἰμύλιος, ὑπάτοι Ῥωμαίων
 Πύρρον βασιλεῖ χαίρειν. Οὔτε φίλων ὀτυχῆς ἔοικας εἶ-
 κριτής, οὔτε πολεμίων. γνώσῃ δὲ τὴν πεμφθεῖσαν ἡμῖν ἐπι-
 στολὴν ἀγαθῶν, ὅτι χρεῖστος καὶ δικαίος ἀδράσι πολεμῆς,
 ἀδικῶν δὲ καὶ κακῶν πιστεύεις. ὁ δὲ γὰρ τῶν πᾶσι χάριτι
 μνησόμενος, ἀλλ' ὅπως μὴ ὁ σὸν πάθος ἡμῖν ἀβουλίῳ ἐπέκη,
 καὶ δόξα δόξωμεν, ὡς ἀρετῆ μὴ διωρόμενοι, κατεργάσα-
 σθαι τὸν πόλεμον. ἐπιτυχῶν τούτοις τοῖς γράμμασιν ὁ Πύρ-
 ρος, καὶ τὴν ἐπιβουλὴν ἐξελέγξας, τὸν μὲν ἰατρῶν ἐκόλα-
 σεν, Φαβείκιον δὲ καὶ Ῥωμαίους ἀμοιβῶν ἐδώρειτο πρῶτον
 τοῖς ἀχμαλώτοις καὶ πάλιν ἐπέμψε τὸν Κινέαν ἀγαθῶν
 ἐξομῶν αὐτῶν τὴν εἰρήνην. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι, μήτε εἰ χάρις ἐστὶ
 πρὸς πολεμίου, μήτε εἰ μάδος τῶν μὴ ἀδικηθῆναι, λαβεῖν
 πρῶτον τοῖς ἀδράσι ἀξιώσαντες, ἴσοις ἀπέλυσαν αὐτῶν Ἰτα-
 ραντῶν καὶ Σαυντῶν. πρὸς τὴν φιλίας καὶ εἰρήνης ἔδεν εἶον ἀγα-
 λέατος, πρὶν δὲ ἀμύλιος τὰ ὄπλα καὶ τὸν στρατὸν εἰς Ἰταλίας,
 αἷς ἤλθε ναυσὶν ἀποπλοῦσθαι πάλιν εἰς Ἡπειρον. ἐκ τούτου
 μάχης ἀλλῆς τῆς πρῶτης αὐτῶν ἀποπλοῦσθαι, ἀναλαβόντων
 τὴν στρατείαν ἐχώρει, καὶ πρὸς Ἀσκλον πόλιν τοῖς Ῥωμαίοις συνά-
 ψας, καὶ βιαζόμενος πρὸς χωρία δύσιππα καὶ ποταμὸν ὑ-
 λάδῃ καὶ τερχύν, ἐφοδοῖ τὴν θηλείων ἔλαβόντων, ὡς πρῶτον
 ξαί τῆ φάλαγγι, βαυμάτων πολλῶν ἡρομῶν καὶ νεκρῶν πε-
 σούτων, τότε μὲν διεκρίθη μέγιστος ἀγωνισάμενος τῆ δὲ
 ὑπεραίρα στρατηγῶν δι' ὁμοῦ τὴν μάχην ἵσταται, καὶ τοῖς ἐ-
 λέφασι ἐν τοῖς ὅπλοις ἡμέα τῶν πολεμίων, πρῶτον ἔλαβε
 τὰς δυσχερίας φυλακῆν, καὶ πολλὰ καταμύζας ἀκοντίσματα
 καὶ τοξόματα τοῖς θηλείοις, ἐπὶ γὰρ μὲν Ῥώμης καὶ βίας πυκνήν
 καὶ συντεταγμένην τὴν δύναμιν. οἱ δὲ Ῥωμαῖοι τὰς ἀγαθῶν καὶ
 τὰς ἀπὸ πρῶτον ἀγαθῶν πρῶτον ὅσον ἔχοντες, ὅς ἐπιπέδῃ
 συνεφέροντο καὶ σῶμα καὶ ἀπεύδοντες ὡσαύτως τοῖς ὅπλοις,
 πρὶν ἐπιβῆναι τὰ θηλεία, δεινῶς πρὸς τὰς σαείας τῆ ἐπιβῆναι ἀ-
 γῶνας εἶχον, ἀφ' ἑαυτῶν καὶ τὸ τραῦμα καὶ καταβαλὴν ὀ-
 ρῶντες, ὁ δὲ παρῶν εἰς ὁδοὺν πηλῶν. χροῖα δὲ πολλῶν λέγεται μὲν ἀρχὴν ἔσπῃς κατ' αὐτὸν ἡμέα τὸν Πύρρον,
 ἐπὶ τῶν ἰατρῶν.

A iungere cum Romanis dirempto bello studebat. Illum vero inuitavit priuatim ut comitaretur se pace perpetrata, viueretque secum, offerens ei primum locum inter omnes amicos suos & duces. Cui submisit fertur Fabricius respondisse, Atqui non fuerit id, rex, è re tua. Nam illi ipsi qui nunc venerantur & suspiciunt te, si me probauerint, me praeroptent regem tibi. Eum gessit se Fabricius. Hoc dictum Pyrrhus non infensò neque tyrannico animò accepit, imò vero amicis quoque Fabricii praedicauit animi celsitudinem, captiuosque vnius illius fidei credidit hac lege, Si pacem abnuisset senatus, ut salutatis propinquis & Saturnalibus celebratis ad se remitterentur: ac peracto festo remissi fuere. si quis remansisset domi, in eum sancit senatus mortem. Inde Fabricio iam consuli quidam epistolam in castra attulit, quam regis medicus scripserat, offerens, si praemium sibi, quod bellum citra vllum discrimen sustulisset, ostenderetur à Romanis, veneno se regem necaturum. Cuius scelus Fabricius auersatus, quum in eandem sententiam adduxisset collegam, literas prope ad Pyrrhum mittit, monens ut caueat insidias. Ex scripta in hunc modum fuerunt, C. Fabricius & Q. Amylius consules Romani Pyrrho regi S. Neque amicorum videris neque hostium esse felix iudex, Lectis, quae ad nos missae sunt, literis cognoscas te bonos & iustos viros bello persequi, contra perfidis & improbis habere fidem. Neque vero hæc nos, quo gratiam emereamur tuam, indicamus: Verum ne casus tuus aspergat maculam nobis, dolò ut videamur, quasi nequiuerimus virtute, bellum perpetraste. Pyrrhus perlecta Epistola deprehensisque insidiis, medicum affecit supplicio: Fabricio & populo Romano, gratia referenda causa, gratis captiuos donauit, ac Cineam ex integro ad pacem sibi peragendam misit. Enimvero populus Romanus, nec in gratia partem nec in mercedis, quod in scelus in ipsum committendum non consensisset, illos recipere sustinuit gratuito, sed totidem Tarentinos & Samnites ei liberos remisit. Pacis autem & amicitia non ante admittit mentionem quam cum armis exercitum nauibus, quas adduxerat, imposuisset, atque in Epirum abcessisset. Ibi quum res recideret eo ut iterum esset ei pugnandum, castra mouit, & ad oppidum Asculum signa cum Romanis contulit. Redactus illic ad loca inaequalia & fluuium arbutis obsitum & asperum, quo elephantis aditus non patebat ad iungendum se aciei eius, post multa vulnera magnamque stragem nox pugnam diremit. Postridie machinans ut loco aquabili confligeret, & valeret elephantis hostes adoriri, occupauit saltum praesidio, coniectaq; inter beluas magna manu iaculatorum & sagittariorum, ingenti impetu atque vi confertam atque compositam aciem induxit. Romani, qui prioribus effugiis & receptibus deficerentur, fronte concurrerunt loco plano cum hostibus. Quum properarent autem, priusquam ingruerent beluz, grauem armaturam impellere, acriter gladiis certauerunt cum farissis, inmemoresque sui vulnera & caedes, quae inferrent, cernebant, incommoda sua vilipendebant. Tandem, postquam diu pugnatum est, initium fugae dicitur eo loco coepisse vbi Pyrrhus agebat,

ἐπὶ τῶν ἰατρῶν.

qui acriter pressit oppositos. Plurimos impres- A
 sio & vis elephantorum confecit, quod virtutem
 suam ostendere in conflictu non possent Roma-
 ni, sed quasi irruptioni fluctus vel terramotus
 obruentis putauerunt sibi cedendum, neque su-
 stinendum ut re nulla memorabili edita occum-
 berent, neque, vbi nihil proficerent, ibi nihil non
 sustinerent calamitatis. Quia verò non procul fu-
 gientibus suberant castra, sex millia prodit Hie-
 ronymus cecidisse ex Romanis: de Pyrrhi exerci-
 tu, tria millia quingentos & quinque in commen-
 tarios regios relatos. Dionysius nec duo praelia ad
 Asculum, nec liquidam victoriam fuisse tradit B
 Pyrrhi. Semel ad occasum solis vsque quum di-
 micatum & brachium Pyrrhi pilo vulneratum ef-
 fer, simulque Samnites impedimenta eius diri-
 puissent, agrè diremptos fuisse. Desiderata ex am-
 bobus exercitibus Pyrrhi & Romani plus quin-
 decim millia. Vtrique receptui cecinere. Ibi fer-
 tur Pyrrhus ad quendam sibi gratulantem dixisse,
 Actum planè de nobis sit, si vno adhuc praelio vin-
 cendi nobis sunt Romani. Quippe exercitum,
 quem portauerat in Italiam, amiserat magna ex
 parte, amicos ducesque paucis exceptis omnes,
 nec supererant alij quos exciret: & socios, quos il-
 lic haberet, videbat segniores: contra Romanis,
 quasi ex fonte affluente, suppleri domo abundè &
 celeriter legiones, neque infringi cladibus ani-
 mum, sed pertinaciam & contentionem animi ijs
 ex ira ad praelium crescere. His immerso difficul-
 tatibus iterum nouæ spes oblatae sunt & negotia,
 quæ animum eius in diuersa trahebant. Eodem
 enim tempore legati aderant ex Sicilia, quie i
 Agrigentum Syracusasque & Leontinos dedebant,
 orabantque ut ad exigendos Pœnos & ad vindi-
 candam à tyrannis insulam suppetias ferret. Ex
 Græcia autem Ptolemæum Ceraunum nuncia-
 batur cum exercitu in conflictu contra Gallos oc-
 cubuisse: nunc ipsam opportunissimo tempore
 quarentibus regem Macedonibus superuentu-
 rum. Hic multum fortunam inculans, quod ma-
 gnarum rerum in vnum momentum sibi conclu-
 sisset argumenta, reputansque, ut si ambo tene-
 ret, amittere se alterum, diu est animo fluctuatus.
 Inde Siciliae molem rerum maiorem existimans
 comitem fore, quod esset vicina Africa, eò appli-
 cuit animum: Cineamq; extemplo ad agendum,
 sicut solebat, cum ciuitatibus præmisit. Tum in-
 uitis Tarentinis imposuit præsidium. quibus po-
 stulantibus ut vel qua venerat conditione, præ-
 staret eam, & ipsis bello Romano adesset, vel si
 Italiam desereret, urbem ut suam relinqueret
 qualem acceperat: nihil respondit equi, sed ut
 tacerent, imperauit, & sua tempora expectarent.
 Hinc vela fecit. Ut appulit in Siciliam, cuncta
 eius spei responderunt, ciuitatesque cerratim ei
 se tradiderunt. Vbi certamine & vi opus erat,
 nihil obsistebat primò, sed xxx millibus peditum,
 equitum duobus millibus quingentis, nauibus
 ducentis, quibus Siciliam iniit, Pœnos profliga-
 uit, prouinciam eorum subegit, Erycen munitif-
 simum oppidum, quod magnum habebat præsi- F
 dium, statuit oppugnare. Stante in procinctu ex-
 exercitu, arma toto corpore induit, progressusque
 Herculi ludos & victimas victoria causa vouit,

ἐπείσαντα τοῖς ἀπέναντι γυμνοῖς· ὃ δὲ πλεῖστον ἀγκυρῆ καὶ βία
 τῶν ἐλεφάντων κατεργάσαντο, χρησασάμενοι τῆς ἀρετῆς πρὸς
 τὴν μάχην τῶν Ῥωμαίων μὴ δυναμένων. ἀλλ' οἷον ἐφόδον
 κύματος ἢ σεισμοῦ κατερείποντες, οἰομένων δὲ εὐχέσασθαι,
 μηδὲ ὑπομένειν ἀποστάσις ἀποδυσίαν, ἐν ταῖς μὴ δὲν
 ὠφελεῖν, πόρτα παρόντων τὰ χαλεπώτατα. τῆς δὲ φυγῆς
 οὐ μακρῶς εἰς τὸ στρατόπεδον ἤμορμης, ἐξακιχλίους ἀπο-
 θανῶν Φησὶ τῶν Ῥωμαίων Ἰερώνυμος· τῶν δὲ πρὸς Πύρρον ἐν
 τοῖς βασιλικαῖς ὑπομνήμασιν ἀνεγέγραπται πεντακισχίλιους πεν-
 τήκοντος καὶ πέντε τιθνηκότας. ὁ μὲν τοῖς Διοίουσιος εὐτε
 δύο πρὸς Ἀσκλον μάχας, οὐτε ὁμολογουμένως ἦσαν ἰσορῆ-
 γηέσασθαι Ῥωμαίων· ἀπαξ δὲ μέγρι δεινῶν ἡλίου μαχεσα-
 μένοις, μόλις ἀπαλλαγῶσαι, τὸ Πύρρου βωθέντος ὑπὸ τῆς
 βραχίονα, καὶ τὴν ἀποσκιδνῶν ἄμα Σαυιτῶν ἀφάρπα-
 σάντων. ἀποθανῶν δὲ καὶ Πύρρου καὶ Ῥωμαίων ἀνδρας ὑπὸ
 μυσταῖς πεντακισχίλιους ἑκατέρων. διελύθησαν δὲ ἀμφοτέ-
 ροι, καὶ λέγεται τὸ Πύρρον εἰπεῖν πρὸς ἕνα τῶν σωτηρο-
 μένων αὐτοῦ, Ἀνὲρ μίαν μάχην Ῥωμαίοις νικήσασθαι, ἀπο-
 λούμεθα περὶ πλάσ. πολὺ μὲν γὰρ ἀπολώλη μέγρος ἦς ἀ-
 γωνίῃς διδάμεως, φίλοι δὲ καὶ στρατηγῆ, πλείων ὀλίγων,
 ἀπύρτοις· μεταπέμπεσθαι δὲ οὐκ ἦσαν ἔτεροι· καὶ τὸς αὐ-
 τῶν συμμάχους, ἀμυλότεροις εἶσα· τοῖς δὲ Ῥωμαίοις, ὡς-
 τὰρ ἐκ πηγῆς, οἷον δὲ ὑπὲρ ῥεούσης, ἀναπληροῦμενοι ἀπό-
 ρως καὶ ταχὺ τὸ στρατόπεδον, καὶ τῆς ἡπείρας οὐκ ἀποδεδόντας
 τὸν ἀρρῶν, ἀλλὰ ῥώμην καὶ φιλοτιμίαν ὑπὸ ὀργῆς ἐπὶ τῆ
 πόλεμον πρὸς ἀμφοτέρωθεν· ἐν τοιαύταις δὲ ὡν ἀπολείας,
 εἰς ἐλπίδας αὐτῶν πάλιν κενὰς ἐπέπεσε, καὶ πρὸς ἄλλα διχρα-
 σία ἔχοντα τῆς γνώμης. ἄμα γὰρ ἦκον ἐκ μὲν Σικελίας ἀν-
 δρες, Ἀκράχιδες καὶ Συρακούσας καὶ Λεοντίνους ἐγγχεῖ-
 ζοντες αὐτοῦ, καὶ δεόμενοι Καρχηδονίου τε στυγεραλῶν, καὶ
 τῶν τυραννῶν ἀπαλλάξαι τὴν ἡσσαν ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἀγ-
 γήοντες ὡς Πτολεμαῖος ὁ Κεραυνὸς ἀπόλαλε, Συμπε-
 σῶν Γαλατίας μὲν τῆς διδάμεως, καὶ νῦν ἀνὲρ καὶ μάλι-
 σα δεόμενοι βασιλέως Μακεδόνι τῶν ἀγρόιτο, πολλὰ δὲ
 τὴν τύχην μεμψάμενος, ὅτι πρὸς ἄλλων μεγάλων ὑποθέ-
 σεις εἰς ἕνα κατὰ στυγρῶν καὶ ἰομίζων ὡς ἀμφοτέ-
 ρων ὑπὸ ἀρχόντων ἀπολλείαται τέρων, διωέθη τοῖς λο-
 γισμοῖς πολλῶν χρόνον· εἶτα τοῖς Σικελικαῖς μειζονῶν ὑπο-
 κείσασθαι πρὸς ἄλλων δόκοντων, Λιβύης εἰς εἶδ' ἰδοκῶ-
 σης, ἐπὶ ταῦτα βέλγας, Κινέαν μὲν δίδως ἐξέπεμψε πρὸς
 ἀφαιρέσειν (ὡς τὰ εἰώθη) τῆς πόλεως. αὐτὸς δὲ τοῖς Τα-
 ρεσῆσι δεινασχετοδὸν ἐμπεδῶν φρουρῶν, καὶ ἀξιοδοτῶν
 ἢ παρέχοντες οἷς ἦκε, Συμπολεμουῶντα Ῥωμαίοις, ἢ τὴν
 χρεῶν πρὸς ἑαυτοῦ ἀπολιπεῖν τὴν πόλιν οἷαν παρὲ-
 λαθε, μηδὲν ἔπιεικὲς ἀποκρινάμενος, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἡ-
 σισχίαν ἀγῶν, καὶ πρὸς ἑαυτοῦ κατὰ, ἐξέπεμψε
 ἀφαιρέσειν αὐτῶν Σικελίας, ἀλλὰ ἠλπίσεν, δίδως ἀπὸ τῆς
 βέλγας· καὶ παρέχοντες πόλιν ἑαυτῶν πρὸς ἑαυτοῦ. τῶν δὲ ἀ-
 γῶν καὶ βίας δεηθέντων ὡς δὲ ἀντιχρῶ πρὸς τὴν, ἀλλὰ
 τεισμεῖοις πρὸς, καὶ δεσφλίς πεντακιστοῖς ἰππεδοῖς,
 καὶ ἀφαιρέσειν ναυοῖς ὅπλων, τοῖς τε Φείνας ἐξήρθε, καὶ κα-
 τεπέφετο τὴν ὅπικαταίαν αὐτῶν. τὸ δὲ Ἐρυκὸς ὀχυρωτά-
 του τῶν ῥωμίων ὄντος, καὶ πολλοῖς ἀμυλομέτοις ἔχοντος, ἔγνω
 βιάσασθαι πρὸς τὰ πύχνη. καὶ τῆς στρατίας ἤμορμης

ἐπίμης, ἐδύσατο τὴν πόλιν, καὶ πρὸς τῶν νύστα τοῦ Ἡρακλῆ ποιήσθαι ἀγῶνα καὶ θυσίαν εἰς τὸν θεόν.

αὐτῶν ἡμίους καὶ τῶν ἑσπάρχων ἀξιὸν ἀγωνιστῶν ἑαυτῶν
 ἀποδείξει τοῖς Σικελίας οἰκιστῶν Ἑλλήσι. τῆ ὅσα ληϊστὴ ση-
 μήνας, καὶ τοῖς βέλεσι τοῖς βαρβάροις ἀνασκεδάσας, καὶ
 τοῖς κλίμακας προσαναγών, πρῶτος ἐπέβη τῆ τείχεος. ἀν-
 τιστάτων ὅ πολλῶν, ἀμυνόμενος, τοῖς μὲν ἐξέωσε τῆ τεί-
 χους ἐπ' ἀμφοτέρω, καὶ κατέβη, πλείους ὅ παρ' αὐτὸν τὰ
 εἰς φ' ἡρώδης ἐπεσώρωσε νεκροῖς. ἔπαθε ὅ αὐτὸς ὄσθεν,
 ἀλλὰ καὶ προσέειπεν ὅσθεν ἐφαίνετο τοῖς πολεμίοις· καὶ τὸ Ὀμη-
 ρον ἐδίδεκεν ὄρθως καὶ μὲν ἐμπειρίας ἀποφαινοῦσα, τῶν δ' ἔρε-
 τῶν μόνον τὴν ἀνδρείαν φορέει πολλάκις ἐρηγοσιώδης καὶ
 μαρτυρῶν φερεμένην. ἀλυσίης ὅ τῆς πόλεως, ἔθυσέ τε τὰ
 θεῶν μεγαλοπρεπῶς, καὶ τοῖς ἀγῶνων πρὸς τὰ τῶν παρ' ἑαυ-
 τῶν ὅ παρ' ἑαυτῶν Μεσσηνίων βαρβάρων, Μαμερτίνων ὅ καλυμμέ-
 νων, πολλὰ τοῖς Ἑλλησιν ἐροχλοῦσάντων, ἐπίουσι ὅ καὶ φέροις πε-
 ποιημένων ἑποτέλης, πολλῶν ὅ καὶ μαχόμενοι ὄντων, (δι' ὅ
 καὶ προσηγορήθησαν Ἀρήιοι γλώσση τῆ Λατίνω) τῶν μὲν
 φερελῶν συλλαβῶν ἀπέκτεινεν, αὐτοῖς ὅ νικήσας μάχη,
 πολλὰ τῶν φερελῶν ἐξέκοψε. Καρχηδονίοις ὅ συμβατικῶς
 ἔχουσι, καὶ χεῖματα βουλομένοις τελέειν, εἰ ἡμίονο φίλια,
 καὶ ναῦς ἀποπέλειν, ἀπεκρίνατο πλεόνων ἐφ' ἑαυτῶν, μίαν
 εἰ) ἀλάουσι καὶ φίλια παρὸς αὐτοῖς, εἰ πασαν ἐκλιπόντες
 Σικελίας, ὄρω χεῖρα τῆ Λιβυκῆ θαλάσσης παρὸς τῶν Ἑλλη-
 νας. Ὀτυχία ὅ καὶ ῥώμη τῆ παρ' ἑαυτῶν ἐπαρῶν, καὶ διώ-
 κων τοῖς ἐλπίδας ἐφ' αἷς ἀπὸ δ' ἔχης ἐπλάσσε, πρῶτος ὅ
 Λιβύης ἐφ' ἑαυτῶν, καὶ ναῦς ἔχων πολλὰς δι' ἑαυτῶν πληρωμῶν
 ἐπεὶ δὲ εἰσηγήρεν ἐρέτας, ἐκ ἐπιπέδου ἐν τῶν ἡρώδης ὄσθεν
 παρὸς τῶν πόλεσι, ἀλλὰ δεσποτικῶς καὶ παρὸς ὄργων βια-
 ζόμενος καὶ χεῖρα, ἐκ ἐπὶ τῶν ὄντων ὄσθεν ἐν δ' ἔχης τοῖος,
 ἀλλὰ καὶ μάλλον ἐτέρων, τὰ παρὸς χεῖρα ὀμιλήν, καὶ πρὸς
 ταπεινῶν, καὶ μηδὲν ἐροχλῶν, ἑσπάρχων. εἶτα γινόμε-
 νος ἐκδημαγωγῶν τύρανος, ἀρξεν τῆ θαλασποτήτι καὶ
 ἀπιστίας παρὸς φλίσκεαι δόξαν. οὐ μὲν ἀλλὰ τῶν ταυτῶν μὲν,
 ὡς ἀναγνώσται, σινοχόρω καὶ παρὸς δις φερελῶν, ἐπεὶ ὅ
 Θοίνω καὶ Σώστρατον, ἀνδρας ἡγεμονικῶς ἐν Συρακού-
 σης, οἱ παρ' ἑαυτῶν μὲν αὐτὸν ἐλθεῖν ἐπεισαν εἰς Σικελίας, ἐλ-
 θόντι ὅ τὴν πόλιν δι' ἑαυτῶν ἐνεχείρισαν, καὶ τὰ πλεῖστα συλκα-
 τεργάσαντο τῶν Σικελικῶν, μήτε ἀρξεν σὺ αὐτῶν, μήτε
 ἀπολιπεῖν βουλομένοις, ἐν ἑσπάρχων εἶχε. καὶ Σώστρατος
 μὲν ἀπέστη φουβητής, Θοίνω ὅ τὰ αὐτῶν φερελῶν ἀπασάμε-
 νος ἀπέκτεινεν οὐ μὲν μικρὸν ὄσθεν καὶ ἐν αὐτῶν μάλιστα τῶν
 παρ' ἑαυτῶν, ἀλλὰ δι' ἑαυτοῦ μίσους ἐπ' ἡρώδης τῶν πό-
 λεσι παρὸς αὐτὸν, αἱ μὲν παρ' ἑαυτῶν τῶν Καρχηδονίοις, αἱ ὅ
 ἐπ' ἔρχοντο Μαμερτίνω. ἀποστάσης ὅ ὄραν ἀπὸ τῶν καὶ νεωτερι-
 σμῶν καὶ οὐσαν ἰσχυρῶν ἐπ' αὐτὸν ἐδέξατο χεῖρα Σαυ-
 νιτῶν καὶ Ταρρακινίων, μόλις ἀντεχόντων τῶν πόλεσι αὐταῖς
 παρὸς τὸν πόλεμον, εἰρησίων ὅ τῆς χεῖρας ἀπάσης, καὶ δεο-
 μένων βοηθεῖν. ἔδοτο ὅ τὴν ἀνδρείαν, μὴ φυγῶν εἶ) μηδὲ
 ἀπογνοῦν τὸ ἀπὸ πλοῦ τῶν αὐτῶν παρ' ἑαυτῶν. ὅ δὲ
 δήτης, οὐ δυνάμενος κρατεῖν Σικελίας, ὡς παρὸς νεῶς ἑσπάρ-
 χείσης, ἀλλ' ἐκβασιν ζήτησεν, αὐτῶν ἐρρίψεν ἑαυτὸν εἰς Ἰτα-
 λίας. λέγεται δὲ, ἀπαλαθόμενος ἦδη, παρὸς τὴν ἡμίον
 ἀπιδῶν, εἰπεῖν τοῖς παρ' αὐτὸν, Οἶον ἀπολείπομαι, ὡ φί-
 λωι, Καρχηδονίοις καὶ Ρωμαίοις παλαίστρα. καὶ ἔδοτο μὲν,
 ὡς παρὸς εἰσάσθη, μετ' οὐ πολὺ χρόνον ἐγένετο. τῶν δὲ βαρ-
 βάρων συστάτων ἐπ' αὐτὸν ἀποπλέοντα, Καρχηδονίοις μὲν ἐπὶ τῶν πορθητῶν ναυμαχίας ἀπέβη τῶν ἑαυτῶν πολλὰς,

A si Græcis Siciliam incolentibus dignum se gene-
 re & fortunis suis præstitisset bellatorem. Signo
 tuba dato barbaros telis deiecit, & admotis scalis
 in muros euasit primus. Dum ibi pugnat cum
 multis, partim ex muro hinc inde depulit & de-
 turbauit, plerisque gladio interfectis cadauera
 circa se accumulauit. Nihil interim fuit ipse læsus,
 sed hostibus terribilis aspectu visus est, atque Ho-
 merum rectè & peritè demonstraui ex omnibus
 virtutibus dixisse, Fortitudinem vnam identi-
 dem lymphatico & phanatico motu ferri. Ex-
 pugnato oppido sacra fecit Herculi magnificè,
B deditq; omnis generis ludorū spectacula. Quum
 premerent maiorem in modum Mamertini Græcos,
 nonnullos insuper fecissent vectigales, (erant
 autem numerosi & pugnaces: vnde vocabulo La-
 tino dicti sunt quasi Martiales) exactores tributo-
 rum comprehendit necauitque, illos acie fudit,
 oppida eorum pleraque excidit. Carthaginien-
 sibus pacem petentibus, pecuniamque offeren-
 tibus ei, si sequuta pax esset, pendere & classem
 mittere, pluribus inhians responsum dedit, vnam
 pacis & amicitiae rationem secum ineunda esse,
 si tota Sicilia excessissent, & termino cum Græcis
 vterentur mari Africo. Porro secundo rerum cur-
 su & præsentibus inflatus viribus quum virgeret
 spem, quæ principiò ipsum domo exciuerat, pri-
 mæ oculum adiecit Africæ. Copiam habebat na-
 uium, cæterum remigibus & militibus classicijs
 deficiebatur. Vbi iam cogendis in naues classicijs
 non comiter cum ciuitatibus nec blandè egit, sed
 pro imperio & iracundè subegit eas, atque suppli-
 cia repræsentauit: qualem statim ab initio non
 præbuerat se, sed supra cæteros ciuilitate & nihil
 diffidendo neque obtundendo conciliauerat ho-
 mines: inde ex populari versus in tyrannum, com-
 parauit cum sæuitia ingratitude existimatio-
 nem & perfidiæ. veruntamen vt necessarijs his,
D quauis acerbis, conuiuebant. Vt verò Thæno-
 nem & Sofstratum principes ciuitatis Syracusa-
 næ, qui in Siciliam cum primi inuitauerant, vr-
 bemque suam ilicò aperuerant venienti, ac socij
 in conficiendis plerisque rebus Siciliæ fuerant,
 quum nec trahere eos secum, nec vellet in Sicilia
 relinquere, suspectos habuit, ac Sofstratus timore
 adductus defecit ab eo, Thænonè eiusdem con-
 silij esse criminatus interfecit. Tum vertere se non
 paulatim neque minutatim eius res cœperunt.
 Sed quum infensissimum odium ciuitates eius ce-
E pissent, alæ ad Carthaginienfes defecerunt, aliæ ac-
 ciuerunt Mamertinos. Vbi defectiones & conspi-
 rationes vndiq; & validam aduersus se vidit con-
 iurationem, accepit literas à Samnitibus & Taren-
 tinis, qui, quòd circumcirca agris pulsè ægrè bel-
 lum à mœnibus propularent, opem eius implo-
 rabant. Color autem hic fuit, ne pro fuga discessus
 eius & pro rerum desperatione Sicularum habe-
 retur. Reuera quum tenere, sicut nauē agitatam,
 non valeret insulam, sed exscensionem quæreret,
 coniecit se denuo in Italiam. Fertur, quum disce-
 deret iam, ad insulam respectans comitibus suis
F dixisse, Quam, amici, palæstram Carthaginienfi-
 bus & Romanis relinquimus! Quod non mul-
 to post, vt coniecerat, euenit. Quum conspiras-
 sent in abeuntem barbari, in traiectu conflixit
 cum Pœnis, ac magna ex parte classem amisit:

cum reliquis nauibus cōfugit in Italiam. Marmertini non minus decem millia antè transmiserant. Hi aperto Marte dubitauerunt eum inuadere, sed in saltibus adorientes & incurrentes, totum exercitum turbauerunt. Ibi duo elephantum perierunt, multique ex nouissimo agmine cecidere. Eò Pyrrhus ex fronte prouectus dimicauit aduersus viros in armis exercitatos & feroces. Ac gladio secundum caput vulneratus, quum paulisper pugna excessisset, magis magisque excitauit hostes. Quorum vnus longè ante alios procurrens, vir & statura eminenti & fulgentibus armis, lacessiuit eum voce procaciore, prodiret, si viueret. Irritatus Pyrrhus, inuitis suis vertit se cum stipatoribus in eum, frendensque & cruore madens, ac truci vultu per medios erupit, occupatque caput barbari ense ferire, faitque ictus & lacerti vi atque acie ferri adeo violentus, vt ad infima penetraret, & eodem momento corporis partes dissectæ hinc atque hinc dilaberentur. Id progressum barbarorum tardauit, Pyrrhum mirantium stupentiumque; vt virum homine maiorem. Ille, via reliqua tuto peragrata, Tarentum xx millibus pedum & tribus equitum venit, atque eductis secum Tarentinorum delectissimis, in Romanos, qui statua habebant in Samnio, signa mouit. Res accisæ erant Samnitium, qui compluribus prælijs à Romanis contusi animos fractos gerebant. Suberat etiam expeditionis Siculæ causa aliquid in Pyrrhum offensionis: quod fuit in causa vt minus frequentes ad eum conuenirent. Quicquid autem habebat copiarum, bipertitus partim in Lucaniam ad detinendum alterum consulem misit, ne subuenire valeret collegæ: partim duxit contra M. Curium, qui tuto loco ad Beneuentum, confidebat manens ex Lucania auxilia, atque etiam, quod nonnunquam eum pullarij aruspicesque deterrent, à pugna abstinebat. Hunc aggredi, prius quam ille subueniret, maturans Pyrrhus, fortissimos quosque milites & pugnacissimos ex elephantis delegit, atque cum his ad castra Romana contendit. Longæ & syluis impeditæ circuitu viæ pergentem lumina defecerunt. Vnde cœperunt milites errare. Dum in his moram trahunt, & nox defecit, & illucescente die conspexerunt ex vertice montium aduenientem hostes. Quæ res tumultum & motum excitauit in castris. Quia tamen læta exta consuli fuerant, & tempus poposcit certamen, eductis hic copijs adortus est primam aciem. qua profligata terror totum inuasit exercitum. Itaque multi cecidere, & elephanti aliquot capti. Hæc victoria M. Curium ad prælio discernendum protraxit in campum, atque aperto Marte signis collatis pepulit ab vno cornu hostem: in altero, beluarum impetu pedem referre ad castra coactus, stationem frequentem, quæ sub vallo stabat & recens erat, excitauit. Hæc ex locis decurrens editis coniectis in beluas telis auerterunt eas, ille fuga retrò per suos delatè turbauerunt & dissipauerunt ordines. Quæ res pariter victoriam Romanis & imperium dedit. Nanque ex rebus illis gestis atque illis ex conflictibus quum animos sumpsissent, opesque & nomen quasi insuperabiles quæfissent, Italia statim, Sicilia sunt paulo post potiti.

A τῆς δὲ ἀγῶνης κατέφυγε πρὸς τὴν Ἰταλίαν. Μαρμερῆται δὲ μιλίων ὄκτ' ἐλάττους πρὸς ἑξαεκαίτητες, ἀντιπαύσασθαι μὲν ἐφρόνηθησαν, ἐν δὲ τῆς διαχωρείας ἐπιτηθέμενοι καὶ πρὸς πύπτοντες, ἀπὸ δὲ φράτθ' ἑαυτῶν ἐπέταραξάν. ἔπεισε δὲ δύνος θηρία, καὶ συχοῖ τ' ὀπισθοφυλακιστῶν ἀπέθνησκον. αὐτὸς οὖν ἀπὸ τῆς σωματικῆς παρελάσας, ἠμύετο, καὶ διεκινδύνυθε πρὸς ἀνδρας ἠσκημένους μάχεσθαι καὶ θυμοδύτης. πληγῆς δὲ τὴν κεφαλὴν ἔϊφθ, καὶ μικρὸν ἐκ τῆς μαχόμενων ὑποστάς, ἐπιμαλὸν ἐπήρε τοὺς πολεμίους, εἰς δὲ καὶ πολὺ πρὸς τῶν ἄλλων ἐπιδραμῶν, ἀνὴρ τῶν τε σώματι μέγας καὶ τοῖς ὅπλοις λαμπρὸς, ἐχρῆτο τῇ φωνῇ δραστετέρα, καὶ πρὸς ἑλπίων ἐκέλευε αὐτὸν, εἰς δὲ. παρεστῶταις δὲ ὁ Πύρρος, ἐπέσφραξε βία μὲν τῶν ὑποσπαστῶν, καὶ μετ' ὀργῆς ἀμαππεφυμένους, καὶ δύνος ὀφθαλμοῖς πρὸς ὀψων, ὡσάμηνος δὲ αὐτῶν, καὶ φθάρσας τὴν βαρβαρὸν ἐπληξέε καὶ τῆς κεφαλῆς τῶν ἔϊφθ, πληγῆν ῥώμην τε τῆς χερὸς ἀμα καὶ βαφῆς ἀρετῆ τῆς σιδήρου, μέγροι τῶν κατὰ Δραδραμοδοσαν, ὡς τε ἐνὶ χροῖω πεπεσῆν ἐκατέρωθεν τὰ μέρη τῆς σωματικῆς διχοτομηθέντος. τοῦτο τοῖς βαρβαροῖς ἐπέχε τῆς πρὸς ὀψων, ὡς πῖνα τῶν χροῖων τῶν θαυμάσιων καὶ καταπλαγῆσας τὴν Πύρρον. ὁ δὲ πῶν ἀγῶν ἐδὸν ἀδεῶς διεξελθὼν, ἦκεν εἰς Τάραντα, διαμυέοις πεζοῖς, καὶ τριχάλιοις ἵπποις χροῖζων. αἰαλαβῶν δὲ τῶν Ταραντινῶν τοῖς κρατίστοις, δύνος ἐπὶ Ρωμαίοις ἦν ἐν τῇ Σαννίτιδι φρατοπεδύοντας. τῶν δὲ Σαννιτῶν τὰ τε φράγματα διέφθαρτο, καὶ τῆς φρονηματικῆς ὑφῆντο, κεκαρτημένοι μέγροι πολλὰς ὑπὸ τῶν Ρωμαίων. ἐν δὲ πῶν πρὸς τὴν Πύρρον ὀργῆς, ἀφ' ἧς εἰς Σικελίαν πλοῖον ὅθεν οὐ πολλοὶ τούτων αὐτῶν σωθῆλλον. πῶντα δὲ νείμας δίχα, τοῖς μὲν εἰς τὴν Λαυκαῖαν ἐπέμψεν, ἀντιληφομένοις τοῖς ἐτέρωθεν τῶν ὑποσπαστῶν, ὡς μὴ βοηθῆσιν τῶν δὲ ἦν αὐτὸς ἐπὶ Μαίσιον Κούριον, πρὸς πόλιν Βενεβεντον ἰδρυμένην ἐν ἀσφοδῆ, καὶ πρὸς μύοντα πῶν ἐκ τῆς Λαυκαῖας βοηθῆσαν. ἐστὶ δὲ ὅτε καὶ μαύτερον αὐτὸν οἰωνοῖς καὶ ἱεροῖς ἀποβροχῶν, ἠούχαζε. ἀπεύδων οὖν ὁ Πύρρος ἐπιτήσασθαι τοῖς πρὸν ἐκείνοις ἐπέληθει, ἀνδρας τε τοῖς κρατίστοις, καὶ τῶν θηρίων τὰ μαχόμενα τὰ λαβῶν, νυκτὸς ὤρμησεν ἐπὶ τὸ φρατοπεδον. πρὸς οἰοντὶ δὲ αὐτῶν μαχέων καὶ δασύων ὑλαῖς ὄδον, ὄκτ' αὐτίχῃ τὰ φάτα, καὶ πλάταις τοῖς φρατώταις σιωπέτηρον καὶ πρὸς ταῦτα γεννομένης ἀφ' ἀπέλης, ἢ τε νύξ ἐπέλιπε, καὶ καταφαιῆς ἡμεῖς ἀρὶ ἡμέρα τοῖς πολεμίους ἐπαρχόμενος ἀπὸ τῶν ἀκρων ὡς τε θόρυβον πολλὸν καὶ νίκησιν ἠέχεσθαι. οὐ μὲν δὲ τῶν ἱερῶν τῶν Μαίσιον ἠμομένων, καὶ τῶν καροῦ βοηθῆσιν αἰαλαβῶν ζῶντος, ἐξελθὼν ἐπέσφραξε τοῖς πρὸς τοῖς, καὶ τρεψάμενος ἐφρόνησε πῶντας. ὡς τε καὶ πεσεῖν ὄκτ' ὀλίγους, καὶ τῶν ἐλεφαίτων ἵνας ἀλῶναι καταληφθέντας. αὐτῇ τὴν Μαίσιον ἡ νίκη κατήγαγε μαχόμενον εἰς τὸ πεδίον καὶ Συμβάτων ἐκ πρὸς ἡλίου, ὁ μὲν ἐρέφατο τῶν πολεμίων. ἐστὶ δὲ ἡ καὶ βιασθεῖς ὑπὸ τῶν θηρίων καὶ συλαεῖς πρὸς τὸ φρατοπεδον, τοῖς φύλακας ἐκδῆσιν συχοῖς ἐφρατώταις τῶν χροῖα καὶ τῶν ὀπλων καὶ ἀκμήτας οἱ δὲ ἐπιφανέστες ἐκ τῶν ὀχυρῶν καὶ τὰ θηρία βοηθῶντες, ἠώαλκασαν ἀποσφραξάσθαι. καὶ φυγῆν χροῖωτα ἀφ' ἧς συμμάχων ὀπίσω, φραχλὸν ἀφρατάσασθαι καὶ συχέσιν, ἢ δὲ νίκημα παρέδωκε.

καὶ τοῖς Ρωμαίοις, ἀμα δὲ καὶ τὸ κράτος τῆς ἡγεμονίας. καὶ γὰρ φρονημα καὶ δυνάμειν καὶ δόξαν ὡς ἀμαχρὶ πρὸς λαβόντες ἐκ τῆς ἀρετῆς ἐκείνης καὶ τῶν ἀγῶνων, Ἰταλίαν μὲν δύνος, ὀλίγων δὲ ὑπερον Σικελίαν κατέχευον.

οὕτω μὲν ἔξεπεσε τῶν Ἰταλικῶν καὶ Σικελικῶν ἐλπίδων ὁ Πύρρος, δεξαμένη χρόνον ἀναλώσας πρὸς τὰς ἐκείνους πολέμοις, καὶ τοῖς πολεμικοῖς ἐλαττώσει. ὁ δὲ ἀνδρῶν ἀνίκητοι ἐν ταῖς ἡπείαις Διαφυλάξας, καὶ νομιμαδίαις ἐμπειρίαι μὲν πολεμικῆ καὶ χερσὶ καὶ πόλμῃ πολὺ πλεονέκτημα εἶναι τῶν καθ' αὐτὸν βασιλέων, ἀλλ' οὐ ταῖς πολεμικοῖς ἐκείνῳ, ταῖς ἐλπίσιν ἀπολλύσασθαι, δι' ἔρωτα τῶν ἀπόντων, ὅσῳ εἰς ὃ δεῖ θέσθαι τῶν ὑποαρχόντων, ἑσώσας. ὅταν ἀπείκασεν αὐτὸν ὁ Ἀντιγόνος κυβερνήτης πολλὰ βόηοντι καὶ κλάει, χροῖσθαι δὲ οὐκ ἐπιτακτικῶς τοῖς πεσοῦσι. κρημνίσας δὲ εἰς Ἡπείρου ὀκτακισχίλιους πεζοὺς καὶ πεντακισχίλιους ἵππους, χροῖσθαι δὲ οὐκ ἔχων, ἐζήτησε πόλεμον ἀπὸ τῶν ἑσώσασθαι. καὶ ἰνῶν Γαλατῶν αὐτῷ πολεμικῶν ἡρώων, ἐπέβηεν εἰς Μακεδονίαν, Ἀντιγόνου τῆς Δημητρίου βασιλευσάντων, ὡς ἀρπαγῆ καὶ λεηλασίας χροῖσθαι. ἐπεὶ δὲ καὶ πόλεμος ἐλάμβανε συχρῆσθαι, καὶ στρατῶν διχίλιοι μετέστησαν ὡς αὐτὸν, ἐλπίσας τι πλεόν, ὥρμησεν ἔπειτα Ἀντιγόνου καὶ πρὸς τὰς ἐσώσασθαι πολεμικῶν, σιωπῶντα ἔξε πῶν στρατῶν ἀπασαν οἱ δὲ ἔπειτα τῆς οὐραγίας τετακτικῶν Γαλατῶν τῆς Ἀντιγόνου, συχρῆσθαι δὲ πλεόν ὄντες, ὑποέστησαν ἡρώων καὶ κερταρῶν μάχης ἡρώων, τούτων οἱ μὲν πλεόν κερταρῶν, οἱ δὲ τῶν ἐλεφάντων ἡρώων ἐκκαταλαμβανόμενοι, παρέδωκαν ἑαυτοὺς καὶ τὰ ἡρώων πλεόντα. πολεμικῶν δὲ ὁ Πύρρος τιλικησάντων, καὶ τῆς τύχῃ μᾶλλον ἢ τοῖς λογισμοῖς χροῖσθαι, ἐπὶ τῆς φάλαγγος τῶν Μακεδόνων, ἀναπεπλησμένῃ ταραχῆς καὶ φόβου ἀπὸ πλεόν ἦσαν. ὅταν ἐμβολῆς μὲν ἔσονται καὶ μάχης πρὸς αὐτὸν, πῶν δὲ οὐκ ἐπιτακτικῶν, καὶ στρατηγῶν καὶ ταραχῆς ἀνακαλύψασθαι ἀπὸ τῶν ὀμολογῶν, ἀπέστησε τοῖς πεζοῖς τῆς Ἀντιγόνου. κακῆτος μὲν ὑποφύσων, αὐτῶν τῶν πολεμικῶν ἡρώων πόλεων κερταρῶν ὁ Πύρρος ὑποφύσασθαι τοῖς μέγιστοι αὐτῶν πρὸς δόξαν οἰόμενος ἀπὸ πολεμικῶν δὲ πρὸς τὰς Γαλατίας, καὶ κελύσασθαι καὶ λαμβανόμενα τῶν λαφύρων ἀνέθηκεν εἰς τὸ ἱερόν τῆς Ἰωνίδος Ἀθηνῶν, τὸ δὲ δὲ ἐλεγεῖον ἔπειτα ἔγραψας,

Τοῖς θυρεοῖς ὁ Μολοσσὸς Ἰωνίδι δῶρον Ἀθήνα
 Πύρρος δ' ἄπο θρασέων ἐκρέμασεν Γαλατῶν,
 Παιῖτα τὸν Ἀντιγόνου κατὰ τὸν στρατὸν ἔμεγα θυμῶν
 Αἰχμητῶν καὶ μὴ καὶ πρὸς Αἰακίδα.

μὲν πῶν μάχῃ δὲ οὕτως ἀνελάμβανε τὰς πόλεις. τῶν δὲ Αἰγίων κερταρῶν, ἔπειτα δὲ καλεπῶς ἐχρήσατο τοῖς ἀνδρῶσι, καὶ φερούσιν Γαλατικῶν ἐν τῇ πόλει κερταρῶν τῶν μετ' αὐτῶν στρατῶν. οἱ δὲ Γαλαταί, ἡρώων ἀπληροῦσθαι τῶν χροῖσθαι ὄντες, ἐπέστησαν τῶν βασιλέων αὐτῶν κερταρῶν τοῖς τῶν ὀμολογῶν, καὶ τὰ μὲν χροῖσθαι διήρπασαν, τὰ δὲ ὅσα πρὸς ὑβριν διέρριψαν. τῆς τῶν ἡρώων ἐδόξε καὶ ὀμολογῶν ἐνεγκεῖν ὁ Πύρρος, ἢ δι' ἀσολίας ἡρώων ὑποφύσασθαι, ἢ παρὲς ὅλως ἀπὸ φόβου δὲ κερταρῶν τοῖς βαρβάροις ὅταν ἡρώων κερταρῶν τῶν Μακεδόνων οὐ πῶν δὲ τῶν πολεμικῶν αὐτῶν βεβαίότητα καὶ σύσασθαι ἐχόντων μόνιμον, ἡρώων τῆς γνώμῃ πάλιν πρὸς ἐπίστας ἐλπίδας καὶ τῶν Ἀντιγόνου ἐφουβείζων, ἀναίχμητοι ἐκείλῃ, μὴ λαμβανόμενα θυμῶν, ἀλλ' ἐπὶ πῶν πολεμικῶν φερούσθαι. Κλεωνύμου δὲ τῆς Σπαρτιάτου πολεμικῶν ἡρώων, καὶ κερταρῶν αὐτῶν ἐπὶ πῶν Λακεδαιμόνα, πολεμικῶν ὑμῶν ὑποέστησαν. ὁ δὲ Κλεωνύμος μὲν μὴ ἡρώων βασιλικῶν, δόξαν δὲ βίαιος εἶναι καὶ μοναρχικῶν, οὐτε ἡρώων οὐτε πῶν εἶχεν. ἀλλ' Ἀρῶν ἐβασιλεύσει. καὶ τῆς μὲν ἡρώων ἐκλήμα καὶ πολεμικῶν αὐτῶν πρὸς τοῖς πόλεις.

A Ita Pyrrhus quum hisce in bellis sex annos contri- uisset, viresq; suas imminuisset, ab spe excidit Itali- ca atq; Siciliensi, virtutem tamen conseruauit in aduersis praelijs inuictam. Ac scientia quidem rei militaris, manu atque animo longè omnium suæ memoriæ regum habitus est primus, verum quæ factis comparauerat, ea semper noua spe corrup- pere: quòd siti illorum, quæ nondum habebat, ni- hil horum quæ habebat, conseruaret, vt rectè vteretur. Vnde comparat eum Antigonus aleato- ri, qui multa & secunda iacit, sed vti nescit iactu. B Transportauit in Epirum octo millia peditum, quingentos equites. At inopia rei pecuniariæ pres- sus bellum, vnde aleret exercitum, quærebat. Quum autem adiunxissent se ei aliquot Galli, in Macedoniam, vbi regnabat Antigonus Demetrij, ad prædandum & populandum incurfionem fe- cit: Vbi quum multa oppida cepisset, & transfissent ad eum duo millia militum, spe affulgente maiore mouit in Antigonus: cui in faucibus quæ se nò Græ- cis dicuntur, occurrens omnes copias explicauit. Galli autem, qui magno numeto agmen Antigoni claudabant, pugnabant strenuè: quorum plerique prælio acri commisso concisi, elephantorum du- ces circumuenti, seque & beluas omnes dedunt. C Hac facta accessione, fortunæ magis Pyrrhus quàm consilio fretus impetum in Macedonum phalangem dedit, tumultu & metu ex clade acce- pta confternatam. Quare configere & manum conferere illi cum eo iuperfedere. Qui dextram protendens, pariterque duces & ordinum ducto- res omnes nomine inclamans, peditatum seiun- xit ab Antigono. Ille subduxit se, retinuit tamen oppida aliquot maritima. At Pyrrhus, quòd in tam multis prosperis rebus decus de Gallis partum fa- ceret plurimi, pulcherrima & splendidissima spo- lia eis detracta in templo Mineruæ Itonidis sacra- uit cum hoc epigrammate,

Hæc Pyrrhus Gallis detraxit scuta Molossus
 Suspensens aris dona Minerva tuis.
 Nec mirum Antigoni turmas citta terga dedisse,
 Nequid quum sint nunc quoq; ante viri.

Mox secundum pugnam vrbes recepit. Ægeos, vbi habuit eos in potestate, cum alias tractauit acerbe, tum vbi præsidium Gallicum ex ijs qui se- quuti fuerant ipsum imposuit. Galli autem gens auarissima, regum ibi humatorum aggressi sunt monumenta aperire, thesauros diripuerunt, reli- quias cum ludibrio dissipauerunt. Hoc Pyrrhus visus est ferre lentè & solutè, quòd vel districtus negotijs id reiecerit in aliud tempus, vel planè ob timorem supplicium persequi à barbaris diffi- mulauerit. Vnde malè audiuit apud Macedonas. Haud dum rebus eius stabilitis & ad perpetuita- tem constitutis nouæ spes animum eius erexe- runt, atque Antigonus quidem per ludibrium vocauit impudentem, quòd non sumeret pal- lium, sed purpuram adhuc gestaret. Porro quum Lacedæmonius Cleonymus eum adisset, & La- cedæmonem inuitaret, obsequutus est facilè. Erat Cleonymus hic ex stitpe regia, sed quòd ani- mum præ se ferret violentum & imperiosum, non ferebant eum in oculis ciues, neque fidem ei ha- bebant, verum regnum obtinebat Areus. Hæc ei publica erat atque vetus cum ciuibus querela.

ἢ ἡ Χελιδωνίς ἐκ ποδῶν οὐσα καθ' ἑαυτῶν, βρόχον εἶχεν ἐνημιμόριον, ὅπως ἐπὶ τῶν Κλεωνύμων μὴ γήροιο τὴν πόλεως ἀλούσης. αὐτὸς μὲν οὖν ὁ Πύρρος ἐβιάζετο καὶ σῶμα τοῖς ὀπιλίταις παρὲς ἀσπίδας πολλὰς τῶν Σπαρτιατῶν ἀντιπαύσατε ταμίνας, καὶ ἄφρονι ἐφρατῶν, ὁ δὲ βάσιν ἀσφδιῆ τοῖς μαζομόροις παρέχουσαν ὑπὸ χυνότητος. ὁ δὲ παῖς Πτολεμαῖος, ἔχων διχαλίους Γαλαῖας, καὶ Χαοίων λογάδας, ἐξελίξας τὴν ἄφρονι, ἐπεισέτο καὶ τὰς ἀμαξίας ὑφρασίην. αἱ δὲ ὑπὸ βάσις καὶ πυκνότητος, οὐ μόνον τῆς τῆς ἐφοδῶν, ἀλλὰ καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις δύσεργον ἐποίησεν τὴν βοήθειαν. αἰασιπῶν δὲ τῶν Γαλατῶν τῆς ἔσχατος, καὶ ὑποσεργίτων τὰς ἀμαξίας εἰς τὸ ποταμόν, καπιδὼν τὸ κίνδυνον ὀνειδίας Ἀκρότατος, καὶ τὴν τε πόλιν ἐξεδράμθη μὲν τριακροσίων, ὡς εἰρήθη τὸ Πτολεμαῖον, ἢ σιωρομόριος ὑπὸ αὐτῶν ἐξέλινας συκλιτίας, ἕως παρσέβη τοῖς ἐχάτοις, καὶ μεταβαλόντας ὑπὸ ἀμαξίας μέγχεσθαι παρὲς ἑαυτὸν ὠτομόροις ὑπὸ ἀλλήλων εἰς τὴν ἄφρονι καὶ ὡς τὰς ἀμαξίας πίπλοντας ἀγρὸς ἐφόνω πολλῶν μόλις ἀνεκέρθη. ἐπεισέτο δὲ οἱ τε παρσούτεροι, καὶ τὴν γυναικῶν δὲ πλήθος δριεφύοντα τὸ Ἀκρότατον. ἐπεὶ δὲ ἀπὴν πάλιν ἀφ' τῆς πόλεως ἐπὶ τὴν αὐτὴν τὰς αἵματος κατὰ πλεως καὶ γαδρῶν, ὑπὸ τῆς νίκης ἐπηριμόριος, καὶ μελίζων ἐδωξε γερονεῖναι καὶ καλλίων τῆς Λακωνίας, καὶ τὴν Χελιδονίδα τῆς ἔρωτος ἐξήλωσεν. τῶν δὲ παρσούτερων ἑνὲς ἐπηκροσίου βοάντες, ὦχεαι, Ἀκρότατε, καὶ οἱ φέτορ Χελιδωνίδα. μόνον παίδας ἀγαθοῖς τῶν Σπάρτα ποιῶν. καὶ τὸ Πύρρον αὐτὸν ἰσχυρῶς μέγχεσι συμετάσης, ἀλλοι τε λαμπαρῶς ἠγώ ἴζοντο, καὶ φύλλιος ἐπὶ πλείστον αἰτήτων, καὶ πλείστοις ἀποκτείνοντας τῶν βιαζομόριων, ὡς ἦσθετο βραμύτων πλήθος ὑφραλούμενον ἑαυτὸν, ἐκσάσιν τῶν ἐπιτεταμίμων τῆς χρείας, ἐπέσει ἐν τῶν ὀπλων, ὡς τε μὴ γνέσθαι τὸ νεκρὸν ὑπὸ τοῖς πολεμίοις. νυκτὸς δὲ ἡ μάχη διεκρίθη. καὶ κριμόριος ὁ Πύρρος, ὅφιν εἶδε τοιαύτω. ἐδὸκ βδύχεσθαι κεραυνοῖς ὑπὸ αὐτῶν τὴν Λακεδαιμόνα, καὶ φλέγεσθαι πᾶσαν, αὐτὸς δὲ χαίρειν. ὑπὸ τῆς χρείας δὲ ἐξελίξας, πῶς τε ἡγεμόνας ἐκέλευεν ἐν τῶν ἀσπίδων τὸν στρατὸν ἔχειν, καὶ τοῖς φίλοις διηγείτο τὸν οἴκον, ὡς ληψόμενος καὶ κρείτος τὴν πόλιν. οἱ μὲν οὖν ἀλλοι γαυμασῶς, ἐπεισέτο Λισιμάχῳ τὸ ὅτι ἠρεσκεν ἡ ὄψις, ἀλλ' ἔφη δεδιέναι μὴ, κατὰ περὶ τῶν βδύχων τοῖς κεραυνοῖς ἀνέμβατα μὲν χρεία, καὶ τὰ Πύρρον παρσσημεῖν τὸ ἴδιον ἀνείσοδοι ἔσεσθαι τὴν πόλιν. ὁ δὲ Πύρρος εἰπὼν ὅτι τῶντα μὲν ἐστὶν πυλαϊκῆς ὀχλαγωγίας, καὶ ἀσφιδῶν ἔργα πολλῶν, ἐκείνο δὲ δεῖ, τὰ ὀπλα ἀφ' ἡρῶν ἔχοντας, ὑπὸ δὲ ἐν αὐτοῖς, εἰς οἰκὸς ἀρίστους ἀμύνεσθαι τῶν Πύρρου, ἐξάνεση, καὶ παρσσημεῖν αἱ ἡμέρα τὸν στρατὸν. ἡμῶντο δὲ παρσσημεῖν καὶ δρετῆ τῶν δυνάμιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, καὶ παρήσαν αἱ γυναικῶν, ὀρέγυσσαι βέλη, καὶ οἴτια καὶ ποτὸν τοῖς δεομόροις παρσφέρυσσαι, καὶ αἰαλαμβαίνουσιν τοῖς ὑφραλομόροις. τὴν τε ἄφρονι οἱ Μακεδόνες χυτὴν ἐπειρῶντο, πολλῶν Συμφοροσῶτες ὕλην, ὅφ' ἦς ὀπλα καὶ σῶμα νεκρῶν ὀπιχομόριος ἀπεκρύπτετο. καὶ παρὲς τῆς τῶν Λακεδαιμόνων βοησιῶν, ὡς φησὶ τὴν ἄφρονι καὶ τὰς ἀμαξίας ὁ Πύρρος, ἰππῶν βιαζόμενος εἰς τὴν πόλιν. κραυγῆς δὲ τῶν καὶ πῶν τεταμίμων γυρομόριος, καὶ δρόμου καὶ ἀλαλαγμοῦ τῶν γυναικῶν, ἦδη διεξελάνθη τὰ Πύρρον, καὶ παρσσημεῖν τοῖς καὶ παρσσημεῖν τῶν παρσσημεῖν, ἐξήλατο Κεῖτικῶν βέλη πληγῆς οἴππος ὑπὸ τὴν γαδρῶν, καὶ κατέβη δις τὰ τῶν Πύρρον εἰς τοῖς ὀλιθῶν καὶ κατὰ τῶν

A Chelidonis de medio recesserat, solaq; agebat, & restim collo iniecerat, ne vrbe capta in potestatem veniret Cleonymi. At Pyrrhus a fronte connitebatur cum graui armatura perrumpere confertos clypeatos sibi obiectos Spartiatarum & fossam in-exuperabilem, quæ cedens non sinebat vestigium figere pugnantem firmum. Filius eius Ptolemaeus cum duobus millibus Gallorum & delectis Chaonibus circummissa fossa tentabat plauftra supera-re. Quæ quòd depressa essent altius & conferta, nò modò horum impressiõnem, sed Lacedæmonijs quoq; difficilem reddebant defensionẽ: iam eu-elentibus rotas Gallis atq; in flumen detrahentibus plauftra, cernens periculũ iuuenis Acrotatus per-currat cum trecentis vrbe, ac Ptolemaum circum-uenit, neq; prius ab eo ob loca caua conspectus est, quàm terga militum eius caderet: ac conuertere eos coegit signa, & secum pugnare. Quæ res effecit vt sese mutuò impellerent, in fossam procciderent, atq; in plauftra incurrerent, quousq; ægrè sunt in-genti cæde summoti. Acrotatũ & senes & mulierũ caterua præclarè certantẽ cõtemplati sunt. Quum iam media vrbe stationem suam repeteret cruen-tus & exultãs elatusq; victoria, celsior ac pulchrior est Lacænis visus, Chelidonemq; quòd talem ha-beret amatorem, prædicauerunt beatam. Præter-ea grex senum sequutus conclamauit, Perge Acro-tate, & complectere Chelidonidem: tantũ bonos Sparta procrea. Quo porrò loco ipse agebat Pyr-rhus, ac certamen extitit. Ibi cum alij insigniter præliabatur, tum Phyllius per diu restitit hostibus, magnamq; stragem gradum inferentium dedit. Vt vulnerum multitudine sensit fatiscere se, vni subsi-diariorum loco suo concessio in medio cecidit ar-matorum, neque hostes corpore eius sunt potiti. Nox autem prælium diremit. Quiescenti tale som-nium est Pyrrho oblatum. Videbatur ei Lacedæ-mon fulmine ab ipso icta inflammari tota, atq; ipse inde exultare. Latitia excitatus imperat ducibus vt milites habeant instructos, somniumq; exponit amicis, quasi vrbe esset expugnaturus. Cui quum alij mirificè assentirentur, non placuit Lyfimacho visum. Vereri ait se ne vt loca quæ fulmine afflan-tur, manent inaccessa, ita Pyrrho deus non in gres-surum significaret eum vrbem. Huic vbi Pyrrhus reipondit, meras eas esse præstigias atque incerti-tudinis plenas, illud verò in manibus arma tenen-tem sibi quenque subijcere debere,

Optimum id augurium, pro Pyrrho exponere vitam: E surgit, & primo diluculo exercitum admouet vr-bi. Lacedæmonij impigè & supra vires defendunt se. Præstò sunt fœminæ, tela suggerunt, cibum & porum petentibus administrant, vulneratos exci-piunt. Illinc Macedones complere moliantur fossam, materiã affatim congerunt, qua iniecta arma & cadauera coniecta sunt. Eò dum occur-runt Lacedæmonij, cernunt Pyrrhum fossam su-perasse & plauftra, atque irrumpere equo in vrbe. Quum clamorem qui ea parte erant locati, ede-rent, mulieresque discurrerent, & vlulatum tolle-rent, perrumpete Pyrrho & resistentibus instante, F equus eius sagitta Cretica infra ventrem ictus est. Quo vulnere concitus, doloris magnitudine Pyr-rhum in fastigium lubricum & pronum effudit!

Tomoluantibus qui circa eum erant amicis, ac-
 currentunt Spartiata, telorumque vi omnes exege-
 re. Tum receptui cecinit, Lacedæmonios arbitra-
 tus, quòd saucij omnes, multi eorum interfecti ef-
 sent, fore infractiores. Enimverò prospera urbis
 fortuna, siue civium virtutem in seipsa periclitans,
 siue quantâ rebus perditis vim habeat, ostentans,
 spe abscissa Lacedæmoniorum Phocensem Ame-
 niam ducem Antigoni cum auxilio militum ex-
 ternorû introduxit ex Corintho in urbem. Com-
 modum hi recepti urbe erant, quum ex Creta rex
 Areus cum duobus millibus militum aduenit. Ibi
 feminae extemplo domos suas dilapsæ, non im-
 miscuerunt se vltra rebus bellicis, illiq; dimissis
 quos in arma præter ætatem coegerat necessitas,
 ad pugnam se accinxerunt. Porro peruicacia que-
 dam & ambitio Pyrrhum magis ob ea quæ accel-
 lerant auxilia, ad expugnandam impellebat vr-
 bem. Vbi nihil successit, detrimento afflictus de-
 flitit ccepto, agrosque depopulatus est, in animo
 habens ibidem hybernare. At fatum ineuicabile
 fuit. Argis factio aduersus Aristippû Aristiæ erat.
 Quum autem intercedere familiaritas putaretur
 inter Aristippum & Antigonum, maturat Aristias
 Pyrrhum Argos accire. Ille spem ex spe voluens,
 & rebus secundis ad alias vtens occasiones, ac sic
 ubi incurrisset, rebus alijs sarcire laborans, neque
 clade neque victoria terminum faciebat sui &
 aliorum fatigandorum. Contendit igitur euesti-
 gio Argos. Areus verò crebris insidijs positus atque
 vijs infestis asperrimis, Gallos & Molossos, qui
 agmen claudebant, carpsit. Prænuuciauerat autē
 Pyrrho atuspex iocinore sine capite inueto, vnus
 necessariorum eius iacturam. Ibi vtgente articulo
 oblitus, ex tumultu & iactatione, prædictionis, im-
 perat Ptolemæo assumptis familiaribus subsidium
 ferre laborantibus. Ipse ocyus exercitum ex angu-
 stijs extrahēs progreditur. Interea acris circa Pto-
 lemæum coorta pugna, ac dum delecti Lacedæ-
 monij, quos Eualcus ductabat, manus conferunt
 cum hostibus, Oræsus quidam Cretensis Aptera
 ortus, vir impiger & pernix, prætercurrit, ac stre-
 nuè dimicantem in latus percussit & occidit iu-
 uenem. Ad cuius casum terga vertentem eius ca-
 teruam dum insequuntur & cædunt Lacedæmo-
 nij, relicto peditatu cōiecerunt se imprudentes in
 campum. In quos Pyrrhus, nuntiata modò filij ne-
 ce, ingenti percitus dolore, Molossorum equita-
 tum conuertit, atque ipse ante alios inuectus cæ-
 de se fatiavit Lacedæmoniorum. Semper quidem
 inuictum ostendit se & terribilem in armis, cæte-
 rum tunc certamina priora audacia & strenuitate
 superauit. Vt equum Eualco adegit, deflectens
 Eualcus in latus, penè amputauit gladio manum
 Pyrrhi sinistrâ, verum delato in habenas ictu has
 incidit: Pyrrhus verò traiecit eum lancea, atque
 cum ictu equo delapsus est, & pedes iam omnes
 qui ad corpus protegendum Eualci pugnant,
 contrucidauit delectos. Hoc quod non fuit exi-
 guum detrimentum belli confecti nequicquam
 inuexit pertinacia ducis. Pyrrhus postquam filio
 quasi inferias dedit, magnificamque edidit tan-
 quam ludos funebres pugnam, ac magnam partē
 mceroris in iram effudit hostilem, mouit Argos.

Α Ἰορρυβουρδίων ἢ ἀεὶ τὸν τῷ ἐπαίρων, ἐπέδραμον οἱ Σπαρ-
 τιάται, καὶ χρωμένοι τοῖς βέλεσι, δέξασαν ἀπορίας. ἐκ
 τύπου καὶ τῷ δὴ μὲν μάχῃ ἐπαυεῖν, οἰόμενος ἐνδύσθαι ἡ
 πὶς Λακεδαιμονίους, σχεδὸν ἀπόρτων κατατεβωμένων αὐ-
 τοῖς, πεπωκότεν ἢ πολλὰν. ἢ δὲ ἀγαθὴ τύχη τῆς πόλεως,
 εἴτε πείσαν δρετῆς λαμβάνουσα τῷ δούρατι ἐφ' ἐαυτῆς,
 εἴθ' ὅσπιν ἐν ἀπόροις ἐχθ' διώαμιν, ἀπόδ' ἔξιν διδοῦσα, μορθη-
 ρὰς ἢ δὴ τῷ Λακεδαιμονίων ἐχόντων τὰς ἐλπίδας, Αμει-
 νίαι τε Φωκέα τῷ Ἀντιγῶν ἔφρατῆζων ἐκ Κορίνθου βοηθῆ-
 σοντα παρρησάγαγε μὲν ἔξενων καὶ τῶν ἀρπὶ δεδελμένων, ὁ
 βασιλεὺς αὐτοῖς Ἀρῶς ἦκεν ἐκ Κρήτης, διαχλίους φραπῶτας
 χρομίζων. αἱ τε δὴ γυναικες δὴ δὲς ἐπὶ τὰς οἰκίας ἐσπεδάθη-
 σαν, ὅσπιν ἐπὶ πολυπραγμοῖσι ἀξιοῦσα τῷ πολεμικῶν
 καὶ τὸς παρ' ἡλικίαν ἐν τοῖς ὅπλοις ὑπὸ ἀνάγκης χρομίζουσι
 ἀφέντες, αὐτοῖς ἐπὶ τῷ μάχῃ ἐπαύθη. τὸ ἢ Πύρρον ἔχεν
 μὲν ἡς δὴ καὶ φιλοπμία μάλλον ἀφ' ἑαυτῶν τὸς πρὸς γενοῦσας,
 κρατῆσαι τῆς πόλεως ὡς ἢ ὅσπιν ἐφραγε, πληγὰς λαβῶν
 ἀπέστη, καὶ τῷ χροῖεν ἐπόρη, ἀθανάτημος αὐτοῖσι χρομῆσαι.
 ὁ ἢ χροῖεν ἡ ἀφουκτον. ἐν γὰρ Ἀργὶ εἰσὶς ἡ Ἀεῖσίου
 πρὸς Ἀεῖσιππον· ἐπεὶ ἢ ὁ Ἀεῖσιππος ἐδοκίμ' ἡροῦσαι Φί-
 λω τῷ Ἀντιγῶν, φθάσας ὁ Ἀεῖσῆας ἐκ δὴ τῷ Πύρρον εἰς
 ὁ Ἀργῶς. ὁ ἢ ἐλπίδας δὲ ἐλπίδων ἀεὶ κυλίδων, καὶ τῶν μὲν
 ἐπιτυχίας ἐπὶ δὴ τῶν χρωμένων ἀφορμῆς, ἀ ἢ ἐπιγενεῖ ἐτε-
 ροῖς βουλόμενος ἡνα πληροῦν πρὸς ἡμασιν, οὔτε ἦσαν, οὔ-
 τε ἡλικίαν ὅσπιν ἐποίητο τῶν τὰ ἐφραγε καὶ τὰ ἐφραγε. ἡ δὲ οὐ
 δρετῆζ ἡ γυνεὶν ἐπὶ ὁ Ἀργῶς. ὁ ἢ Ἀρῶς ἐπέδρασε τε πολλὰς
 ὑφείς, καὶ καταλαβῶν τὰ χαλεπώτατα τῆς ὁδοῦ, ἀεὶ ἐκρῆπε
 τὸς Γαλάτας καὶ τὸς Μολοσσῶς ὁπιοσφυλακῶν τῶν. τῶν
 ἢ Πύρρον πρὸς εἰρητο μὲν ἐκ τῷ ἡερῶν ἀλόβων χρομῆζων ἀπὸ
 τῶν μαίτωσ, ἀποβολῆνι τῶν ἀνασῆζων. ὅσπιν ἢ τῶν κα-
 ἐν τῶν τῶν ἡερῶν καὶ τῶν κινήματι τῷ λογιζομῶν ἐκκρου-
 αῖς, ἐκέλευσε τῷ ἡὸν Πτολεμαῖον λαβόντα πὶς ἐπαίροις
 πρὸς ἀποθεῖν· αὐτοῖς ἢ τῶν ἐκ τῶν φενῶν ἐφραγε μὲν τῶν
 φραπῶν ὑπὸ τῶν. ὅσπιν ἢ τῶν Πτολεμαῖον μάχης γε-
 νομένης, καὶ τῶν ἐπιλέκτων Λακεδαιμονίων, ὡν Εὐδῆκος
 ἡγῆτο τοῖς μαχομένοις πρὸς αὐτοῖς Συμπλεχομένων, αὐτῶν
 πληκτῆς καὶ δραμῆν ἐξὶς Ὀρεισος ὀνομα, Κρῆς Ἀπτεράιος,
 ἐκ πλαγίου πρὸς ἀδραμῶν, ἀγωνίζομενον ἐαδύμους τῶν
 νεανίσκων ἐπάταξε καὶ κατέβλε. πεσόντος ἢ ἐκείνου καὶ ἔξ-
 πῆς χρομῆς τῶν ἀεὶ αὐτῶν, οἱ Λακεδαιμόνιοι διώκοντες
 καὶ κρατοῦντες, ἐλαθον εἰς ὁ πεδῶν Συμβαλόντες, καὶ ἀπο-
 λῆφθέντες ὑπὸ τῶν ὀπλιτῶν· ἐφ' οἷς ὁ Πύρρος, ἀρπὶ τῶν ἡ-
 νατον τῶν παιδῶς ἀνηκῶς καὶ ἀεὶ παθῶν, ἐπέφραγε τοῖς ἡπ-
 πῆς τῶν Μολοσσῶν. καὶ πρὸς εἰσελάσας, ἐπεπιπλαῖτο
 φοῖου τῶν Λακεδαιμονίων, ἀεὶ μὲν ἡς ἀμαχος καὶ δφνὸς ἐν τοῖς
 ὀπλοις φαιόμενος, τότε δὲ ὑπὸ τῶν τῶν τῶν καὶ βία
 πὶς πρὸς τῶν ἀγῶας. ἐπεὶ ἢ ἐπέβλε τῶν Εὐδῆκου τῶν ἡπ-
 πων, ὁ μὲν ἐκ πλαγίου πρὸς ἀσῆς, μικρὸν ἐδίητε τῶν ἐξίφ' τῶν
 ἐπὶ τῆς ἡνίας χροῖε ἀφραγε τῶν Πύρρον, τῶν ἢ ἡνίας πατά-
 ζας ἀπέφραγε. ὁ ἢ Πύρρος, ἀμα τῶν πληγῶν τοῦ δδρετος διε-
 λάσας ἐκφῶν, ἀπερ' ἡ ἡ ἡπῶν, καὶ πρὸς ἡ δὴ τῶν τῶν
 τῶν Εὐδῆκου μαχομένοις ἀπέκτεινε τοῖς λογάδας· καὶ μέ-
 γα ὅσπιν τῶν Σπαρτῆ πρὸς ἀνάλωμα τῶν πολέμου πρὸς ἐ-

χοῖτος ἐποίησεν ἡ φιλοπμία τῶν δρετόντων. ὁ ἢ Πύρρος, ὡς ἀφ' ἀγαθῶν ἡνιῶν τῶν παιδῶν τελέσας, καὶ λαμπερῶν
 ἐπὶ τῶν ἀγῶν ἀγωνισάμενος, καὶ πολὺ τῆς λύπης ἐν τῶν πρὸς τοῖς πολεμίοις ἀφείδ' ἡμῶν, πρὸς ἡ ἡ ἐπὶ ὁ Ἀργῶς.

καὶ τὸ Ἀντίγονον ἤδη πικρὰ νόστος ἔπειτα τῶν ἀκρῶν ἔσπευ-
 τὸ πεδίου κατέσταναι, πρὸς τὴν Ναυπλίαν ἐστρατοπέδουσε.
 τῆ δὲ ὑπεράγια κήρυκα πρὸς τὸ Ἀντίγονον ἐπέμψεν, λυμεν-
 νά τε καλῶν, καὶ πρὸς καλούμενος εἰς τὸ πεδῖον καταβαίτω
 διαγωνίσασθαι πρὸς τῆς βασιλείας. ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, τί μὲν
 αὐτὸν ἐστρατηγίδου οὐχ ὄπλων μάλλον ἢ χειρῶν εἶη, τὰ δὲ
 Πύρρον πολλὰς ὁδοὺς ἀνεωγῆσαι πρὸς θάνατον, εἰ ζῆν μὴ χρ-
 λάξαι. πρὸς δὲ ἀμφοτέρους πρὸς ἑσθλῆς ἦκον ἔξ Ἀργείων, ἀπαλ-
 λάττεσθαι δεόμενοι, καὶ τὴν πόλιν εἰ μὴ δετέρου γημομένην,
 ἄνοιου δὲ οὐσαν ἀμφοτέρους. ὁ μὲν οὖν Ἀντίγονος ἐπέειπετο,
 καὶ τὸ ἕν ἐδίδου τοῖς Ἀργείοις ὁμηροῦ ὁ δὲ Πύρρος ὡμολόγη
 μὴ ἀπαλλαγῆσθαι, μὴ παρέχων τῶν πῖσιν, ἔσπευτο
 ἰδ. τῶν δὲ σημείων αὐτὰ τε τὰ Πύρρον μέγα τῶν γὰρ βο-
 ῶν τε θυμῶν αἰ κεφάλα κείμενοι χωρὶς ἦδη, τὰς τε γλώτ-
 τας ὠφθησαν πρὸς ἑσθλῆς καὶ πρὸς ἐλιχμύμενοι τὸ εἰ-
 τῶν φόνον, ἐν τε τῆ πόλει τῶν Ἀργείων ἢ τῆς Λυκαίου πρ-
 φῆτις Ἀπολλωνίς ἐξέδραμε βοῶσα, νεκρῶν ὄσσην καὶ φόνου
 κατὰ πλεον τὴν πόλιν, τὸ δὲ ἀετὸν ἐπὶ τὸ ἀγῶνα χωροῦντα,
 εἶτα φερόμεν εἶη. σκότους δὲ πολλοῦ πρὸς μίξας ὁ Πύρρος
 τοῖς πύργοι, καὶ πύλιν ὄρων, τὴν Διαμάρτες κελύσιν, ἀνε-
 ἴμενοι ἔσπευτο τῆς Ἀειφίου αἰθῆς, ἀγχι μὲν τῆς παρὰ πρὸς
 τῆς Γαλατίας τοῖς παρ' αὐτὰ καὶ τὴν ἀρρεῖν καταλαβῆν
 ἐλάττανε τῆς δὲ πύλης τῆς ἐλέφαντας οὐδεχόμενης, καὶ
 ἀπὸ τῆς πύργου αὐτῶν ἀφαιρωμένων, εἶτα πάλιν ἐ-
 σκευὴ καὶ θορυβῶν πρὸς ἑσθλῆς, καὶ γημομένης διατελεῖς,
 οἱ Ἀργεῖοι σωματόμοιοι, πρὸς τὴν ἀσπίδα καὶ τοῖς ὀχυ-
 ροῖς τόποις ἀέθρον, καὶ τὸ Ἀντίγονον ἐκάλουον πέμποντες.
 ὁ δὲ, αὐτὸς μὲν ἐγὼ πρὸς ἐσθλῆς ἐφῆδρθε, τοῖς δὲ ἐστρατη-
 γοῖς καὶ τὸ ἕν εἰσέπεμψεν συχρῶν βοήθειαν ἀρρεῖν. ἦκε δὲ
 καὶ Ἀρβός ἐχον χιλίους Κρήτας, καὶ Σπαρτιάτας τῆς ἐλα-
 φροτάτοις, καὶ πύργους ἀμὰ τοῖς Γαλατίας πρὸς ἑσθλῆς, εἰς
 πολλῶν θορυβῶν κατέστησαν αἰθῆς ὁ δὲ Πύρρος εἰσὼν μετ'
 ἀλαλαγμοῦ καὶ βοῆς πρὸς τὴν Κυλάραριν, ὡς οἱ Γα-
 λάται τοῖς πρὸς αὐτὸν αἰτηλάξασαι, ὅσκιτα μὲν ὁδὸς θάρ-
 ραλέον εἶκασε, πρὸς ἑσθλῆς δὲ εἶη τὴν φωνὴν καὶ ποιοῦ-
 ταν. ἐπὶ γὰρ οὖν θάπτην ὠθῶν τοῖς πρὸς αὐτὸ τῶν ἰππέων δυ-
 σσοδιώτας ἐν τοῖς ἔσπευτο ὡς ἡ πόλις ἐστὶ μετῆ, καὶ κιν-
 διωδύοντας. ἰδὲ δὲ καὶ ἀσάφεια πολλὴ τῶν δρωμένων καὶ
 πρὸς ἑσθλῆς ὡς νυκτομαχία, καὶ πλάται καὶ διασπα-
 σμοὶ πρὸς τῆς φειωτοῖς, καὶ ἐστρατηγίας ὁδὸν ἔρρην ἔσπευτο
 σκότους καὶ βοῆς ἀκρίτου καὶ φειότητος. ἀλλὰ διέτελεον ὁδὸς
 πρὸς ἑσθλῆς ἀμφοτέρους τὴν ἡμέραν. ἤδη δὲ ἀπὸ ἀλά-
 μποντος, ἦτε ἀσπίς ὄπλων πρὸς πλεως πολεμίων ὄφθησα τὸ
 Πύρρον διετάραξε, καὶ τῆς ἀρρεῖς ἐν πολλοῖς ἀναθήμασι
 κατὰ δὴν λύκον χαλκῶν καὶ αὐτῶν οἱ εἰς μάχην σκυλιόνας
 ἀλλήλοισι, ἐξέπλάγη χρησιμὸν ἵνα πρὸς ἑαυτὸν αἰνελέκων
 παλαμὸν, ὡς ἀποθανῆν αὐτὰ περὸς ἑσθλῆς ὅττω λύκον ἰδὲ
 αὐτῶν μαχόμενον. αὐτὰ δὲ Ἀργεῖοι πάθος ἔσπευτο ἡμίμαπα
 παλαμῶν γενησῆσθαι παρ' αἰθῆς λέγροισι. Δαναῶν γὰρ, ὅτε
 πρὸς ἑσθλῆς ἐπέβη τῆς χόρας καὶ τὰ Πυρραμία τῆς Θυρεάτι-
 δος, εἰς Ἀργεῖος πορθομένην, λύκον φαίνουσαι αὐτῶν μαχό-
 μεν. γέμερον δὲ τὸ Δαναῶν ὡς ὁ λύκος εἶη πρὸς αὐτὸν, (ξέ-
 νον γὰρ οἶτα τοῖς εἰσχωροῖς ἐπὶ πρὸς ἑσθλῆς, κατὰ τὸν αὐτὸν) ἐφο-
 ρῆν τὴν μάχην καὶ τὸν λύκου κατέθαντος, Ἀπὸ λυκαίου Λυ-
 κίου πρὸς, ἐξ ἀμῶν ὅτι χηρῆσαι καὶ πρὸς ἑσθλῆς ἀσφ, Γελάνορος, ὅς ποτε τῶν Ἀργείων ἐβασίλευεν, ἐκπεσόντος.

A Quum Antigonum iam confedisse accepisset in
 locis editis campo eminentibus castra propè Nau-
 pliam est metatus. Insequenti die misso ad Anti-
 gonum caduceatore conscleratum eum appella-
 uit, prouocauitq; vt in planitiem descenderet, atq;
 de regno secum decerneret. Ille verò ductum su-
 um respondit non armorum magis quàm tempo-
 rum esse: Pyrrho si vitæ pœniteret, multas patere
 ad interitum vias. Vtrunque autem adierunt lega-
 ti Argiuorum, vt abscederent orantes, neque ciui-
 tatem vtriusque studiosam in potestatem sinerent
 recidere alterius. Antigonus assensus est, deditque
B Argiuis filiam obsidem. Pyrrhus verò quum re-
 cepisset se castra inde moturum, nec daret pignus,
 suspectior erat. Porrò ipsi tum Pyrrho magnum
 prodigium factum est. Nanque boum, qui inamo-
 lati erant, seiuncta iam à corpore capita linguas
 viderunt exerentia & circumlambentia suū pro-
 prium sanguinem. In vrbe Argis Lycij sacerdos
 Apollinis procurrit in publicum clamitans, cada-
 ueribus & cruore conspiceret se vrbē manantem
 procedere ad certamen aquilam, mox euanesce-
 re. At Pyrrhus multa de nocte ad muros venit.
 Portam quam Diamperes vocant, reperit ab Ari-
 stea sibi patefactam, nec quousque Galli, quos se-
 cum habebat, insinuassent se in vrbem, forumq;
 occupassent, sensit aduentum eius quisquam. Ele-
 phantos quia non capiebat porta, atq; ideo turre-
 eis detraherent, mox eas reponerent in tenebris
 cum strepitu, inter hanc moram re percepta re-
 currunt ad Aspidem & partes vrbis munitiores
 Argiui, & Antigonum per nuntios accersunt. Ille
 ipse quidem exercitu propè admoto substitit im-
 minens in occasionem: duces verò filiumq; cum
 magno subsidio in vrbem submisit. Adfuit Areus
 quoque cum mille Cretensibus & expeditissimis
 Spartiatis. Qui omnes Gallos simul adorti ma-
 gnopere eos consternauere. Pyrrhus autem cum
 vlulatu & fremitu ad Cylarabin ingressus, vbi Gal-
 li globo suo clamorem reddiderunt, non fidentiū
 & alacrium, sed trepidantiū & laborantium con-
 iecit eum esse. Propere igitur antecedentes impel-
 lens equites, qui egrè per cloacas, quas habet vrbs
 frequentes, incedebant, atq; in periculo versaban-
 tur, occurrit. Erat in prælio nocturno magna eo-
 rum quæ agebantur & imperabantur cæcitas, er-
 rationes, & diuulsiones per vicos, neq; dari vllum
 imperium per tenebras & ancipitem strepitum
 angustiasq; poterat, sed ita tempus ducebant di-
 em vtrique operientes. Vbi iam diluxit, Aspidem
 contemplatus Pyrrhus armorum plenam hostiliū
 percussus est. Quumque aspiceret in foro inter
 ornamenta cætera æneum lupum & taurum vel-
 vt ad pugnam commissos, obtorpuit: quòd subiret
 cum vetus oraculum, in fati esse vt occumberet,
 vbi lupū pugnantem spectaret cum tauro. Hoc ve-
 tusti monumentum casus apud se memorant Ar-
 giui locatum. Siquidem Danao, quum primū in
 eam oram appelleret, in Pyramijs Thyreatidis
 Argos petenti lupum visum cum tauro certātem,
 Danaum verò, qui statuit lupum ab se stare, quòd
 indigenas externus, sicut ipse, aggredederetur, spe-
 ctatorem se præbuisse pugnæ. Quum victoriam
 obtinisset lupus, voto facto Apollini Lycio ad-
 ortum vrbem fuisse, eaq; potitum eiccto per sedi-
 tionē Gelanore, qui tunc apud Argiuos regnabat.

ἀλλὰ ὡς δὲ τὸ σῶμα καὶ τὸ ἥψον ἀποτέμνοντα, βραδείως καὶ
 μόλις ἀποσάσασα πλὴν κεφαλῆν. ἢ δὴ ὅτι σιῶδηλον ἔω δὲ γα-
 ρνός πλείοσι καὶ πρὸς δραμῶν ὁ Ἀλκυονίδης ἤτησε τὴν κεφα-
 λὴν ὡς κατὰ μοῖσαν. λαβὼν δὲ ἀφίπτασε πρὸς τὴν πατέ-
 ρα, καὶ κατεζομῆσεν αὐτὸν τῶν φίλων πρὸς ἐδῶδε. Ἰεσσαίδμος
 ὅτι καὶ γνοῖς ὁ Ἀντιγόνης, τὸ μὲν ἢ ἠπῆλασε, τῆ βακτηρίᾳ
 παίων, καὶ καλὸν εὐαγγέλιον βαρβαρον. αὐτὸς δὲ τὸ χλαμύδα
 πρὸς ἑλιδμος τοῖς ὄμμασιν ἐδάκρυεν, Ἀντιγόνης τὸ πάπ-
 που μνηστῆς, καὶ Δημητρίου πατρὸς, οἰκίῳν ὡς ἀδελφά-
 των εἰς τύχης μεταβολῆν. πλὴν μὲν οὖν κεφαλῆν καὶ τὸ σῶμα
 τὸ Πύρρου χρησθήσας ἐκαστην. ἐπεὶ δὲ ὁ Ἀλκυονίδης ὅτι Ἐλένη
 πρὸς ἑλιδμος ἐκαστην, καὶ χλαμύδα ἰσὺν ἀμπεροχιδμός, φι-
 λανδρῶπος εὐετύχε, καὶ τὸ πατεὶ πρὸς ἑλιδμος, ἰδὼν ὁ Ἀν-
 τίγονος, Βελτίονα μὲν (εἶπεν) ὡς παῖ τῶν πατρῶν τῶν πρὸς ἑλιδμος
 ἀλλ' ἄρα τὸ νῦν ὀρθῶς, ὡς μὴ πρὸς ἐλιδμος πλὴν ἐδῶδε τῶν πλὴν, ἢ
 μᾶλλον ἡμᾶς καταχρῆσθαι τοῖς χρησθῆν δοκῶντας. ἐκ τούτου
 φιλοφρονησάμενος, καὶ χρησθήσας τὸ Ἐλενον, ἀπέστειλεν εἰς
 Ἡπείρου, καὶ τοῖς φίλοις τὸ Πύρρου πρὸς ἑλιδμος εὐετύχην, τὸ
 στρατοπέδον καὶ τὸ δινάμεως πάσης κύριος ἡρόμενος.

Γ Λ Ο Υ Τ Α Ρ Χ Ο Υ

ΓΑΙΟΣ ΜΑΡΙΟΣ,

ΓΑΙΟΥ Μαρίου τρεῖτον οὐκ ἔχοντα εἰπεῖν ὄνο-
 μα, καὶ γὰρ ὡς δὲ Κοῖνου Σερτωρίου τὸ κα-
 τὰ γένος Ἰσπερίου, ὡς δὲ Λαλίου Μομμίου τὸ
 Κόεινον ἐλόντος. ὁ γὰρ Ἀχαικὸς οὗτω γὰρ τῆς
 πρὸς ἑλιδμος ἐπώνυμον γένηται, ὡς ὁ Ἀφεικίδης Σκιπίωνι, καὶ
 ὁ Μακεδονικὸς Μετέλλω. ὅτι καὶ καὶ μάλις Ποσειδώνιος ἐλέ-
 χθη οἴεται τοῖς τρεῖτον ὄνομα Ρωμαίοις κύριον εἶναι ἰομίζον-
 τας, ὅτι τὸ Κάμλλον, καὶ τὸ Μάρκελλον, καὶ τὸ Κάπωνα. γίνεσθαι
 γὰρ αἰωνύμοις τοῖς ἀπὸ μόνων τῶν δυοῖν πρὸς ἑλιδμος ὀνομα-
 ροῖς. λαοφιλῆς δὲ αὐτὸν ὅτι τούτω τῶν λόγων πάλιν αὐτὸς αἰω-
 νόμοις ποιῆται τῶν γυναικῶν. ὡς δὲ μὲν γὰρ γυναικὶ τίθηται τῶν
 ὀνομάτων τὸ πρῶτον, ὡς οἴεται κύριος ὄνομα Ρωμαίοις ὑ-
 πάρχον ὁ Ποσειδώνιος. τῶν δὲ ἄλλων, τὸ μὲν κρινόν, ἀπὸ συγ-
 νεῖας, τοῖς Ρομπηίοις, καὶ τοῖς Μαλλίοις, καὶ τοῖς Κορινθίοις,
 (ὡς ὡς αὐτὸν Ἡρακλείδης πρὸς εἶποι καὶ Πελοπίδας) ὅτι, πρὸς
 σιγηρῶν δὲ ἐπιθέτου πρὸς τῶν φύσεις ἢ τῶν πρὸς ἑλιδμος, ἢ τῶν
 τῶν ὄνοματος εἶδη καὶ πᾶσι τίθησθαι, τὸ Μακρίνον, καὶ τὸ Τουρ-
 κυατοῦ καὶ τὸν Σύλλω, οἷον ὅτι ὁ Μνήμων, ἢ ὁ Γρυπός, ἢ ὁ
 Καδμηϊκός. εἰς μὲν οὖν τῶν πολλὰς δίδωσιν ἐπιχρησθῆναι ἢ
 τὸ σιγηρῶν αἰωμαλία. τὸ δὲ ὄνομα τὸ Μαρίον λιθίνω εἰκόνα
 κειμένω ἐν Ραβέντῃ τῆ Γαλατίας ἐθεώμηθα, πρὸς τῆ λεγ-
 μήν πρὸς τὸ ἦθος εὐφροσύνη καὶ πικρία πρὸς πρῶτον. αἰδρωδῆς
 γὰρ φύσιν καὶ πολεμικὸς ἡρόμενος, καὶ στρατιωτικῆς μᾶλλον ἢ
 πολιτικῆς παιδείας μεταλαβὼν, ἀκρατον ἐστὶ τὸ ἔξοσις τὸν
 θυμὸν ἔχει. λέγει δὲ μήτε γράμματα μαθεῖν Ἑλλήνικα, μή-
 τε λῶπῃ πρὸς μηδὲν Ἑλλήνιδι γράμματα ἀποδῆς ἐξομέ-
 νων ὡς γελοῖον γράμματα μαθεῖν. ἀνὸν οἱ διδάσκαλοι δὲ
 λῶπῃ ἐπέροισ' ἢ τὸν δόλιον. Ἰρίαμβον, ὅτι ναοὺ πρὸς
 κατερωσθῆς ἑλιδμος Ἑλλήνικα παρέχον, εἰς τὸ θεῶν ἐλθῶν,

A sed secundum os & mentum detruncaret, ac vix
 longo spatio demeret caput. Innotuerat iam ca-
 sus hic multis. Itaque accurrens Alcyoneus po-
 stulavit caput, vt si inspicere veller. Vbi accepit,
 ad patrem aduectus abiecit id ad pedes eius cum
 amicis confidentis. Qui vt caput aspexit & agno-
 uit, filium abegit incusso baculo, nefarium &
 barbarum vocans, ac chlamyde oculis admota
 illacrymauit, aui Antigoni & patris Demetrii,
 domesticorum exemplorum, ad fortunæ vices
 recordatus. Caput & truncum Pyrrhi cremauit
 magnificè. Quum verò Alcyoneus Helenum, in
 B quem inciderat, abiectum atque obsoleta oper-
 tum chlamyda benignè appellasset, & ad pa-
 trem adduxisset, Antigonus, vbi id vidit, Melius
 (inquit) sic fili, quàm antè: sed tamen nec nunc qui-
 dem rectè, quòd vestem hanc, quæ nos magis, qui
 videmur victores, dedecorat, non detraxeris. In-
 de comiter exceptum & ornatum in Epirum re-
 misit Helenum, amicosque Pyrrhi, castris & exer-
 citu toto in potestatem suam redactis, humaniter
 appellauit.

P L V T A R C H I

C. MARIUS.

C. Marij non extat tertium no-
 men, sicut nec Q. Sertorij, qui
 Hispaniam tenuit, nec L.
 Mommi, qui expugnauit Co-
 inrthū. Nam Achaicus ei co-
 gnomen ex rebus gestis partū
 est, vt Africanus Scipioni &
 Macedonicus Metello. Quo potissimum conuin-
 cere Posidonius arbitratur se illos qui nomen Ro-
 manorum censent tertium propriū esse, velut Ca-
 millum, Marcellum, Catonem. quippe sic nomi-
 ne caruisse eos quibus duo duntaxat nomina fue-
 re. Cæterum fallit eum quòd è diuerso hac ratio-
 ne fœminas spoliēt nomine. Nulli enim primum
 nomen fœminæ datum est, quod proprium Posi-
 donius Romanis existimat. Reliquorum, alterum
 commune ex gēte esse, Pompeios, Manlios, Cor-
 nelios, vt si Heraclidas dicas & Pelopidas, appel-
 latium alterū ex apposito, mutuātū à natura vel
 factis, vel à corporis figuris & vitijs, ceu Macrinū,
 Torquatū, Syllam: cuiuscemodi est Mnemon, vel
 Grypus, vel Callinicius. Cæterum cōtra hæc mul-
 tas argumentationes præbeat cōsuetudinis diuer-
 sitas. Porro faciei Marij Rauennæ vidimus in Gal-
 lia positū simulacrum, statuā marmoreā, quæ mi-
 rē morum eius acerbiter & amarulentiam re-
 fert. Nam natura quum virilis & bellicosus esset,
 atque disciplina imbutus militari potius quàm ci-
 uili, impotenti iracundia fuit in imperijs. Dicitur
 F autē neq; literas Græcas gustasse, neq; Græcā lin-
 guā vlla in re seria vsurpasse: quasi ridiculum foret
 literas addiscere eas, quarum alijs seruirent præ-
 ceptores. Post secundum triumphū, quum in ædis
 cuiusdam sacræ dedicatione spectacula Græco
 more ederet, ingressus theatrum assedisse tantum,

Postquam autem Cæcilius Metellus consul, ad bellum cum Iugurtha gerendum in Africam proficiscens, Marium legatum secum duxit: ibi magnificarum gerendarum rerum & certaminum nactus occasionem, ut aliorum more amplificaret Metellum, actionesq; suas ad illius dignitatem conferret, non habuit curæ. Quum verò adhibitum non existimaret se à Metello legatum, sed simul in opportunissimum tempus & in rerum inductum theatrum patrandarum maximarum, omnem virtutem explicuit. Quum multas haberet id bellum asperitates, nihil tam arduum erat quod dubitaret subire, neq; tam paruum quod non dignum se putaret: verum pares dignitate, consilio & prudentia superando, cum militibus de frugalitate & patientia laboris certando, mire eos conciliauit sibi. Omnino enim est laboris cuique voluntaria laboris societas leuamentum. Videtur enim ea adimere necessitatem. Quippe gratissimum est Romanis spectaculum, si in victu eodem dux ac miles pane vescatur, vel humili in toro quietem capiat, vel duce fossæ & vallo iaciendo vna cum militibus manum admoueat. Siquidem non perinde imperatores qui honores & pecuniam largiuntur eis, ut laboris & periculi socios venerantur. imo maiore amore prosequuntur consortes laboris quam ipsorum ignauitæ indulgentes. His artibus Marius atq; his militum conciliationibus cito Africam, cito urbem nomine suo & gloria impleuit, quod milites domum scriberent ad suos, nullum fore belli cum Iugurtha finem, nisi C. Marium consulem fecissent. Quæ res offendit non obscure Metellum. Cæterum multo maxime casus eum Turpilii torfit. Intercedebat Metello cum illo vetus ius hospitii, atq; eo bello præfectus fabri in exercitu erat. Qui quum præpositus præsidio Vaccæ, magnæ urbis, esset, quod ciues nulla re violaret, sed eos leni & benigno imperio haberet, confusus, imprudens venit in hostium potestatem. Siquidem Iugurtham in urbem acceperunt, nec Turpilium tamen vlla re læserunt, sed vita ei precibus impetrata, inuiolatum dimiserunt. Qua de causa accusatus est prodicionis. Quum de eo quereretur, aderat in concilio Marius, ac tum acerbus ei erat, tum plerisque alios in eum incendit, ut Metellus hominem cogere inuitus rei capitalis damnare. At paulo post apparuit falsum crimen. Vbi quum multis esset dolor Metelli molestus, Marius exultantem, & hoc factum sibi arrogantem, non puduit in circulis dicere, vltices diras se hospitii interfectori inflexisse Metello. Hinc apertæ offensiones inter eos extiterunt. Fertur aliquando præsentem Mario quasi insultandi causa Metellus dixisse, Tu verò cogitas, homo præclare, relictis nobis domum redire & petere consulatum, Satisne mature cum hoc meo filio consul fies? Erat tunc filius Metelli admodum adolescens. Verum enim verò missionem urgente Mario, quum sæpius reiecisset eum, tandem, quum non plus duodecim dies superessent ad comitia consularia, dimisit eum. Cæterum hic prolixo à castris itinere Vticam ad mare biduo & vna nocte confecto, antequam cō-

A ἐπεὶ ὁ Κακίλιος Μέτελλος ἀποδησὶς ἐπὶ τὸν Κῆρ Ἰουγούρθα πόλεμον ὑπάτος στρατηγὸς εἰς Λιβύην, ἐπηγάγετο παρὰ τὴν Μάειον, ἐν ταῦθα παρὰ τῶν μεγάλων λαμπακίων ἀγώνων ὀπιλαβόμενος, ὃ μὲν αὖξιν τὸν Μέτελλον, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ, ἐκ πολιτῶν εἰς τὸν ἐκεῖνον, εἶασε χαίρειν ἄξιαν ὅτι ἐκ τῆς Μετέλλου κεκλήσθαι παρὰ τῆς, ἔπειθ' ὅτι τῆς τύχης εἰς δύφρατον καί μὲν ὁμοῦ καὶ μέγιστον εἰσάγεσθαι παρὰ τῶν δέσποιν, ἐπεδείκνυτο πᾶσαι ἀνδραγαθίας. καὶ πολλὰ τὸν πόλεμον διερχομένη φέρουτος, οὔτε τῶν μεγάλων ἰνὰ πόνον ἔσπευσε οὔτε τῶν μικρῶν ἀπαξιώσας, ἀλλὰ τῶν μὲν ὁμοίως δούλια καὶ παρονοία τῶν συμφέρουτος ὑπερβαλλόμενος, παρὰ τῶν ἐραυώτας ὑπερδουλείας καὶ καρτείας ἀγαμιλλώμενος, δούλια ἔχε πολλὰ παρ' αὐτοῖς. ὅλως μὲν γὰρ εἶχε τῶν χερσῶν ἐκείνων παρὰ τῶν οὐκ ἐμῶν ἐκείνων εἶ. δοκεῖ γὰρ ἀφερεῖν τὴν ἀναγκῆν. ἠδιστον ὅτι Ῥωμαίων θέαμα ἐραυώτης στρατηγὸς ἐοδῶν ἐν ὀφείκει κοινῶν ἔργων, ἠκατακείμενος ἐπὶ τῶν δόξων, ἠπερ εἰς ἀφραϊνὰ καὶ χερσῶν ἐργῶν συνεφερατοίμενος. οὐ γὰρ οὕτω τοῖς τῆς ἡμῶν καὶ χρημάτων μετὰ δόξων, ὡς τὸν πόνον καὶ κινδύνου μετὰ λαμβάνουτος ἠγεμόνα ταυμάζου-

B σιν, ἀλλὰ μάλλον ἀγαπῶσι τῶν ῥαθυμῶν ὀπιβουλιῶν τοῖς συμπονεῖν ἐθέλοντας. ταῦτα πρῶτα ποιεῖν ὁ Μάειος, καὶ ἀφ' αὐτῶν τοῖς ἐραυώτας δημαγωγῶν, ταχὺ μὲν ἐπέπλησε τὴν Λιβύην, ταχὺ ὅτι τὴν Ῥώμην, ὀνομασθεὶς καὶ δόξης, τῶν ἀποστρατοπέδου οἰκοὶ γραφόντων, ὡς οὐκ ἐστὶ πέρασ ὁδὸ ἀπαλαγή τῶν παρὰ τὸν βαρβαρον πόλεμος, μὴ Γαίον Μάειον ἐλομένους ὑπάτον. ἐφ' οἷς δὴ ἄλλος ὁ Μέτελλος ἀφροσύνη, μάστιξ ὅτι αὐτὸν ἰδίασε τὰ παρὰ Τυρπίλιον. οὗτο γὰρ ὁ ἀνὴρ μὲν ἐκ πατέρων ἕνεος τῶν Μετέλλων, καὶ ὅτι τὴν ἐπὶ τῶν Τυρπίλων ἔχον στρατῶν συνεστρατεύε-

D φθηρῶν ὁ Βάγρον πόλιν μεγάλην, καὶ τῶν μηδὲν ἀδικεῖν τοῖς ἐνοικοῦσιν, ἀλλὰ παρὰ τῶν φιλαδέφωτος αὐτοῖς παρὰ τῶν παρὰ τῶν πῆδων, ἔλαθεν ὑποχείριος τοῖς πλεμίοις ἡρόμενος. παρεδέξατο γὰρ τὸν Ἰουγούρθην, τὸν ὅτι Τυρπίλιον οὐδὲν ἠδίκησαν, ἀλλὰ σάρον ἕξαιτησάμενοι διήχθη. ἔχεν οὖν αἰτίαν παρὰ τῶν, καὶ παρὸν ὁ Μάριος τῆς κείνου συμβουλος, αὐτὸς τὸ οἰκίον ἔχον, καὶ τῶν ἄλλων παρὰ τῶν πλείστοις, ὡς τε ἀφραϊνὰ τὸν Μέτελλον ἐκδιδάσκουσα, καὶ κατὰ τῶν φησάσθαι θανάτον τῶν ἀφραϊνῶν. μετ' ὀλίγον ὅτι τῆς αἰτίας ψευδοῦς φανείσης, οἱ μὲν ἄλλοι πλεμίο-

E ἔδοξεν τῶν Μετέλλων βαρέως φέρουσι. Μάειος ὅτι χαίρων, καὶ ποιούμενος ἴδιον ἔργον, οὐκ ἠγνώστο λέγειν αὐτοῖς ὡς αὐτὸς εἶη παρὰ τῶν τεταυμένους ἀλάστορα τῶν Μετέλλων ἐνοκτόνον. ἐκ τούτου φανερὰς ἀπηρῶσαντο. καὶ λέγεται, ποτὲ τοῦ Μάειου παρὸντος, ὅτι ἐφ' οὐκ ἐξῶν ὁ Μέτελλος εἶπεν, Σὺ δὴ κατὰ τῶν ἡμῶν, ὅτι ἡμῶν, πλεῖν ἐπὶ οἴκου ἀφραϊνῶν, καὶ παρὰ τῶν ἡμῶν ὑποαπείαν; οὐ γὰρ ἀγαπῶσθαι ἀνὰ τῶν μὲν παιδῶν τῶν συνεπατῶσθαι; ἢ ὅτι οὐκ ἔστι ποτὲ τῶν Μετέλλου πρῶτα πασι μετὰ τῶν. οὐ μὲν ἀλλὰ τῶν Μάειου ἀποδιδάσκοντος ἀφραϊνῶν, πολλὰς ἀναβολὰς ποιησάμενος, ἐπὶ δάδεκα λειπομένων ἡμερῶν ὅτι τὴν τῶν ὑποαπείαν ἀφραϊνῶν, ἀφραϊνῶν αὐτὸν. ὅτι πολλὰ ἀποστρατοπέδου τῶν ἀφραϊνῶν εἰς Ἰτύκην ὁδὸν ἡμέρας δέσιν καὶ μιᾶν νυκτὶ σιωελῶν, ἐξῆς παρὰ τῶν πλοῦ, καὶ λέγεται τὸν Μάριον εἶπεν ὡς ἀπίστως ἐ-

νας ὁ μέγιστος καὶ κρείττονος ἐλπίδος ἀπάσης ἀφραϊνῶν παρὰ τῶν οἱ Μάειος ὁ δαυμόνιοι. ὅτι τούτοις ἐπαρῆς ἀνὰ τῶν.

καὶ τὸ πέλαγος τετραταῖος οὐδὲν πιδύματι φράσας, αἰτίαι
 τε πάλᾳ δῆμον πορνὸς ὤφθη, καὶ παρὰ τὴν ἑσπέρην τῆν
 δημόρων εἰς τὸ πλῆθος, ἔπι πολλὰς καὶ τῆν Μετέλλου δε-
 βολαῖς, ἠπίτο τὸ ἄρχον, ὑπερνούμενος ἢ κτείνειν, ἢ ζῶντα
 λήψασθαι τὸν Ἰουρῦρθαι. αἰαζομένης τῆν λαμπρότης, ὁ-
 ρὸς ἐξ ἐρατολόγει παρὰ τὸν νόμον καὶ τὴν συνήθειαν, πολλῶν
 τὸν ἀπορῆν καὶ δούλον κατὰ τὰς φωνῶν. τῆν παρὰ τὴν ἡγεμόνων
 οὐ παρὰ δεχομένων τοῖς τοῖοις, ἀλλ' ὡς παρ' ἄλλο πῆν κα-
 λῶν, τὰ ἴπλα μὲν ἡμῶς τοῖς ἀξίοις νέμεοντων, ὁρῶντες τὴν
 οὐσία ἐκείνου ἵθνα δακρυώτος. οὐ μὲν ταῦτα γε μάστιγα
 διέβαλλε τὸν Μάριον, ἀλλ' οἱ λόγοι δρασεῖς ὄντες ὑπερ-
 ψία καὶ ὑβρεῖς τοῖς παρῶτοις ἐλύττω, σκιδόντε βοῶντος ἀντὶ
 τῶν ἑσπέρην φέρεσθαι τῆν δὲ τῶν καὶ πλοισίων μα-
 λακίας, καὶ φάσμασιν οἰκείοις παρὰ τὸν δῆμον, οὐ μνήμασι
 νεκρῶν ὁρῶν ἀλλοτείας εἰκόσι νεανιδέσθαι. πολλὰς τῆν
 καὶ πῆν ἀτυχήσασθαι ἐν Λιβύῃ στρατηγίαι, τῆν μὲν Βη-
 σίας, τῆν τῆν Ἀλβίνον, αἰθροποιοῦσιν μὲν ἔπι φασίαν, αὐ-
 τοῖς τῆν ἀπολέμοις καὶ δι' ἀπείθειαν παρὰ τὴν ὀνομαζῶν, ἐπι-
 θαιέτω τῆν παρῶτων εἰ μὴ καὶ τοῖς ἐκείνων οἰόνται παρῶτοις
 αὐτῶν μάλλον αἰθροποιοῦσιν παρὰ τὴν πλοισίων ἐκ-
 πειν, ἀτε δὲ ἡμῶς αὐτοῖς δι' ἄρχειαι, ἀλλ' ὑπερ' ἀρετῆς καὶ
 καλῶν ἔργων ἐκδοξοῦσιν ἡγεμόνοις. ταῦτα τῆν ἔχει ὁρῶν ἀ-
 λαζονικῶς ἐλεγχῶ, ὁρῶν μάλιστα ἀπερῶσθαι τοῖς διω-
 τοῖς, βουλόμενος, ἀλλ' ὁ δῆμος αὐτὸν, ἡδονόμος τε τῆν βουλήν
 παρὰ τὴν λακίον μὲν, καὶ λόγου κῆρυκα, μὲν αἰθροποιοῦσιν
 τοῖς καὶ μέγιστος ἐξ ἐκδοξοῦσιν, καὶ σιωπῶν μὲν φειδέσθαι τῆν
 ἀξιολόγων, χαλεπῶν τοῖς πολλοῖς. ὡς τῆν διέπλευσεν εἰς
 Λιβύην, Μέτελλος μὲν ἦπῶν τῆν φθόνου ἡγεμόνος, καὶ παρ-
 παθῶν ὅτι κατὰ φρασμένου τὸν πόλεμον αὐτῶν, καὶ μὴ δὲν ὑπό-
 λοιπον ἢ τὸ σῶμα τῆν Ἰουρῦρθα λαβεῖν ἔχοντες, ἡκει Μάριος
 ἔπι τὸν φέφανον καὶ τὸν θρίαμβον ἐκ τῆν παρὰ τὴν ἐκείνων ἀλα-
 ζίας ἡγεμόνος, οὐχ ὑπέμεινεν εἰς τὸ αὐτὸ σιωπῶν, ἀλλ'
 αὐτὸς μὲν ὑπερῶσθαι, Ρούτιλιος τῆν ἔστῶμα τῆν
 Μαρίῳ παρὰ δέσχε, παρὰ τὴν γηρόνως τῆν Μετέλλου, καὶ
 παρὰ τὴν ἡγεμόνοις ἐν τῆν τέλει τῆν παρὰ τὴν Μάριον.
 ἀφῆρῶσθαι τῆν Σύλλα τὴν τῆν κατὰ τὸν φάσμα ὁρῶν, ὡς
 ὑπερ' ἐκείνου Μέτελλος ὁρῶν τῆν ἀφῆρῶσθαι βραχίως,
 ἐπεὶ τὰ κατὰ ἔχον μάλλον ἐν τοῖς παρὰ τὴν Σύλλα γηρόσθαι.
 Βόκχος ὁ τῆν αἰῶν βαρβαρῶν βασιλεῖς, ὡς παρὰ τὴν Ἰου-
 ρῦρθα, καὶ παρὰ τὴν μὲν οὐ πῆν τῆν συλλαμπαίνειν ἐδο-
 κει, παρὰ τὴν ὁρῶν ὡς τῆν ἀπίθειαν, καὶ τῆν αὐθροποιοῦσιν
 δεδοκίως ἐπεὶ τῆν φθόνου καὶ πλαναίμενος ἐκείνων ὑπερ' ἀ-
 νάγκης ἔστῶ τῆν ἐλπίδων τελευτῶν, καὶ κατὰ τὴν παρὰ τὴν αὐ-
 τὸν, αἰθροποιοῦσιν ὡς ἰκέτω ἢ δι' ἄρχειαν ὑπερῶσθαι ἡγε-
 νος, ἀφῆρῶσθαι εἶχε, φανερῶς μὲν, ὑπερ' ἑαυτοῦ παραπο-
 μένος Μάριον, καὶ γηρόσθαι ὡς ὁρῶν αἰθροποιοῦσιν, καὶ παρὰ τὴν
 ζῶντος κρύφα τῆν βουλόσθαι παρὰ τὴν ὁρῶν ἐπ' αὐτῶν. καὶ με-
 ταποιοῦσιν Λόκιον Σύλλαν, ταμίαν μὲν ὄντα Μαρίῳ,
 γηρόσθαι τῆν Βόκχου γηρόσθαι ἔπι στρατεία. ὡς δὲ
 παρὰ τὴν αἰθροποιοῦσιν αὐτὸν ὁ Σύλλας, ἔχε μὲν πῆν ἔπι
 γνώμης καὶ μετῶσθαι τὸν βαρβαρῶν, ἡμῶς τε συχρῶσθαι
 νέσθαι τῆν λογισμῶν, βουλόσθαι ἢ παρὰ τὴν ὁρῶν τὸν Ἰου-
 ρῦρθαι, ἢ μὴ δὲ τὸν Σύλλαν ἀφῆρῶσθαι. πῆν τῆν παρὰ τὴν
 τὸν Ἰουρῦρθαι. καὶ τούτω παρῶτων ὑπερῶσθαι αὐτοῖς ἀπέρμα τῆς ἀπῆρῶσθαι
 καὶ χαλεπῶς ἐκείνης φάσεως, ἢ μι-
 κρῶν ἐδέσθαι αἰατεφῶσθαι τῶν Ρώμιον. πολλοὶ γὰρ ἐβουλόσθαι τῶν
 Σύλλα τῆν ἔργον εἶναι, τῆν Μαρίῳ φθονοῦσθαι.

A Quatriduo mare secundo vento transmisit. Fuit
 aduentus eius statim populo gratus, productusq;
 ab vno tribunorum plebis in concionem, obtre-
 ctando vehementer Metello, viam sibi ad consu-
 latum muniuit, pollicens aut viuum aut mortuū
 in potestatem se redacturum Iugurtham. Postquā
 consul magno fauore renuntiatus est, illico dele-
 ctum contra legem & mores habuit, conscripsitq;
 frequentes capite censos & seruos, quum priores
 duces eos sacramento non rogassent, sed arma sic-
 ut honores alios a censu committerent, videba-
 turq; suas quisq; facultates pignori opponere. Ne-
B que hoc modo reprehensum in Mario est, sed &
 coniuncta cum superbia & insolentia dicta fero-
 cia primores pungebant. Clamabat consulum se
 ex nobilium & locupletium mollitia prædam ca-
 pere, vulnera propria ad populum, non mortuorū
 titulos neq; imagines iactare alienas. Crebro etiā
 duces qui res parum prospere in Africa gesserāt,
 hinc Bestiam, hinc Albinum, claris natos familiis,
 sed imbelles, quiq; ob bellandi imperitiam offē-
 derant, appellans rogauit circumstantes, putarēt-
 ne illorum maiores potius sui similes optaturos ne-
 potes relinquere, ut qui nec ipsi ex natalium splē-
 dore, sed ex virtute & egregiis factis clari euassēt?
C Hęc non vane neq; arrogāter effundebat, nec quo-
 in principes incurreret gratis, verum gestiens sena-
 tus contumelia populus atq; verborum procacita-
 te, semper metiens animi celsitudinem, subleua-
 bat eum stimulabatq; ut in gratiam plebis ne par-
 ceret nobilitati. Ut in Africam traiecit, Metellus in-
 uidia victus animiq; aeger, quod cōfecto per se bel-
 lo, quum nihil restaret nisi corpus ut teneret Iugur-
 thæ, laureā & triumphum sibi Marius eriperet au-
 ctus ex inuidia sua, non induxit animum cum eo
 congredi, sed fugit eius conspectum: exercitus au-
 tē Mario a Rutilio Metelli legato traditur. At deo-
D rum ira ad finem huius belli in Mariam vertit. Si-
 quidē huius gloria belli ab Sylla, sicut ab ipso Me-
 tellus, orbatus est. Quod quemadmodum sit ge-
 stum paucis memorabo: nam prolixè singula in vi-
 ta Syllæ exequutus sum. Rex Mauritanix Bocchus
 gener erat Iugurthæ. Hic bellum gerenti non nullū
 auxiliū misit, causatus perfidiam eius & timēs
 incrementum. Postquam autem fugitans & ober-
 rans, illum reb. perditis velut vltimam spem respe-
 ctauit, atq; ad eum confugit, pudore magis ut sup-
 plicē quā amore recepit eū. Quem ut habuit in po-
 testate, in propatulo deprecator pro eo intercede-
E bat apud Marium, scribens non dediturū se eū de-
 fendebatq; eius causam: occulte verò prodere eū
 moliens, L. Syllam Marii quaestorem, qui officio-
 sus per bellum fuerat in se, accersit. Ut habita fido
 profectus ad eum Sylla est, mutatio consilii & re-
 nitentia cepit barbarum, multosque dies anceps
 varia animo agitauit, deliberans vel tradere Iu-
 gurtham vel etiam Syllam retinere. Tandem prio-
 rem prodicionem confirmat, ac Syllæ Iugurtham
 viuum tradit. Hęc prima extitit atrocissimi illius
 & grauiissimi belli ciuilis, quod pene imperium
 Romanum euertit, sementis. Quippe complu-
F res inuidia Marii adscribebant eam rem Syllæ:

face v. v. Fein-
 ken. d. Flor. III.
 1.17.

atque ipse Sylla sigillum habebat, in quo Bocchus erat Iugurtham ei tradens insculptus: quo sigillo usus est perpetuo. Eo facto hominem ambitiosum & ad participandam gloriam in socialem peruicacemq; stimulauit Marium, irritatibus potissimum eum aduersariis illius, qui exordium belli & præcipua Metello, extrema ac finem tribuebant Syllæ, quo populum qui oculos imprimis defixerat in Mariam, ab eius auerterent admiratione. Hanc tamen inuidiam, odium, obrectationes cito Mario deterfit & consopiuit ab occidente ingruens Italiæ periculum. Nam ut primum ciuitas magnū ducem desiderauit & circumspexit, quo ad puppim sedente tantum belli declinaret fluctum, nemo vllus ex nobilitate vel ex opulentis familiis candidatum se consulatus est professus, sed Mariū absentem consulem fecerunt. Modo enim nuntiatum fuerat Iugurtham esse deuictum, quum rumores de Teutonibus & Cimbris increbuerent. Ferebatur eorum initio incredibilis colluuius viresque imminentium legionum, qui rumores tamen post minores verò sunt reperti. Siquidem bellatores & armati trecentena millia in agmine erant, puerorum mulierumque longe maiores cateruas dicebatur secum trahere. Hi agros quærebant, qui tantam multitudinem alerent: & oppida, in quibus sedes ponerent ac vitam agerent: sicut olim Gallos acceperant vberimum agrum Italiæ, expulsis Thuscis, occupauisse. Hos autem, quod nullum haberent cum aliis commercium, atque ex tractibus aduenirent longinquis, nemo nouerat qui mortalium essent, aut vnde profecti nubium modo incumberent Gallia & Italia. Ex corporum verò proceritate, & cæcis oculis maxime, nationes Germanicas coniectabant esse, Oceanū septentrionalem accolentium, & quod Cimbro Germani nominent latrones. Sunt qui Galliam longitudine regionis & laxitate ab Oceano & Septentrionalibus plagis ad orientem versus lacum Mæotim vergere, & ad Scythiam Ponticam perhibent pertinere, atque inde illas cōmistas gentes. Has domo egressas non vno neque perpetuo impetu, verum quoque anno semper porro progredientes, sub ver arma circumferendo peragraisse continentem Europæ. Quapropter, etsi diuersa singulatim haberēt vocabula, communi appellatione exercitum Galloscythas dixisse. Alii autem Cimmerios, qui prima Græcis cogniti quondam sunt, partem exiguam fuisse vniuersi, tantum cateruam quandam profugorum vel seditiosorum ab Scythis compulsam, à Mæotide palude in Asiam duce Lygdamio traicere. Maximam eorum multitudinem & bellicosissimam in vltimis oris ad Oceanum habere sedes. Regionem incolere ob profundas & densas sylvas, quæ ad sylvam Herciniam introrsum pertineant, caliginosam, nemorosam, opacamq;. Cælum fortitos, quæ polus Septentrionalis, ex parallelorum inclinatione sublimis, parum distare videtur ab imminente incolarum vertici puncto, vbi dies breuitate & prolixitate pares noctibus in partes duas secant anni tēpus. Vnde argumētum suppeditasse Homero fabulæ de inferis scribenti. Atque inde hosce barbaros in Italiam mouisse, qui primum Cimmerii, tunc non absone Cimbri dicti sunt.

A αὐτός τε Σύλλας σφραγίδα ποιησάμενος, ἐφόρει γλυφίῳ ἔχουσαι εἰς χειρὸς ἰσχυρῶν ὑπὸ τοῦ Βόκχου τὸν Ἰουγούρταν ἑαυτῶν· καὶ ταύτην χρωμένην αἰεὶ διετέλει, φιλότιμον ἀνδρα καὶ πρὸς κρινωσίαν δόξης ἀγνώμονα καὶ δύσειν ἐρεθίζων τὸν Μάριον, ἐναγόντων μάλιστα τῶν ἐχθρῶν τῆς ἐκείνου. καὶ τὰ μὲν πρῶτα τῶ πολέμου καὶ μέγιστα τῶ Μετέλλῳ, τὰ δὲ ἔχρα καὶ ὁ πέρας αὐτῆς Σύλλας πρὸς ἐχθρῶν, ὡς παύσαιτο θαυμάζων καὶ πρὸς ἐχθρῶν ἐκείνῳ μάλιστα πύτων ὁ δῆμος. Ἐχθρὸι μὲν τὸν Φρόνον τῶτον, καὶ τὰ μίση καὶ τὰς διαβολὰς ἀπεσκέδατε τῶ Μαρίου καὶ μετέστησεν ὁ κλασθῶν τῆς Ἰταλίας ἀπὸ τῆς ἐσπέρας κίνδυνος, ἀμα τὰ πρῶτον ἐν χρεῖα μεγάλῳ ἐρατηρῶν ἡμέσῳ, καὶ πρὸς ἐκείνῳ τῶ πολὺν ὃ χρωμένη κυβερνήτη διαφθίζεται κλύδωνα πολέμου τοσούτου· ὅσῳ δὲ ἀναρχομεῖ τῶ ἀπὸ ἡμερῶν μεγάλων ἢ πλουσίων οἰκῶν ὅτι τὰς ὑπαλικῆς καὶ ἰνῶν ἀρχαίρεσις, ἀλλὰ ἀπόντα τὸν Μάριον ἀναρχομεῖσάντων. ἀπὸ γὰρ ἀπηγελημένης αὐτοῖς τῆς Ἰουγούρτα συλλήψεως, αἱ πρὸς Ἰταλίων καὶ Κίμβρων φῆμαι πρὸς ἐπιπτον, ἀπιστία μὲν ἐν ἀρχῇ παρεχόμενοι πλῆθος τε καὶ ῥώμης τῶν ἐσθραχόμενων ἐρατῶν, ὑπερῶν τῆς ἀληθείας ὑποδέεσθαι φανείσθαι. μυριάδες μὲν γὰρ αἱ μάχμοι τετακθῆσάντων ὅπλοις ἐχώρῳ, ὄχλοι δὲ παίδων καὶ γυναικῶν ἐλέγντο πολὺ πλείους συμπεσάμενοι, γῆς χρεῖζοντες ἢ ἀρῆσαι τοσούτο πλῆθος, καὶ πόλεων ἐν αἷσι ἰδρωθέντες βιώσονται, καθὰ πρὸ αὐτῶν ἐπιπθάνοιτο Κελτοῖς τῆς Ἰταλίας τῶν ἀρῆσιν κλασθῶν, Τυρρίων ἀφελόμενοι. αὐτοὶ μὲν γὰρ ἀμίζια τῆς πρὸς ἐτέροις, μήκει τε χῶρας ἢ ἐπῆλθον, ἠγνοῦντο τίνες ὄντες ἀρῆσθαι, ἢ πόθεν ὀρμηθέντες, ὡς πρὸ νέφος ἐμπέσειεν τῆ Γαλατία καὶ Ἰταλία. καὶ μάλιστα μὲν εἰσάγοντο Γερμανικὰ γῆν τῶν κλασθῶν ὅτι τὸν βόρειον ὠκεανὸν εἶ, τοῖς μεγέτεσι τῶ σωματῶν, καὶ τῆ χερσὸς τῶν ὀμμάτων· καὶ ὅτι Κίμβροις ἐπονομάζοιτο Γερμανοὶ τοῖς λησάσι. εἰσὶ δὲ οἱ καὶ τῶ Κελτικῶν ἀβάθος χῶρας καὶ μέγεθος· ἀπὸ τῆς ἕξωθεν θαλάσσης, καὶ τῶ ὑπαρκτῶν κλιμάτων, πρὸς ἡλίον ἀίροντα κατὰ τῆ Μαυρίῳ ὅτι πρὸς εἰσεῖσαι, ἀπὸ εἰσεῖσαι τῆς Ποιλικῆς Σκυθίας λέγοιτο. κακίτην τὰ γῆν μέρικται. τοῖς ἐξανακατασῶν ἐκ ἐκ μίας ὀρμῆς, ὅσῳ συνεχῶς, ἀλλὰ ἔτοις ὥρα καθ' ἕκαστον ἐναυτὸν εἰς ὅμιλῳ πρὸς ἀεὶ χωρῶντας, πολέμου χρονοῖς πολλοῖς ἐπελθεῖν τῶ ἠπειρον. δι' ὃ καὶ πολλὰς χρεῖ μέρους ὅτι κλησῶν ἐχρῶν, κρινῆ Κελτοσύθας τὸν φρατῶν ὠνόμαζον. ἄλλοι δὲ φασὶ, Κιμμερίων ὅμιλῳ πρῶτον ὅφ' ἑλλῶν τῆ πάλαι γνωσθέντων, ἢ μέγα ἡμέσῳ τῶ πλῆθος μόνον, ἀλλὰ φυγῶν ἢ εἰσὶν ἰνα βιασθεῖσαι ὑπὸ Σκυθῶν, εἰς Ἀσίαν ἀπὸ τῆ Μαυρίῳ ἀφάσθαι, Λυγδάριος ἠγρομένου· ὅ δὲ πλῆθος αὐτῶν καὶ μαχμῶν ἐπ' ἐχθρῶν ἀκρω πρὸς τῆ ἕξω θαλάσσης. οἷς πρὸ δὲ φασὶ γῆν μὲν νέμεσθαι σύσκιον καὶ ὑλῶδη καὶ δύσῆλοι πύμνη, ἀβάθος καὶ πυκνότησιν ἀφυμῶν, οἷς μέγιστῆ Ἐρκυῶν εἰσὼ δίκησιν. ἕρανοῦ δὲ εἰληχῆνας, καθ' ὃ δοκεῖ μετὰ λαμβάνων ὁ πόλος ἕξαρμα, ἀφ' ἧ τῶ ἐκκλινῶν τῶ ἀλλήλων, ὀλίγον ἀπολείπειν ὅ καὶ χερυφῶν ἰσαμένου σημείου πρὸς τῶ οἰκῶν· αἱ τε ἡμέρας βραχυτέλη καὶ μήκει πρὸς τὰς νύκτας ἴσῳ κατὰ μέγεσθαι τὸν χρόνον. δι' ὃ καὶ τῶ δὲ πορείαν τῶ μυθῶματος Ὀμῆρω ἡμέσῳ πρὸς τῶ νεκῶν. ἐν τῶ οὖν τῶ ἐφοδῶν εἶ τῶ βαρῶν τούτων ὅτι τῶ Ἰταλίας, Κιμμερίων μὲν δὲ ἀρχῆς, τότε δὲ Κίμβρων, οὖν ἀπὸ ἕπου πρὸς ἀρχομεῖων.

Διὰ ταῦτα μὲν εἰκοσιμῶ μάλλον ἢ χ' βέβαιον ἰσορίαν λέγεται ὅτι πλῆθος οὐκ ἔλαττον, ἀλλὰ πλεονεξίᾳ τῆ λε-
 γέντος, ὑπὸ πολλῶν ἰσότηται. θυμὸν δ' ἐκ τὸν μαν δυνάστα-
 ποι, καὶ χερῶν ἔργα πᾶσι μάχαις οὐκ ἔτι καὶ βία πύρρος
 εὐοχότες ἐπέθεσαν, ὅσθενος αὐτέχοντος αὐτῶν πρὸς τὴν ἔφο-
 δον, ἀλλὰ πύρρων μὲν ὅσοις ἐπέληθον, ἐν λόγῳ λείας ἀρ-
 μύων καὶ φερεμύων· πολλῶν δ' καὶ μεγάλων Ῥωμαϊκῶν
 στρατοπέδων καὶ στρατηγῶν ὅσοι ποροεπέθεσαν τῆς ἐκτὸς Ἀλ-
 πεων Γαλατίας, ἀνηρπασμένων ἀκχεῶς· οἱ καὶ μάχισα
 τὴν φερεμύων καὶ ἀγωνιστάμυροι, καὶ τῆς Ῥώμης ἐ-
 πεσάσαντο. νικῶσαντες γὰρ οἱς ἐπέτυχον, καὶ χρημῶν πολ-
 λαὶ κερτήσαντες, ἐγίνωσαν μηδαμῶ γῆς ἑαυτοῖς ἰδρύνειν,
 πρὶν ἀναβέβησι τὴν Ῥώμην, καὶ ἀφ' ἑαυτῶν τὴν Ἰ-
 ταλίαν. ταῦτα Ῥωμαῖοι πικρὰ νόμοι πολλὰ χόθεν ἐκάλου
 Μάριοι ὅτι τὴν στρατηγίαν· καὶ ὁ δὲ δούτερον ὑπαὶτος ἀπε-
 δείχθη, τὸ μὲν νόμου κωλύοντος ἀπόντα, καὶ μὴ ἀφελίοντα
 χροῖον ὠρισμένον, αὐτὸς ἀρεῖσθαι, τὸ δ' ἡμῶν τοῖς ἀπὸ πλε-
 ρονίας ἐκβαλόντος. ἠγνώστο γὰρ οὐτὲ νῦν πρῶτον εἴδειν τὰ
 συμφέροντα τὸν νόμον, οὐτὲ ἀλογώτερον εἶναι τὴν παρῶσαν
 αἰτίαν ἐκείνης, δι' ἣν τὸν Σκιπίωνα πρῶτον νόμους ὑπα-
 τον ἀπέδειξαν, ἔφοβούμυροι τ' ἑαυτῶν ἀποβαλεῖν, ἀλλὰ
 τὴν Καρχηδονίων ἐπιθυμοῦντες ἀελεῖν. ταῦτα ἔδοξε· καὶ
 Μάριος ἐκ Λιβύης μὲν τὸ στρατὸν ἀφελίοντα ἀφελίοντα,
 αὐτῶν καλῶντας Γανουαείας, ἡν ἔποις ἀρχὴν ἀγροῖσι
 Ῥωμαῖοι, τὴν τε ὑπατείαν ἀελεῖν, καὶ τὸν ἀφελίοντα
 εἰσήλασεν· ἀπίστον ὅτι δ' εἰς ἀμύδρος θάλασσα Ῥωμαῖοις Γου-
 γούρθαι ἀγροῦντων οὐ ζῶντος οὐδ' αἰ εἰς ἡλπίσει πολεμίων
 κερτήσαν. οὐτὼ τῆς ἡν ποικίλος αἰὲρ τύχαις οἰμλήσασθαι, καὶ
 πικρὰ πολλῆ μεμνημένων ἔχον ὁ θυμοειδής. ἀλλ' ἔξέ-
 στη γὰρ πομπῆς (ὡς λέγουσι) τότε τὸ φερεμύων, καὶ μὲν τὸν
 ἀφελίοντα εἰς ὁ δεσποτικῶν ἐμπεσῶν, ὡς οἱ μὲν αὐτῶν βία
 ἀφελίοντα τὸν χιτωνίσκον, οἱ δ' ἀπεύδοντες ἀφελίοντα βία
 ὁ χροῖον ἐλλοβίον, ἀμα τὸν λοβὸν σιωπῆσαν. ὡσπερ
 ὁ γυμνὸς εἰς ὁ βία φερεμύων κατεβλήθη, μετὸς ὠνταραχῆς
 καὶ ἀφελίοντα, Ἡράκλεις (εἶπεν) ὡς ψυχρὸν ὑμῶν ὁ βα-
 λαειῶν. ἀλλὰ τὸν μὲν ἔξ ἡμέρας ζυγμαχῆσαντα τὰ λι-
 μῶν, καὶ μέχρη τ' ἐξάτης ὡρας ἐκχεμασθέντα τ' ὁ ζῶν ὁπιθυ-
 μίας, εἶχεν ἀξία δίκη τ' ἀσθημῶν. ἐν δ' τὰν ἀφελίοντα χρο-
 μιὰ τὴν ἀφελίοντα χροῖον μὲν ἐπὶ τὴν τετραχίλιας λίβρας, ἀφ-
 γύρου δ' ἀσθημῶν πενταχίλιας ἐπιταχίλιας ἐβδόμενον ἀφ-
 πέντε, νομισμάτος δ' δραχμῶν ἐπιταχίλιας ὅτι μυριά-
 σιν ὀκτώ καὶ εἴκοσι. μὲν δ' τὴν πομπήν, ὁ Μάριος σύγκλητον
 ἠδραῖον ἐκ Καπιτωλίου καὶ παρήλα μὲν, εἴτε λαθῶν αὐ-
 τὸν, εἴτε τῆ τύχῃ χροῖον ἀφελίοντα ἐπὶ τῆ ἀφελίοντα
 καὶ ἀφελίοντα, τὰ χροῖον τ' βουλίαν ἀφελίοντα ἀφελίοντα, ἔξ-
 ἀνέστη, καὶ μεταλαθῶν τ' ἀφελίοντα, αὐτὸς ἠλθεν. ἐν δ'
 τῆ στρατεία τ' δυνάμιν διεπόμεν καὶ ὁδόν, ἔξασκῶν δρόμοις
 τε πικρὰ ποῖσι καὶ μακρῶν ὁδοποιείας, ἑαυτῶν δ' ἀφελίοντα
 φερεμύων ἀναβέβη καὶ αὐτοῦργαῖν τὰ πρὸς τ' διαταῖ. ὡστε
 καὶ μὲν ταῦτα, τοῖς φιλοπόνοις καὶ σιωπῆ μετ' ἀφελίοντα
 τὰ πρὸς τὰ οὐκ ἔτι ποιούσας, ἠμῶν Μάριον καλεῖ-
 σθαι. καὶ τοῖς ἴνες αἰτίαι ἐτέρον τὸ λόγῳ πύρρον νομίζουσι.
 Σκιπίωνος γὰρ, ὅτε Νομαντίαν ἐπολιόρχει, βουληθέντος ὅτι δεινὸν μὴ μόνον τὰ ὄπλα, μηδὲ τοῖς ἵπποις, ἀλλὰ καὶ
 τοῖς ὄρεσι καὶ τὰς ἀμάξας, ὅπως ἐκείνοις ἀφελίοντα καὶ παρεσκευασμένα τυχεροῖ, πρὸς τὴν Μάριον
 ἵππων τε καὶ ἀφελίοντα τε ἀφελίοντα ὑπὸ αὐτῶν καὶ ἠμῶν δ' ἐξία καὶ πρὸς τὴν καὶ ῥάμην ἀφελίοντα πολὺ τ' ἄλλων.

A Ceterum hæc ex coniectura potius quam pro cō-
 pto commemorantur. Colluuiem illam nō mi-
 norem, sed etiam fuisse quàm dictum est maiorē,
 à multis proditum est. Hi animo, ferocia & stre-
 nuitate in præliis inuicta, tanta pernicitate & vi ut
 ignis immincbant. Nec eorum impressioni obfi-
 stebat quisquam, sed omnes, quos aggressi sunt, a-
 gebantur ferebantur. Multi etiam & ingentes ex-
 ercitus ducesq; , qui tuebantur Galliam Transfal-
 pinam, fædè obtriti. Hi vel maximè impetum eo-
 rum malè pugnando Romam attraxere. Superatis
 enim illis in quos fuerant delati, præda pleni sta-
 tuerunt nusquam gentium confidere prius quàm
 Romam excidissent & Italiam vastassent. Quæ
 quum ad urbem essent diuersis ex locis nunciata,
 acciuerunt ad bellum gerendū , atq; iterum con-
 sulem designauerunt Marium. Quum lex autem
 absentem, & nisi interiecto certo spatio, vetaret
 denuò creari cōsulem, repudiauit populus aduer-
 santes. Quippe non modò primùm arbitrabantur
 expedienti concedere legem, neq; alieniorē præ-
 sentem causam illa ob quam contra leges consu-
 lem creauerant Scipionem , quum non timerent
 urbis suæ perniciem , sed Carthaginem cuperent
 euertere. Hæc sententia obtinuit. Marius deportatis
 ex Africa legionibus , ipsis calendis Ianuariis
 (quem diem Romani initium anni celebrant) cō-
 sulatum iniit & triumphauit , atq; incredibile po-
 pulo Romano spectaculum exhibuit vincitū Iu-
 gurtham. Quo vius nemo sperauerat se prouin-
 ciam illam confecturū. Adeo erat versutus ad se o-
 mni fortunæ accommodandum, magnosq; animo
 misto cum vaftricie præditus. Verùm tūc ante cur-
 rum ductus, de gradu (ut perhibent) deiectus est.
 Post triumphum in carcerē condito, alii tunicam
 violenter dilacerauerūt, alii vi demere auream in-
 aurem accelerantes vnà infimam auriculam auul-
 sere. Vbi detrusus nudus & deiectus in infimum
 carcerem est, attonitus & cauillans, Papæ (inquit)
 quàm est frigidū vestrum hoc balneum! At hic cū
 fame sex dies luctatus, atque ad extremum vsque
 vitæ cupiditate hians, dignum sceleribus suis exitū
 inuenit. Translata in triumpho memorant tria
 millia & septem pondo auri , argenti non signati
 quinque millia septingenta lxxv. argenti signati
 septēdecim millia octo & viginti denarios. Pera-
 cto triumpho, indixit senatum Marius in Capito-
 lium , atque imprudens an fortuna sua elatus,
 insolentius ingressus curiam est veste triumphali.
 Verum cito offensum animaduertens sena-
 tum exurrexit, sumptaque rediit prætexta. In ex-
 peditionibus milites agmen ducens subigebat,
 variisque cursibus & magnis itineribus exerce-
 bat. Res suas ipsos adigebat ferre & cibaria para-
 re. Vnde post factum ut laboris patientes & im-
 peratis modestè silentioque parentes *mulos Ma-
 rianos* vocarent. Sunt tamen qui hoc dictum a-
 liunde putent natum. Quum Scipio in obsidio-
 ne Numantiæ non modo arma vellet & equos in-
 spicere, verumetiam mulos & vehicula, quemad-
 modū culta & parata essent, produxisse equū suum
 Mariū optimè saginatū ab se, & mulum longe aliis
 corporatura & māsuetudine & robore præstantē.

Quum Marii iumenta imperator commendasset, A multamq; eorum faceret mentionem, ita tandem quum false laudarent assiduum, tolerantem laboris, industrium, mulum Marianum vocasse. Porro magno fortunæ favore vsus est Marius. Nam quū barbari quasi quodam impetus refluxu ferrentur prius in Hispaniam, spatiū habuit corpora militum exercendi, & animos eorū ad audendum firmandi, & quod erat primum, vt illi, qui esset, discerent. Siquidem toruitatem eius, atq; in exigēdis pœnis seueritatem, assuetis non delinquere nec contumaces se præbere, cū iustam tum salutarem apparuit esse. Iam iræ ardorem, vocis asperitatem, horridum vultum paulatim assuefacti, non sibi, sed hostibus duxerunt formidolosum. Præcipue integritas in iudicando eius probata militibus est. Cuius hoc instar memoratur. In exercitu Marii sororis filius præfecturâ C. Lusius habebat, cetera nō habitus improbus, sed impotenti amore ardebat adolescentulorum. Hic adolescētis ex cohorte sua, nomine Trebonii, amore flagrabat. Quē quū frequēter appellasset de stupro, non potiebatūr voto. Postremo accersitus nocte per ministrum Trebonius venit: (neq; enim vocato non parere licebat) introductus ad eum in tabernaculum, vim adhibentem stricto gladio confodit. Hoc absente actū fuerat Mario. Reuersus Trebonium ad causam dicendam citauit. Qui quum multis accusantibus, defēdente se nemine, ipse imperterritito vultu exposuisset rem, & testes edidisset sapius attentantē repulisse se Lusium, nec voluisse mercede adductū, vlla pudorem prostituere: miratus Marius factum comprobauit id, coronamq; quæ conferri virtutis causa solebat, adferri iussit, eaq; Trebonium donauit, quod pulcherrimum actū, articulo quo maxime foret bonis exemplis opus, edidisset. Id Romā nuntiatum imprimis Mario tertium consolatum confecit: simu! etiam, quia ineunte vere aduentus barbarorum in expectatione erat, nolebant vllō alio duce aliam martis cum illis iacere. Non tam cito tamen (vt ferebat opinio) aduenerunt, sed consultatus tempus iterum Mario circumactum est. Vrgentibus comitiis, quum defunctus collega eius esset, relicto ad exercitum M. Aquilio cōtēdit Romam. Ibi multis & insignibus viris consulatū ambientibus, L. Saturninus, qui præcipue inter tribunos impellere valebat plebem, quem circumegerat in se Marius, monuit eam pro concione vt cōsulem illum crearent. Quum Marius in speciem detrectare se consulatum nec cupere iactaret, pro ditorem eum patriæ Saturninus appellauit, qui periculo impendente tanto bellum suscipere gerendum abnueret. Haud clam erat eum simulationi Marii insecutum histrionem seruire, verum quod tempus videret populus requirere illius virtutem & fortunam, consulem quartum eum designauerunt, collegamque ei Lucratium Catulum addiderunt, magnæ virum inter primores autoritatis, nec plebi ingratum. Vbi hostes prope esse intellexit, raptim superauit Alpes, ac castris ad amnē Rhodanum communitis conuexit affatim eo com meatum, ne vnquam, nisi postulante vsu, ex necessariorum inopia dimicare cogeretur. Subuectionem eorum quæ essent exercitui opus,

ἠαδέντος οὖν τῆς στρατηγῆς τοῦ Μαρίου ἀρέμματα, καὶ πολλάκις αὐτῶν μνησθέντος, οὕτως ἀρετὴν σκώπωντας ἐν ἐπαύῳ τὸν ἀνελεχθῆ καὶ πλήμονα καὶ φιλόπονον, Μαριανὸν ἠμίονον προσεσηροῦσιν. Διτύχημα δὲ δοκεῖ τῷ Μαρίῳ μέγα γένεσθαι. τῷ γὰρ βαρβάρων ὡς πρὶν ἵνα παλίρροιαι τῶν ὀρμῆς, λαβόντων, καὶ ῥυείτων πρῶτον ἐπὶ τῇ Ἰβηρίᾳ, χεῖρον ἔργον καὶ τὰ σώματα γυμνάσαι τῷ ἀνδρῶν, καὶ τὰ φρονήματα πρὸς τὸ παρρηίᾳ ἀπαρρῶσαι. ὃ δὲ μέγιστον, αὐτοῖς οἷος ἕνεκα τανουσιῶσαι. ὃ γὰρ ἐν στρατῷ σκευασθῆναι αὐτῶν, καὶ πρὸς τὰς ἡμιωείας διεμείλικτον, ἐπαύσαι μηδὲν ἀμύρταν μηδὲ ἀπειθεῖν, ἀμὰ τὰ δικαίω σωτήριον ἐφαίνετο. τίω τε τῷ θυμῷ σφοδρῆθη, καὶ ὁ βαχὺ τῆς φωνῆς καὶ ἀγριότητος τῶν προσώπων οὕτω εφορῶν καὶ μικρῶν, οὐχ αὐτοῖς ἐνόμιστον εἶναι φοβερόν, ἀλλὰ τοῖς πολεμίοις. μάλιστα δὲ ἡ πρὸς τὰς κείρας ὀρθότης αὐτῶν τοῖς στρατιώταις ἠρεσκεν. ἥς καὶ τοῖσι δεῖγμα λέγεται. Γάιος Λούσιος, ἀδελφιδόος αὐτῶν, τετραμῆνος ἐφ' ἡγεμονίας, ἐστρατεύσας, πάλαι μὲν αἰὲρ οὐ δοκῶν εἶναι ποιεῖσθαι, ἠπὼν δὲ μερακίων καλῶν. ἔπειτα ἡγεμονίᾳ τῷ ὕφ' αὐτῶν στρατευομένων ὀνομα Τρεβωνίου, καὶ πολλάκις πειρῶν ἐκ ἐτυχεῖν. τέλος δὲ, νύκτωρ ὑπὸν ἑπὶ τῷ Σποσειλάς, μετεπέμπετο τὸν Τρεβωνιον ὃν νεανίας, ἦκε μὲν, (αἰπεινήν γὰρ ἐκ ἐξέλιτο καλούμενον) εἰσαρθεῖς δὲ ὑπὸ τῷ σκηνίῳ πρὸς αὐτὸν, ἐπιχρησάτω βιάζεσθαι σπασάμενος ὁ ξίφος ἀπέκτεινε. ταῦτα ἐπὶ τῇ Μαρίου μη παρόντος. ἐπομειθῶν δὲ παρούσῃ τῷ Τρεβωνίῳ κείσιν. ἐπεὶ δὲ πολλῶν κατηγορησάντων, ὁ δὲ σιωπηροῦστος, αὐτὸς ἀθαρτῶς καὶ ἀσπῆς διηγήσατο τὸ πρῶτον, καὶ μύρτυρος ἔργον ὅτι πειρῶν ἡνιόχα πολλάκις ἀντεῖπε τῷ Λουσίῳ, καὶ μεγάλων διδομένων, ἐπὶ ὁδῶν προήκατο τὸ σῶμα. θαμνάσας ὁ Μαριος, καὶ ἠαδείς, ἐκέλευσε τὸν πάτριον ἐπὶ τῆς στρατεύσεως ἀφῆκον κρημιδιῶν καὶ λαβῶν, αὐτὸς ἐφεφάνωσε τὸν Τρεβωνιον, ὡς κἀλλιστον ἔργον ἐν καρῶν πρὸς ἀδελφῶν δειμένων καλῶν σποδεδειγμένον. τῷτο εἰς τῷ Ρώμῳ ἀπαχελθῆναι, ἔχῃ κισα δὲ Μαρίῳ σιωπῆσθαι τῷ τείτῳ ὑπατείας. ἀμὰ δὲ καὶ τῷ βαρβάρων ἔπος ὡς προσδοκίμων ὄντων, ἐβούλοντο μὴ μηδὲ ὅς ἄλλου στρατηγῆς κινδυνεύσαι πρὸς αὐτοῖς. ἔμῳ ἠκον ὡς προσεδόκωντο ταχέως, ἀλλὰ πάλιν διήλθε δὲ Μαριος ὁ τῆς ὑπατείας χεῖρος. οἰσαμένων δὲ τῷ στρατῷ ἀρετῶν, καὶ τῶν σιωπῶντος αὐτῶν τελευτήσας, Σποσειλάς ἐπὶ τῷ δυνάμεων Μαρίῳ Ἀκύλλεον, αὐτὸς ἦκεν εἰς Ρώμῳ. μελιόντων δὲ πολλῶν καὶ ἀγαθῶν τῷ ὑπατείας, Λούκιος Σατορνίνος ὁ μάλιστα τῷ δημάρχων ἀγῶν ὁ πλήθος, ὑπὸ τῷ Μαρίῳ τεθεραπυμένους, ἐδημηγόρει, κελδῶν ἐκείνων ὑπᾶτον ἀρεῖσθαι. ἀρρητιομένου δὲ τῷ Μαρίῳ, καὶ παρατεῖσθαι τίω στρατῷ φάσκοντος, ὡς δὲ μὴ δεομένου, παροδοτῶ αὐτὸν ὁ Σατορνίνος ἐκάλεσε τῷ πατείδος, ἐκινδύῳ ποσούτω φέρωντα ὁ στρατηγῆν. καὶ φανερῶς μὲν ἕν ἀπιθάνως σιωπῶ κρημιόμος ὁ πρὸς ποίημα δὲ Μαρίῳ. τὸν δὲ καρῶν ὀρώντες οἱ πολλοὶ τῷ ἐκείνῳ δυνότητος ἀμὰ καὶ τύχης δεόμενον, ἐψηφίσαντο τῷ τετάρτῳ ὑπατείας, καὶ σιωπῶντος Κατλῶν αὐτῶν Λεπάτιον κατέστησαν, ἀνδρα καὶ ἡμιόμονον ὑπὸ τῷ στρατῶν, καὶ τοῖς πολλοῖς ἐκ ἐπαρῆς. πτωθάνομος δὲ τῶν πολεμίοις ὁ Μαριος ἐχίς εἶναι. δὲ ταχέων ὑπὸν ἐβαλε τὰς Ἀλλ-

πῆς, καὶ τειχίσας στρατοπέδον πρὸς τῷ Ρόδμῳ ποταμῷ, σιωπῶντος εἰς αὐτὸν ἡρηγίαν ἀφθονον ὡς μηδέποτε πρὸς τῷ συμφύροστος λογισμοῖς ἐκείνῳ αἰετῆ δὲ ἐνδῆσαν τῷ ἀνακλάων εἰς μάχην καὶ ἀσπῆσαι. τῷ κρημιδιῶν ὡν εἶδετο δὲ στρατεύματα, MM iij

μαχεῖν καὶ πολυτελή πρῶτερον ἴσσαν πρὸς τὴν θάλασσαν, αὐτὸς εἰργάσατο ῥαδίαν καὶ ἰαχίαν. τὰ γὰρ σόματα τοῦ Ροδίου, πρὸς τὰς ἀνακτοὰς τῆς θαλάσσης, ἰλιώ τε πολλὴν λαμβάνοντα καὶ ἵνα πηλῶ βαθεῖ συμπεπλημύριον, ὑπὸ τῆς κλύδωνος χαλεπῆν, ἐπίπονον καὶ βραχὺ πρὸς τοὺς σφραγιστοὺς ἐποίει τὸν εἰσπλοῦν ὡδε. βέβας ἐν αὐτῶν τὸν στρατὸν χολάζοντα, πάφρον μὲν ἄλλω ἐπέβαλε, καὶ ταύτην πολὺ μέγιστον ποταμὸν μεταστῆσας, παρήγαγον εἰς ἐπιτήδφοι ἀγιάλον, βαθιὸν μὲν, καὶ ναυσι μὲν ἄλλω ἐποχον, λείον δὲ καὶ ἀκλυστον εἶμα λαβοῦσαν πρὸς τὴν θάλασσαν. αὐτὴ μὲν οὖν ἀπὸ ἐκείνου τὴν ἐπανομίαν ἐπιφυλάττει. τῶν δὲ βαρβάρων διελόντων σφᾶς αὐτοῖς δίχα, Κίμβροισι μὲν ἔλαχον Δία Νωρικῶν ἀναθεῖν ἐπι Κἀτλον χωρεῖν, καὶ τὴν παροδοὺ ἐκείνου βιάζεσθαι. Τύτοιες δὲ καὶ Ἀμβρόνες Δία Λιγυῶν ἐπι Μάειον πρὸς θάλασσαν. καὶ Κίμβροισι μὲν ἐγένετο πλείων ἢ Δία τελευτῆ καὶ μάλλησις. Τύτοιες δὲ καὶ Ἀμβρόνες ἀεραντες ἐξ ἑαυτῶν καὶ διελόντες τὴν ἐν μέσῳ χώραν, ἐφάινοντο πλῆθι τε ἀπειροὶ καὶ διεσπασμένοι τὰ εἶδη, φθόγγον τε καὶ θόρυβον οὐχ ἑτέροις ὅμοιοι. πρὸς ἀλάμνοισι δὲ πεδίου μὲν καὶ εἰς ἐπεδύσαντες, πρὸς ἐκαστὸν τὸν Μάειον εἰς μάχην. οἱ δὲ τούτων μὲν οὐκ ἐφρονησεν, ἐν δὲ τῶν χερσὶ τοῖς στρατιώταις σιωπῆ, καὶ κατήπτετο παρῶς τῶν δρασιωμῶν, καὶ τοῖς πρὸς πρὸς τὸν ἑαυτῶν θυμὸν καὶ μάχασθαι βουλομένοις, παροδῆσας ἀπεκάλει τῆς πατείδος. οὐ γὰρ ὑπὸν δρασιωμῶν τὴν φιλοθυμίαν εἶναι καὶ ἐπαίον, ἀλλ' ὅπως νέφος τοσούτου πολέμου καὶ σκηπτον ἐσάμνοισι Δία σῶσαι τὴν Ἰταλίαν. ταῦτα μὲν ἰδὶα πρὸς τὴν ἡγεμόνας καὶ τοῖς ὁμοπίμοις ἔλεγε, τοῖς δὲ στρατιώταις ὑπὸ τῆς χερσὸς ἰσῆς ἀνὰ μέγιστον, καὶ πᾶσαι κελύων, εἰς ἑστ' ἰσχυρῶν ἀνέχασθαι τῶν πολεμίων, καὶ τὴν φωνὴν ὑπομῆν, ὅλως οὐδ' αὐτὸν ἀλλόχστον καὶ θηριώδη, σκιδνῶ τε καὶ κίνησιν αὐτῶν κατὰ μαθάνειν, ἅμα δὲ χερσὶν τὰ φαινόμενα δεινὰ ποιουμένων τῆς Δία οὐκ ἀχρησθή Δία τ' ὄψιμος. ἡγεῖτο γὰρ πολλὰ μὲν ἐπιφύδασθαι τῶν οὐ πρὸς τὸν τὴν καμνότησιν τοῖς φοβεροῖς ἐν δὲ τῆς σιωπῆς, καὶ τὰ τῆς φύσεως δὲ ἀνὰ τὴν ἐκπληξίν ἀποβάλλειν. τῶν δὲ, οὐ μόνον ἢ καὶ ἡμέραν ὄψις ἀφῆρει τὴν θάμβους, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς ἀπειλάς τῶν βαρβάρων καὶ τὸν χόμπον οὐκ ἀνεκτὸν ὄντα, θυμὸς αὐτοῖς παρῆσάμνος, ἐξετέρμανε καὶ διέφλεγε πᾶς ψυχᾶς, οὐ μόνον ἀγρότων καὶ φερόντων τὰ πείρις ἀπομῆσθαι τῶν πολεμίων, ἀλλὰ καὶ τῶν χερσὶ ποιουμένων πρὸς βολὰς, μὲν πολλῆς ἀσπληγίας καὶ δρασύτητος ὡστε φωνᾶς καὶ δρασιωμῶν τῆς εἰσπλοῦν.

τῶν πρὸς τὸν Μάειον ἐκφέρεσθαι, τίνα δὲ κατὰ τοὺς ἀνανδρίαν ἡμῶν Μάειος εἰργάσθη μάχης, ὡς πρὸς γυναικας, ὑπὸ κλεισὶ καὶ θυρωροῖς; φέρε, παθόντες ἀνδρῶν πάθος ἐλδύδερων, ἐρώμδα πότερον ἄλλοις ἀναμῆει μαχομένους ὑπὸ τῶν ἐλδύδερων. ἡμῶν δὲ λιποθυροῖς χερσὶται Δία παρῆτος, ὅταν δένται τὰ φέροις οὐράσιν, καὶ πηλὸν ἐκκαθαίρειν, καὶ ποταμοῖς πῖνας πρὸς ἀτρεπείν. ἐπι ταῦτα γὰρ (ὡς εἶοικον) ἦσθε τοῖς πολλοῖς πόνοις ἡμᾶς, καὶ ταῦτα τῶν ὑποαπειῶν ἀποδεδῆσάμνος ἔργα τοῖς πολίταις ἐπὶ δέξιν. ἢ τὰ Κάρβωνος αὐτὸν φοβεῖ καὶ Καμπύωνος, οἱ δὲ ἐκίκοσαν οἱ πολέμοι, πολὺ μὲν αὐτοῖς τῆς Μάειου δόξης καὶ ἀρετῆς ἀποδεδόντας, πολὺ δὲ χείρονα στρατὸν ἀγρότας; ἀλλὰ καὶ παθεῖν ἡ δρανῆσας, ὡς ἐκείνοι, κάλλιον, ἢ κατὰ τὴν πορθημῶν τῶν συμμάχων θεάσασθαι. ταῦτ' ἀκούων ὁ Μάειος ἤδετο, καὶ κατεπαύειν αὐτοῖς, ὡς οὐκ ἐκείνοις ἀπιδῶν, ἀλλ' ἐκ πῖνας λογίων τὸν τῆς ἰκῆς ἅμα χερσὶ καὶ τοσούτον ἐκδεχόμενος. καὶ γὰρ πῖνα Σύρασι γυναικας, Μάρθαν ὄνομα,

A quum ante longinqua & sumptuosa mari fuisset, expeditam effecit & celerem. Nam ostia Rhodani maris refluxu magna vilimi oppleta arenaq; alto cœno à fluctibus adstricta, periculosum motosumque & angustum nauibus frumentariis eo reddebant decursum. Huc exercitū otiosum cōuertit, fossamq; grandem duxit, quo magna fluvii parte detorta deduxit illam ad opportunum littus altam ac magnorum nauigiorum patientem, quæ planum haberet & tranquillum ad mare ostium. Hæc nomen ab illo etiam hodie retinet. Barbari autem bipertito, Cimbri locis superioribus per Noricos fortiti sunt aduersus Catulum mouere, atque aditum illum perumpere: Teutones & Ambrones in Marium per Liguriam secundum mare. Longius Cimbri cunctati & morati sunt. Teutones & Ambrones confestim profecti, emensa interiecta regione, speciem præbuerunt immensi numeri, horribiles aspectu, voceq; & strepitu à cæteris abhorrentes, amplexi magna ex parte campum, castris locatis, Marium ad certamen prouocauerunt. Ille nihil motus milites intra vallum continuit, atq; acerbè increpauit ferocios, instantesq; nimios animi & pugnam poscentes, proditores patriæ appellauit. Neq; enim de triumphis in præsentem vel de trophæis ostendit agi, sed quemadmodum tanta belli nube & fulgure discusso conseruarent Italiam. Atq; hæc seorsum apud duces suos & paris dignitatis viros differuit: milites vicissim vallum conscendere & speculari iussit, ut vultum hostium ferre, & vocem tollerare plane absouam feramq; assuescerent, arma item & tractionem eorum condiscerent. Ita temporistractu horrenda in speciem reddebat in animo ex aspectu lenia. Multa enim censebat nouitatem horrēdis vana affingere, assuetudine verò deponere, & sua sponte formidanda terrorem. Atqui quotidianus hic aspectus militibus non tantū partem deterfit pauoris, sed & ad barbarorum minas atq; intolerandam insolentiam feruor eos subies irritauit & inflammavit animos, quum non modo proculcarent omnia circumquaq; hostes, sed in vallum quoq; magna procacitate & ferocia incurfarēt, ut voces & questus huiuscemodi venirent ad aures Marti militum, Quanam nostra ignauia Marius à prælio nos ut fœminas sub clauibus & ianitoribus arceat? Agite, simus viri, quæramusq; num quos alios operiatur qui dimicaturi sint pro libertate: nos verò ad opera facienda semper adhibebit, quum fossa agenda, extrahendum cœnum, & diuertenda sint flumina. Ad hæc nimirum exercet nos multis ærumnis, atq; hæc ubi ediderit ciuibus consulatum opera, demū redibit. An verò eum Carbonis casus & Cæpionis territant ab hostibus oppressorum, qui longe Mario gloria & virtute concesserunt, & multo deteriores habuerunt copias? Imo pati aliquid per virtutem præstat quā ut resides calamitatem spectemus sociorum. Ea audienti Mario grata erant: qui leniebat eos, quasi non diffideret ipsis, sed ex oraculis quibusdā victoriæ pariter tempus & locū captaret. Namque mulierem quandam Syram, Martham nomine,

quæ ferebatur edere vaticinia, in lectica decubente, magna circumducebat veneratione, & sacralius monitu faciebat. Quam senatus pridem, quæ de his differere vellet, & prænuntiaret venientia, repulerat. Verum postquam cum fœminis cōgressa documentum dedit iui, præsertim ad pedes vxoris Marii affidens, eamq; affata, qui esset ex gladiatoribus victoriam laturus, prædixisset, ab ea ad Marium missa, in honore habebatur apud eum, ac lectica fere vehebatur. Ad rem diuinam puniceo amictu duplici fibulato hastam vittis redimita & coronamentis ferens procedebat. At hæc quidem fabula adduxit in dubitationem cōplures, verene fidem ei Marius haberet, an seruiens ex composito huic fabulæ ostēteret eam mulierem. Nā illud de vulturib. rem mirandā Alexander Myndius literis prodidit. Duo ante victorias eius semper ostēdebant se comitabanturq; agmen ex æneis collaribus noti. Hæc enim addiderant captivum milites, inde dimiserant eos. Hinc notos salutabant milites, & quum sese offerret in expeditionem euntib. velut læto gaudebant ostento. Inter multa prodigia quæ cōparuerunt, reliqua translaticia erant. A meria vero & Tuderto, quæ oppida sunt Italix, nuntiatum visas nocte in cælo læceas ignitas & scuta huc illuc differri primum, deinde concurrere inter se similib. figuris & motibus ac virorum præliantium: tandem his terga dantibus, illis restantibus, in occasum omnes inclinasse. Eadē pene tēpestate Batabaces Pessinunte aduentavit, Matris magnæ Idææ sacerdos. Hic deam attulit ex adyto nuntiasse sibi victoriam populo Romano, magnumq; belli decus ac cossura. Quum esset senatus assensus, atq; ad Idææ victoriæ causa decreuisset, pdeunti in concione, vt hæc ad populū ederet, Batabaci interdixit Aulus Pompeius tribunus plebis, præstigiatores appellans, hominemq; cū indignitate depulit ex rostris. quæ res cōmendavit potissimum dicta eius. Nam simulatque dimissa concione domum regressus Pōpeius est, tanta vis occupavit eum febris, omnibus vt constaret & peruulgatum esset eum intra septimum diem expirasse. Porro Teutones quiescente Mario adorti oppugnare castra eius, vt grandio in eos coniecta telorum est, atque aliquot ex suis desiderauere, decreuerunt progredi, Alpes rati se nemine ipsos morante penetraturos, vasis conclamatis, castra Romana prætergressi sunt. Vbi maxime apparuit immensitas eorum transitus longitudine & diuturnitate. Si quidem sex dies feruntur continuato agmine stativa Marii præterlati. Sub vallo incedentes rogabant per ludibrium Romanos ecquid mādare vellent vxoribus, breui eas se visuros. Quum superuenissent castra & procederēt barbari, tū etiā Marius mouit, ac cōposito gradu subsequebatur, castra semper castris conferens. Sua castra, vt in tuto pernoctaret, munitabat diligēter, ac firma loca capiebat. In hanc modū agmine facto ad Aquas Sextilias, quas vocāt, ventū est, vnde progressis breue iter restabat ad Alpes. Quare accingebat se Marius ad prælio ibi decernendū. Castris locū cepit, munitū illum quidē, sed qui angustā haberet aquationem, quo militibus

A μανθίνεσθαι λέγουσιν, ἐν φορέῳ κἀκακειμένῳ σεμνῶς περὶ ἡλίου, καὶ θυσίας ἔθνευ ἐκείνης κελθούσης. ἢ πρὸς τὸ ἐν μὴ ἀπὴλασεν ἢ σύγκλητος ἀντιχεῖν ὑπὸ τούτων βουλομένῳ, καὶ τὰ μέλλοντα προσηγορεύουσαι. ἐπεὶ δὲ πρὸς τὰς γυναικας εἰσιόσθαι ἀφ' αἰπειραν ἐδίδου, καὶ μάλιστ' αὐτῆς Μαρείου, ἢ πρὸς ἀπὸ τῶν πόδας τῶν μονομάχων, ὅτι τυχερῶς προσηγορεύε τ' μέλλοντα νικᾶν, ἀλλ' ἀπερμεφθεῖσα πρὸς Μαρείον ὑπὸ ἐκείνης, ἐθαυμάζετο. καὶ τὰ πολλὰ μὴ ἐν φορέῳ παρεκμύζετο, πρὸς δὲ τὰς θυσίας κατ' ἤθει φοινικίδα διπλῶν ἐμπεπορημένη, καὶ λέγειν ἀναδεδιδυμένῳ ταμίῳ καὶ ἐφορῶσιν φέροντα πύλο μὴ οὖν ὁ δρᾶμα πολλοῖς ἀμφισβήτησιν παρεῖχεν, εἴτε πεπεισμένος ὡς ἀληθῶς, εἴτε πλατὺόμομος, καὶ στυμποκρινόμομος ὅτι δεικνυται τῷ ἀνδραγαθῶν. ὁ δὲ πρὸς τοῖς γύπας, θαύματος ἄξιον Ἀλέξανδρος ὁ Μυώδιος ἐφόρηκε. δύο γὰρ ἐφαίνοντο πρὸ τῶν κἀκακειμένων αἰετῶν τὰς φρατείας, καὶ παρηκολούθῳ γυναικῶν χαλκῶς περὶ δρυάδων. ταῦτα δὲ οἱ στρατιώται, συλλαβόντες αὐτοῖς περὶ τῶν, εἴτα ἀφῆκον. ἐκ δὲ τούτου γυναικῶν ἠσπάζοντο τοῖς στρατιώταις καὶ φανέντων ὅτι τὰς δρόδοις, ἔχαρον ὡς ἀγαθὸν τι πρὸς ἔχοντες. πολλῶν δὲ σημείων προσηγορευμένων, τὰ μὴ ἄλλα χαρακτηριστικῶν εἶχεν. ἐκ δὲ Ἀμερίας καὶ Τουδέρτου πόλεων Ἰταλικῶν ἀπὸ ἡλίου νικητὸς ὄφθαλμοι καὶ οὐρανοῖ ἀιχμῶς τε φλογεῖδεις καὶ θυρεοῖς ἀφ' αἰφρομένους ὁπλοῦν, εἴτα συμπιπτόντας ἀλλήλοισ. καὶ γήματα καὶ κινήματα λαμβάνοντας οἱ ἀνέται μαχομένων ἀνδρῶν. τέλος δὲ, τῶν μὴ ἐνδιδόντων, τῶν δὲ πρὸς φρομένων, πρὸς ὅτι δις μάστ' ὑλῶν καὶ τούτων δὲ πρὸς τὸν χροῖον ἀφίκετο καὶ Βαβαβάκης ἐκ Πρασινοῦ, ὁ τῆς μεγάλης μήτρος ἱερῶς, ἀπαγγέλλων ὡς ἡ θεὸς ἐκ τῶν ἀιακτόρων αὐτῶν ἐφῆγεσθε, νικῶ καὶ μέγα

D κρᾶτος πολέμου Ρωμαίοις ὑπαρχειν. τῆς δὲ συγκλήτου πρὸς ἡμέρας, καὶ τῆ θεῶν ἰδρυσασθαι φημισαμένης, τὸν Βαβαβάκην εἰς τὸν δῆμον προελθόντα, καὶ ταῦτα βουλομένον εἰπεῖν, ἐκώλυσε δημαρχῶν Αὔλος Πομπήιος, ἀγύρτιον ἀποκαλῶν, καὶ πρὸς ὑβρι ἀπελαμῶν τῶ βήματος. ὁ δὲ καὶ μάλιστ' αὐτῶν τῶ ἀνδραγαθῶν πίσι παρεῖχεν. οὐ γὰρ ἐφῆ τῆς ἐκκλησίας λυθείσης ὁ Αὔλος εἰς οἶκον ἐπῆλθε, καὶ πυρετὸς ἐξελύθησεν αὐτῶν τούτος, ὡς τε πᾶσι κἀκαφῆ γυναικῶν καὶ περὶ τούτων, ἐν τὸς ἐβδόμης ἡμέρας ἀποθαιεῖν. οἱ δὲ Τύτονες ἐπεχείρησαν μὴ ἠσυχάζοντες τῆ Μαρείου πολιορκεῖν τὸ στρατόπεδον, βέλεσι δὲ πολλοῖς ἀντιχεῖντες ἀπὸ τοῦ χροῖου φρομένους, καὶ ἕνας ἐξ αὐτῶν ἀποκαλόντες, ἐγνωσαν εἰς τὸν πρὸς ἀντιχεῖν, ὡς ὑπερβαλοῦντες ἀδελῶς τὰς Ἀλπεις. καὶ συσβασάμενοι, παρήμεινον τὸ στρατόπεδον τῶν Ρωμαίων, τότε δὲ μάλιστ' ἀμπεληθεῖς μήκει καὶ χροῖον τῆς παρῶν φανέντες. ἡμέρας γὰρ ἐξέλεγονται τὸν χροῖον τῆ Μαρείου πρὸς ἀμείψασθαι σιωχῶς ὁδόντες. ἐπορεύοντο δὲ ἐγγίς, πωθανόμομοι τῶν Ρωμαίων μετὰ γέλωτος, εἴτι πρὸς τὰς γυναικας ἐπιτέλλοιεν. αὐτοὶ γὰρ ἔστασαν ἄχρῶς παρ' αὐταῖς. ἐπεὶ δὲ παρήλλαξαν οἱ Βαβαβαεσι, καὶ παρήσαν, ἀρας καὶ αὐτοῖς ἐπῆλθε κατὰ τὸν χροῖον, ὡς τε ἀσφαλεῖ νικητέον. οὕτω δὲ πρὸς ἔχοντες, ἐγίνοντο πρὸς τοῖς κελουμένοις ὑδασι Σεξυλίοις. ὅθεν ἐδὲ πορὸ τῶν οὐ πολλῶν ὁδόν, ἐν τῶν Ἀλπεσιν εἶ. διὸ δὲ καὶ Μαρείος ἐν ταῦτα παρηκολούθετο μάχασθαι, καὶ κἀκακειμένῳ στρατοπέδῳ τὸν ἰχθυοῦν μὲν, ὑδρὸς δὲ ἀφῆκον ἐκείχοντα, ἐκλήμομος

curfusq; ad primum agmen contendit abeuntium, ducemq; se præbuit, quo suam faceret, non patriæ, maculam, neq; fugere, sed sequentes ducem viderentur abire. Barbari autem præsidium trans Athesim adorti ceperunt, militesq; qui impositi fuerat, quum gessissent se fortissime, atq; ex dignitate patriæ decertassent, reueriti virtutem eorum, datis induciis, dimiserunt, æneum taurum iurati quem post sub pugnam captum, in domum Catuli ferunt tanquam victoriæ primitias delatum fuisse. Agrum præsidio distitutum late vastauerunt. Hac de causa reuocatus Marius ad urbem est. Ut venit, quum omnes triumphum arbitrarentur ducturum, atq; eum senatus volens decreuisset, ipse noluit, vel quod milites & periculorum consortes priuare sua gloria nollet, vel quo populum in præsentia confirmaret tanquam apud fortunam urbis deponens rerum prius gestarum decus, quod repositurus in secundis esset illustrius. Concione temporu conueniente habita in casta profectus, Catulum erexit, legionesq; suas ex Gallia exciuit. Quæ vbi aduenerunt, traiecit Pado institit arcere barbaros ab Italia Cispadana. Hic Teutones præstolari & morantes demirari se causantes, siue reuera ignorabant cladem illorum, siue videri sibi simulabant incredibilem, conflictum proferebant. Etenim lacerauerunt fœde nuntios, & per legatos à Mario sibi fratribusq; agrum & oppida poposcerunt, quæ ad sedes suas ponendas essent satis. Percunctante legatos Mario de fratribus, quum Teutones illi nuncuparent, cæteri omnes risere, Marius verò respondit cauillo, Omittite fratres. habent enim à nobis illi datam terram, semperq; habebunt. Percepto cauillo, profciderunt eum legati conuitio, daturu pœnas cõfestim Cimbris & Teutonibus vbi aduenissent. At, inquit, præsto sunt, Marius, nec decet vos nisi salutatis abire fratribus. Sic fatus victos Teutonum reges produci imperat. nam in Alpibus fuerant à Sequanis retracti. Quæ vt relata Cimbris sunt, mouerunt euestigio in Marium quiescetem & castra tuentem. Fama est ad eam pugnam nouatum à Mario de pilis fuisse. Quippe hostile, qua iniunctum ferro erat, ante fuerat fibulis duabus ferreis affixum. Tunc alteram non mouit Marius, altera amota clauum ligneum fragilem suffecit, machinans, vt impactum hostis scuto pilum non maneret directum, sed fracto clauo ligneo secundu ferrum intortum redderetur, & hastile recuruata cuspide ex obliquo adhærescens depederet. At Boerix Cimbrorum rex, cum paucis ad castra proeuctus, laceffiuit Marium, vt die & loco præfinito prodiret, & de solo dimicaret. Quum Marius respondisset, non esse moris Romani, vt pugnae committendæ mutuarentur ab hostibus consilium, id Cimbris tamen se largiturum, diem statuerunt ab illo tertium, locum & campum apud Vercellas, qui Romanorum equitatu opportunitus erat, atque ad illorum explicandam multitudinem accommodatus. Præstitutam diem obierunt, aciesq; infestas vtrinq; instruxerunt. Habebat Catulus sub signis xx millia trecentos milites.

A εις τὴν πόλιν· καὶ τὸν Κάτλον ἔξορμησας, τὸν τε παραδάρριωε, καὶ τοὺς αὐτῶν μετεπέμπετο στρατιώτας ἐκ Γαλατίας. ὡς δ' ἀφίκετο, ἀφασὶ τὸν Ηεῖδαμον, εἰρηγεῖν ἐπιερχομένου τῆς ἐν τῷ Ἰταλίας τοῖς βαρβάροις. οἱ δ' ἐπὶ τοῖς Τύτοινας ἐκδέχονται, καὶ θαυμάζουν ὡς βραδυνόντων φάσκοντες, ἀεθάλλοντο τὴν μάχην· εἴτε ἀγροουῶτες ὄντως τὴν ἐκείνων φροσῶν, εἴτε βουλόμην δοκεῖν ἀπιεῖν· καὶ γὰρ τοὺς ἀγγέλλοντας ἠκίζοντο δεινῶς. καὶ τὸν Μάειον ἤτοι πέρυφαντες, εἰαυτοῖς καὶ τοῖς ἀδελφοῖς χώσαν, καὶ πόλεις ἰκανὰς ἐνοικεῖν. ἐρομένου δ' τῷ Μάειου πῶς πρέσβεις παρὲς τὸν ἀδελφόν, καλέων ὀνομασάντων τοὺς Τύτοινας, οἱ μὲν ἄλλοι πρῶτες ἐγγέλσαν· ὁ δ' Μάειος ἐσκώψεν, εἰπὼν, Ἐἴτε τοῖσι τοῖς ἀδελφοῖς ἔχοισι γὰρ γινώσκουσιν, καὶ ἀπὸ πρῶτος ἔξοισι, παρ' ἡμῶν λαβόντες. οἱ δ' πρέσβεις τὴν εἰρηνεῖαν ἐπιεινότες, ἐλοιδόρωσαν αὐτὸν, ὡς δίκην ὑπέξοισα, Κίμβροις μὲν αὐτίκα, Τύτοις δ' ὅταν παρὰ τὸν ἄρμοντα. Καὶ μὲν παρῶν εἰσιν (ἴφη ὁ Μάειος) καὶ ἐχ' ἔξει καλῶς ὑμῖν ἀπαλλαγῆναι πρῶτον ἢ τοὺς ἀδελφοὺς ἀσπασάσθαι. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐκέλευε τοὺς βασιλεῖς τῶν Τύτωνων παρὰ τὸν ἄρμοντα δεδεμένους, ἐάλωσαν γὰρ ἐν τῷ Ἄλπεσι φεύγοντες ὑπὸ Σικκανῶν. ὡς δ' ἀπὸ τῆς ἐπιπέδου τοῖς Κίμβροις, εὐθὺς ἐξ ἐχέρας ἐχώρησαν ὑπὲρ τῶν Μάειον, ἠσυχάζοντα καὶ ἀφελύσσοντα τὸ στρατοπέδον. λέγεται δ' εἰς ἐκείνην τὴν μάχην, πρῶτον ὑπὸ Μάειου κρηνολομηθῆναι τὸ πᾶν τῶν ὑποσῶν. ὁ γὰρ εἰς τὸν σίδηρον ἐμβληθεὶς τῷ ξύλου, πρῶτον μὲν ἰσθμῶν παρ' οἰκίαις κατὰ τὴν ἠμεῖον σίδηρον· τότε δ' ὁ Μάειος τὸ μὲν, ὡς παρ' εἶχεν, εἴασε, καὶ εἰτέρας ἐξελών, ξύλινον ἦλον ἀθραυστον αὐτῷ αὐτῆς ἐπέβαλε· τεχνάζων πρῶτον περὶ τὸ ὑπὸ τῶν ἡμεῶν τῶν πολεμίων, μὴ μὲν ὄρθον ἀλλὰ τῷ ξύλου κλασθέντος ἔλθου, καμπεῖν γινέσθαι τὸν σίδηρον, καὶ παρέλκεσθαι τὸ δόρυ ἐξ ἑστῆς ἐρεβλότῆσας τῆς ἀρχμῆς ἀνεχόμενον. Βοιωτὸν δ' ὁ τῶν Κίμβρων βασιλεὺς ὀλιγοῦς παρὰ τὸν πεδὸν τῶν στρατοπέδων, πρῶτον

F καλῆτον τὸν Μάειον, ἡμέραν ὀρῶσαι καὶ τόπον, πορευθῆναι καὶ ἀφελύσσασθαι πρὸς τῆς χώρας. τῷ δ' Μάειου φήσαντος ὅσπερ ποτε Ῥωμαῖοι συμβούλοις κεχρησάσθαι πρὸς μάχης τοῖς πολεμίοις, οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ χειροῖσιν τῶν Κίμβροις, ἡμέραν μὲν ἔθετο τὴν ἀπὸ ἐκείνης τριτίου, χώσαν τε καὶ πεδίον τὸ πρὸ Βερκέλλας, Ῥωμαῖοις μὲν ἡπιτῆδειον ἐπιπέσασθαι, τῶν δ' αἰάχουσιν τῶν πλήθους παρὰ τῶν χειρῶν. τηρήσαντες οὖν τὸν ὀλισθίονον χεῖρον, ἀπὸ παρὰ τῶν Κάτλος μὲν, ἔχων δισμυροὺς καὶ τελαχσοὺς στρατιώτας,

bene autē agere, citra periculū, vulgate: propriū A
verō boni viri vel cū periculo. Mox terrore gationē
Saturninus, vt Metello aqua & igni interdicerent
consules, & ne quis tecto eū reciperet. Ei sex ple-
bis adhererat eis, interficere Metellū parata. Quū
fieret optimatiū vehemēter anxiorum ad Metellū
cōkursus, vetans seditionem ipsius causa mouere,
sapienti consilio vrbe cessit. Aut enim melioribus
(inquit) rebus & populo ad pēnitentiā adducto
reuocabor domū, aut prastabit abesse hoc in statu
manētibz. At enim quantū in Metellū exulante
studii & honoris collatū sit, quemadmodum etiā
vacauerit Rhodi philosophiā, exequemur in illius
vita cōmodius. Pro hoc obsequio Saturnino Ma-
rius ad omne audaciā & vim progredienti conni-
uere coactus imprudens incendiū excitauit non
mediocre, sed quod plane armis & caediū, in tyrā-
nidem & reipub. exitium erumpibat. Quū au-
tem principes vereretur, & assentaretur plebi, fa-
cin' profus illiberale & veteratoriu admisit. Nam
quum sub noctē eū principes ciuitatis adissent, at-
que in Saturninum concitarent his inficiis admisit
illū altera ianua. Mox alui profluuiū apud vtrōsq;
causans, modo ad hos, modo ad illū in aedibus trāf
currit, eosq; inter se cōmisit atq; inflammauit. Tā-
dem senatu & ordine equestri conspiratibus fren-
dentibusq; impleuit forū armis, illosq; in Capito-
liū compulsos siti cepit, quod intercidisset aqua-
ductus. Ita q; confecti euocauerunt illum, ac, fide
publica accepta, sese ei permiserūt. Qui, vt eos cō-
seruaret, quum in omne se vertisset speciem, nihil
profecit: verū simulatq; descenderunt in forū, ne-
cati sunt. Hinc principibus & populo iuxta inui-
sus, quū comitia creādis cōsorbis incidissent, cō-
tra omnium opinionē abstinuit petitione, timensq;
repulsam alios permisit inferiōtis dignitatis cre-
ari. At qui iactauit: ille noluisse se vitā & mores a-
cerbe excutiendo, multos offendere. Quū lex ro-
garetur de Metelli reditu, postquā eam enixe ver-
bis & factis incassum impedire conatus est, desti-
tit ad postremum. Vt propensa voluntate iussit
populus rogationem, non sustinens reuertentem
aspicere Metellū, in Cappadociam & Galatiā na-
uigauit, verbo, vt vota Matri magnae perfolueret:
at itinētis, aliud, quod multitudinē prateriret, ha-
bebat argumentū. Abhorres enim a pace & ciui-
lium artium rudis, & qui per bella creuisset, otio
post & quiete potentiam gloriamq; suā ratus mar-
cescere, cōsultabatur bellorum semina nouorum.
Sperabat enim vbi reges conciuisset, & Mithrida-
tem quē apparebat arma moliri, excitasset laceffi-
uissetq; , duces se contra illum fore, nouisq; triū-
phis urbem, præda Pontica & opulentia regia ex-
pleturū domum suam. Quapropter quauis eū
omni officio & honore excepisset Mithridates, ni-
hil flexus vel permotus est, sed ait, Aut enitere, rex,
vt plus possis quam populus Romanus, aut obse-
quetur fac imperata. Quo dicto obstupuit Mithri-
dates, vt qui nomen crebro, libertatē linguæ Ro-
manæ tūc primum audiisset. Regressus ad urbē, F
domū extruxit propter forum, vel (vt ipse dicebat)

ὃ καλον μὲν, ἀκινδύως δ', κρινόν· ἴδιον δ' αἰδρὸς ἀγα-
θοῦ, ὃ μὲν κινδύων τὰ καλά προφασίεν. ἐκ τούτου γὰρ
φίξεται Σαβρῖνος ἀποκηρυξά τις ὑπάρτας, ὅπως πε-
ρὸς αὐτὸν αὐτὸς καὶ τῆς εἰρήνης Μήτελλος· καὶ ὃ φαυλό-
τατον αὐτῶν τῶν πλῆθους παρὼν ἔτοιμον ἀποκλιναῖν τὸν ἀν-
δρα· τῷ δ' βελτίων τῶν παροτρυνῶν καὶ σωφροσύνην
πρὸς τὸν Μήτελλον ὅτε εἶα στασιάζειν δι' αὐτὸν, ἀλλὰ ἀ-
πῆλθεν ἐκ τῆς πόλεως, ἐμπεριλογισμῶν χρησάμενος. Ἡ
γὰρ αἰμειωνῶν (ἐφη) τῷ πατρὶ καὶ ἡμετέροις, καὶ τῶν δήμου
μετανοήσαντες, ἀφίζονται τῶν καλοῦντων· ἡ κλονῶντων ὁ-
μοίων, ἀπῆλλάνθη κατέστη. ἀλλὰ γὰρ ἔστι μὲν ἀπέλαυσεν
ἁνοίας τῶν τῶν φυγῶν καὶ ἡμῶν Μήτελλος, ὃν δ' ἔπει-
ον ἐν Ρόδῳ φιλοσοφῶν διήτησι, βέλπον ἐν τοῖς αἰετῶν
χρησάμενος εἰρήνευται. Μάριος δ' τὸν Σαβρῖνον ἀπὸ τῆς
ὑπερυπίας ταύτης ὅτι πᾶν πρὸς ἵνα πολέμου καὶ δυνά-
μεως ἀποροῦν ἀναγκαζόμενος, ἔλαθεν ὅτε αἰετῶν ἀ-
πῆλαυσάμενος κατὰ, ἀλλ' ἀπῆκεν ὅπλα καὶ σφαγῆς
ὅτι τυραννίδα καὶ πολιτείας ἀναστρέψαι πορφέροισι. ἀ-
δοῦντος δ' οὐκ ἐπὶ πᾶσι καὶ τῶν αἰετῶν ἀνδρῶν, καὶ
τῶν καλοῦντων ὅτι τὸν Σαβρῖνον, ἐπεί μιν ἴδεν ἐκείνον
ὑπερέξατο, τούτων ἀνοσιώτων· εἴτα τῶν παρὰ λέγον
πρὸς αὐμοτέρους καὶ τῶν ἀφῆροισιν, κινῶν εὖς τούτοις,
κινῶν ὅς ἐκείνο δὲ τῆς οἰκίας ἀνά μέρους ἀφῆροισιν, συνέ-
κρουσε καὶ παρῆλθεν. οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ τῆς βουλῆς καὶ τῆς ἱπ-
πέων συνιστάμενος καὶ ἀνταρκτιώτων, ἐξήνεκεν εἰς ἀρετῆν
τὰ ἔπλα, καὶ καταδιδῶντας αἰετῶν εἰς τὸ Καπιτωλίον, εἴ-
λε δ' ἴφει (τοῖς γὰρ ὅτι περὶ ἀπέκτεν) οἱ δ' ἀπειπότες ἐκί-
νον ἐκάλει, καὶ παρ' ἀκαθῶν σφῆς αἰετῶν ἀφῆ τῆς λεγομέ-
νης δημοσίας πίστεως. ἐπεὶ δ' ἰδὼν τοῦ ἡρώδου ὑπὲρ τῆς ὁ-
σῆς καὶ ἀδρας, ὁσδὲν ἤγειρεν, ἀλλὰ καλοῦντες εἰς ἀρετῆν· ἀ-
πῆρῆσαν ἐκ τούτου τίς τε διωρατῆς ἀμα καὶ τὰ δυνά-
μειος κερουκῶν, ὑμετέρας τῶν ἀπεσοῦσις, ὅτι πᾶσι ὅσοι
μετέλθεν· ἀλλ' εἶασεν ἐπεί μιν ἀποδιεφερεῖς ἀφῆρῆσαν
δεδοῦς ἀποτυχεῖν. ἀλλὰ δ' αὐτὸς ἐκαλλωπίετο, πολλοὺς μὲν
φέλει ἀπεφάνεσθαι, τοῖς τοῖς αὐτῷ καὶ τὰ ἡμετέρας
ἐξεπέζων. δόγμα δ' εἰς φεροῦντος Μήτελλον ἀπο τῆς φυ-
γῆς ἀνακαλέσθαι, πολλὰ καὶ εἶπε λόγων καὶ εἰρήνην μετέλλου
ἐπιαντῶν, τέλος ἀπέπει· καὶ δὲ ἀκαθῶν τῶν γάμιον τῶν
δήμου τῶν ἡμεῶν, οὐχ ὑπομῶν καταρχόμενον ἰδίῳ τῶν
Μήτελλον, ἐξεπέλασεν εἰς Καπιτωλίον καὶ Γαλατίαν,
λόγων μὲν ἀποδῶσαν ἀς ὄξατο τῆς κίτης τῆς θεᾶς θυσίας, ἐ-
πεί μιν δ' τῆς ἀποδημίας ἔχων ἀποθεσιν, λαθάνουσαν τοῖς
πολλοῖς· ἀφῆς γὰρ ὧν πρὸς εἰρήνην καὶ ἀπολιτῆρος, ἡ-
ξήμενος δ' οὐκ ἐπὶ πολέμου, εἴτα καὶ μίκεν αὐτῶν ἀπὸ ἡρώδου
καὶ ἰουχίας ἀπομῆσαν τῶν δυνάμιον αὐτῶν καὶ ἴδου-
ξαι οἰοῦμενος, ἐξῆρτῆσαν τῶν ἀκαθῶν ἡρώδου. ἡλπίξε
γὰρ τοῖς βασιλεῖς συνάσσαντες, καὶ Μιθριδάτην ὁκιδόσον
ὄντα πολεμιστῆν, ἀπῆρτῆσαν καὶ παρῆσαν, δῆλός ἐπ' αὐτῶν
ἡμεῶν ἀφῆρτῆσαν, καὶ νεαν μὲν τῶν πόλιν ἡρώδου,

σουλῶν δὲ Ρωμαίων καὶ πλούτου βασιλικῶν τὸν οἶκον ἐμπλήσαν. διὸ καὶ Μιθριδάτην πάση χρηστομένην θεωροῦσαν
καὶ ἡμῶν πρὸς αὐτὸν, οὐ καμφοῖς ὡσδὲ ὑπέξας, ἀλλ' εἰπῶν, Ἡ μίτρον, ὦ βασιλεῦ, πείρα δυνάσσαν
Ρωμαίων, ἢ ποία σωπῆ δ' ἀφῆρτῆσαν ὄντα, ἐξήπελθεν αὐτὸν, ὡς φημὶς μὲν πολλάκις, παρῆσαν δ' ὅτε
πρὸ τὸν ἀκαθῶν Ρωμαίους. ἐπῆρτῆσαν ὅς εἰς Ρώμην, οἰκίαν εἰδείματο τ' ἀρετῶν πλησίον, εἴτε (ὡς αὐτὸς ἔλεγε).

βασιλευς ἢ καὶ ἀλλὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐξουσίας ἀποδεί
 λαντος, οὗ καὶ ἐφ' ᾧ ἔπειτα αὐτὸς τῆς τύχης τὸν κέρμα, ἀλλ'
 εὖ περὶ φάσμα κερήμενος, καὶ κριθὴν, ἀφ' ἧς ἐφυγὼν ἡμέρας,
 ὑπὸν ἕβδομηκοντα γέροντός ἐστι, βαδὺν παρὰ τὴν βουλομέ
 νος μὲν ἐλευθός ἐστι, πάλ' οἰκτωρ συμμέμικτο δ' οἰκτερόν τῆς
 ὕψους αὐτὸς πλέον δὲ φέρον· καὶ διεφανέν ηὐκατέφρα τὸν
 θυμὸν οὐτε παταπιωμένοι, ἀλλ' ἐξηγειώμενοι ὑπὸ τῆς με
 λαβολῆς, ἀπασάμενος ἦτον Κίνας, καὶ τοῖς εὐρωπαικοῖς ἐπι
 τυγνόντων εἴχετο τὸ ἔργον, καὶ μετὰ τὴν μεταβολὴν τῆς
 παραγεμνῆς ἐποιήτην. πρῶτον μὲν γὰρ ταῖς ναυσὶ τὰ στήθεσι
 κέραιον, καὶ τοῖς ἐμπόροις λιγυμένους, ἐκρήθησε τ' ἀγορῆς
 ἐπειθ' αὐτὸς ἀρχαίως πολλὰς ὀπιπλέων ἦρε. τέλος ὅτι ὁ
 εἰς αὐτὴν λαβὼν ἐκ τῆς οὐσίας, ἄτε χρέματα διηρ
 πασε, καὶ τῆς ἀνδρῶν τῶν πολλῶν ἀπέκτησε, καὶ γεφυρώ
 σασ τὸν ποταμὸν, ἀπέλασε κερμενῆσ ἐκ τῆς λαβῆς ὑπο
 εις τῆς πολέμων ἀρας ἢ τῶν εὐρωπαικῶν, πρὸς τὴν πόλιν ἐχώ
 ρη, καὶ δεκατὸν ἵα κερμενῶν ἐρεσ κατέχευε ὅσον ἀπεί
 ρια τῶ Ὀκταβίῳ ἀπὸ ἀρχαῖα βλαβήτων, ὅσα ἀκριβεία
 τῆς ἀνδρῶν παρ' ἐπιπέδῳ ἀρῶν ἐν παρὰ τὸν ποταμὸν ὄντων
 πολλῶν κερμῶν αὐτὸν ἐπι ἐλθεῖν ἐκαλεῖτο ἐκ τῆς ἰκίνας,
 οὗ καὶ ἐφ' ᾧ δούλοις μετὰ δῶσι τ' πατείδος, ἧς Γάιον Μάριον
 εἴργει, τοῖς νόμοις ἀμείων. ἐπεὶ ὅτι Μέτελλος, ὅς ὢν Μέτελλε
 τὸ εὐρωπαικόσθεσι διδόν, καὶ εἰς Μάριον ἐκπεσότος, ἦκει
 εἰς Ρώμην, καὶ πολὺ τὸ Ὀκταβίου εὐρωπαικώτερος ἐφαινε
 το, καὶ καταλιπόντες οἱ εὐρωπαικοὶ τὸν Ὀκταβίου ἦσαν ὡς ἐκθ
 νοι, ἀρχῆν δ' ἐποιήθησαν καὶ σώσαν τὴν πόλιν. εἰ γὰρ ἀνηνίσθη καὶ
 κρατήσαν, ἐμπειρεθὴν ἡγεμόνα καὶ δεσποτικῶν λαβόντες. ἀνα
 νασκῆσαντος ὅτι Μέτελλε, καὶ κερμῶσ ἀπέειπεν πρὸς
 τοὺς πατοῖ, ἄρχοντο πρὸς τοῖς πολέμοις. ὑπὸ ἐξέστη ἢ καὶ
 Μέτελλος ἀπογοῖς τὴν πόλιν. Ὀκταβίου ὅτι Χαλδαίος καὶ ἦται
 πνεύσει ἀβουλλισαί πεισαντες, εἰ Ρωμαὶ κατέχευον, ὡς ἐγ
 νησομένων ὁ γὰρ ἀνὴρ εἶπε δοκεῖ, τὰλλα Ρωμαίων ὀνημοῖ
 σατος ἡγεμόνος, καὶ μάλιστα δὴ τὸ πρῶτον τῆς ἑσπείας
 ἀναλασκῆσαντο ἐπι τὴν πατείων ἐθῶν καὶ νόμων, ὡς ἐφ' ἠγεγεμα
 μῆ ἀμεταβόλων, Φυλαξας, ἀρρώστια τῆ ἀπὸ τῶν ἠγε
 σασ, πλείονα ὅσων χερόν ἀγρῶσ καὶ μαρτυροῖ ἢ πο
 λιτῶσ καὶ πολεμικῶσ ἀιδράσιν. εἶπε μὲν οὖν, ἄν ἐπὶ τῶν
 τὸν Μάριον, ὑπὸ τὸν ποταμὸν ἐφάπτετο, καὶ λέγει δὲ εἰς γεγραμ
 μενὰ ἐν τοῖς ἀρχαίοις αὐτὸν φρονήσεως ὕπασπασ. καὶ τὸ ἀρχαῖα
 πολλῶν ἀλογίαν εἶχε, τὸ δ' οὖν ἡγεμόνων ἐπιφαιεσάντων,
 Μάριον μὲν ῥάσασ τὸ μὴ καταφρονησασ μαρτυκῆς, Ὀκταβίου
 ὅτι ἀποκρῆσε μὲν τὸν ὄντοσ ἀρχαῖα τῶν ἐχόντων, ἢ βελὴν συγ
 γοδασ, ἀρῶσ εἰς εἰς ἐπεμπεφῶσ Κίνας καὶ Μάριον, εἰσείνασ
 καὶ φείδεσασ δ' ἐμῶν τῶ πολιτῶσ. Κίνας μὲν οὖν, ὡς ὑπα
 πτος, ἐπι τὸν δίφρον καὶ δὴ μὲνος ἐρημασθε, καὶ φιλανδρῶ
 ποῖς ἀποκρῆσε εἰς εἰς ἀρῶσ. Μάριος ὅτι τῶν δίφρων
 παρ' ἐπὶ τῆς φρεσῶσ μὲν εἶπε, ὑπὸ τὸν δὲ αἰετὴν βα
 ρύτητι τῶ ἀρῶσ, καὶ τῆ εὐνότητι τῶ βλέμματος, ὡς ἐ
 θῶσ ἐμπλήσαν φόνων τὴν πόλιν. ἐπεὶ ὅτι ἀνασῆτες ἐβάδι
 ζον, Κίνας μὲν εἰς ἐπὶ δορυφροσύμνος, Μάριος ὅτι ὄντα τῶσ
 πύλασ ὑπὸ ἀσ εἰρωνδῆτο πρὸς ὄργην, Φυλαξας ὅτι καὶ
 τῆς πατείδος εἴργασασ καὶ τὸν νόμον εἰ ὅτι χεῖροι πὶσ αὐτὸν
 παρ' ὅτι, ἑτέρα ψήτω λυτέον εἰ τὴν ὀκβάλλασασ, ὡς δὴ νόμῶσ πὶσ ὡν αὐτὸν, καὶ κατέπειν εἰς πόλιν ἐλθε
 ρον. ἐκαλεῖ δὴ ὅτι πληθὸς εἰς ἀγορῆν, καὶ πρὸ τῶν πρῶσ ἢ πῶσα εἰς φυλαξας εἰσείκιν τὴν ψήφον,

A ad hæc facie & alia misit magistratus insignia. Hæc
 pompam negavit illi e fortunæ congruere suæ: ve
 rum sordidatus & squalidus ab eo die quo profu
 git annos natus supra septuaginta lento gradu in
 cedebat, id quidem agens ut videretur miserabilis.
 Cæterum huic illustri natiua & maior vultus erat
 admixta tortuitas, præferebaturque animum squalor
 non demissum, sed rerum volumine efferatum.
 Salutato Cinna, & concione ad milites habita, mox
 accinxit ad bellum se, grandemque fecit rerum vi
 cissitudinem Primo comitatum nauibus circu
 cidens & deprædans negotiatores, annonam ha
 buit in potestate. Hinc oppida maritima circum
 uectus cepit. Nouissime Ostia per prodicionem
 potius, tum oppidum diripuit, tum multos ciues
 interfecit, iunctisque ponte fluuiio comitatus à ma
 ri Romam subuectionem in totum interclusit. Tum
 exercitum admouit urbi, & Ianiculum occupauit.
 Octavius interim non tantum corrumpebat im
 peritiales, quantum legum anxia cura parum tē
 pestiue ea quæ erant ex usu negligebat. Quippe
 qui monentibus multis, seruos ut manu mitteret,
 negavit seruos se ea donaturum ciuitate, qua C.
 Marium leges defendens arceret. Postquam Me
 tellus, illius Metelli filius qui res gesserat in Africa,
 & per Marium actus in exilium fuerat, ad urbem
 venit, qui Octauiuo longe dux melior habebatur,
 deserto Octauiuo milites contulerunt se ad illum,
 orantes, susciperet imperium & urbem tueretur.
 nam si expertum & promptum essent ducem na
 cti, impigre dimicaturus se, & victoriam reporta
 tuos. Verum stomachante Metello, atque ad con
 sulem eos ablegante, concesserunt ad hostes. ac
 Metellus quoque, urbe deploata, cessit. Octauium
 Chaldeiaruspis, & vates ex libris Sibyllinis, qua
 si omnia ex sententia essent cessura, Romæ deti
 nuere. Videtur autem hic vir, qui Romanorum
 cætera rectissimus fuit, & consulatus maiestatem
 certe in veteribus institutis atque legibus sicut im
 motis formulis reuocit seueram, ad istas nugas
 imbecillitate aliqua delapsus, & plus operæ dedif
 se prestigiatoribus atque artioliis quam ciuiliū &
 bellicarum artium peritis. Hic, priusquam ingre
 deretur Marius urbem, a præmissis detractus ex
 rostris, & interfecit. Fama obtinet reperram
 in sinu interempti tabulam Chaldaicam. Fuit au
 tem res plane cæca, quod ex duobus clarissimis
 principibus, Marius vaticiniorum fiducia firma
 uerit, Octauium verò euerterit. In hoc rerum sta
 tu contumit senatus, legatosque ad Cinna &
 Marium oratum misit, venirent in urbem & san
 guini ciuili patcerent. Cinna quidem, ut consul,
 sella curuli præsidens respondit legatis benigne:
 Marius verò adhistebat sella eius tacitus, cæte
 rum vultus austeritate & oculorum tristitia ur
 bem se mox sanguine denuntiabat inundaturum.
 Ita surgentes perrexeerunt ad urbem. Cinna fa
 tellitibus cinctus est ingressus: Marius simulate
 subliuit ad portam, ardensque ira, exulem se est
 cauillatus esse, & patria sibi ex lege interdicitum, si
 presentia sua opus esset, abroganda alia lege priorē.
 F quasi verò obseruator ipse legum esset, & in libera
 rediret ciuitate. Quare concione aduocata, ante
 quam tres aut quatuor tribus suffragium tulissent,

abiecta simulatione & exilii causatione, inuit vrbem circumseptus delectis seruis, qui se contulerant ad eum, quos Bardizos appellabat. Multos hi ad vocem eius, multos ad nutum imperatoris obtuncabant. Denique Ancharium senatorē & virum praetorium, quia non salutabatur ab eo, gladiis sub oculis eius cōtrucidant. Caeteros inde quoscumque non appellaret salutantes, nec salutem redderet, eam habebant confestim interficiendi in viis tessera. Unde ingenti sollicitudine & horrore tenebatur, quoties ad salutandum Marium accederet amici. Multo effuso sanguine erat iam hebes Ciana & exatturatus caedibus: at Marii quotidie recens & sitiens furor omnes peruebat utcumque; ipsi suspectos. Omnes vię, omnia oppida percussoribus & venantibus profugos ac delitescētes referta erant. Ibi cognitum hospitii & amicitiae fidem rebus aduersis nullam habere stabilitatem. Quotusquisque enim fuit, qui tū non proderet illis amicis, ad se qui confugerat? Quare opera pretium est exosculari & cōmendare Cornuti seruos, qui domi abditum dominum quum haberent, cadauer hominis plebei ex collo suspentum, cuius digito anulum aureum induerant, ostenderunt satellitibus Marii, idque pro domino combussere. Neque id aduertit quisquam, sed eatione Cornutus a seruis suis furtim est in Galliam deportatus. M. Antonius orator, qui item habebat fidum amicum, offendit. Erat homo ille tenuis & plebeius. Qui quum vrbis Romae primarium virum domi haberet, eumque ex praesenti copia tueretur, seruum misit ad vinum petendum a vicino caupone. Quum gustasset seruus curiosus, & melius postularet, quid hoc rei sit rogat, quod non nouum, ut solebat, & vulgare, sed exquisitū & pretiosum emat. Qui vbi simpliciter, ut familiari & noto, respondit M. Antonium, qui apud dominum suum latitaret, ab eo inuitari, nefarius & consceleratus caupo, simul ut seruus est digressus, ipse ad Marium contendit iam cenātem. Ad quem introductus, Antonium se ostendit ei traditurum. Quo nuntio exclamasse dicitur, manibusque ex laetitia plausisse. Parum etiā abfuit quin exurgeret ipse, atque illuc properaret. Caeterum retentus ab amicis, Annium cum globe militum misit, praecipitque ut properare Antonii caput referret. Vbi ad aedes illas venere, restitit Annius ad fores. Milites verò scalis in cubiculū scanderunt, ac conspicientes Antonium excitabant alius aliū ad caedem, & sibi sarrogabant. Nempe haec veneres illius orationis, hic lepos erat, ut exorsum dicere & necem deprecari nemo nec attingere nec sustineret aspicere, sed defixo in terrā vultu illacrymarent omnes. Intercedente mora ascendit Annius, atque Antonium videt differentem, militesque ab eo obstupefactos ac delinitos. Igitur illos insectatus accurrit ipse, atque Antonium obtuncat. Lucatius Catulus qui Marii fuerat collega, atque de Cimbris vna triumphauerat, quum orantibus pro eo & deprecantibus hoc modo respondisset, Morendum est, inclusit se conclauis, & multis accensis carbonibus est suffocatus.

ὄρα τὸν μὲν Ἀντώνιον ἀγαθὸν ἄνθρωπον, τοὺς δὲ στρατιώτας, ἐκπεπληγμένους καὶ κατακεκλημένους ὑπὸ αὐτῷ κακίᾳ οὗ ἐκείνους καὶ προσδραμών, αὐτὸς ἀποτέμνῃ τῷ κεφαλῷ. Κάτλος δὲ Λυπάπος, Μαρῖω σιμάρξας, καὶ σιμωδριαμβόξας ἀπὸ Κίμβρων, ἐπεὶ πρὸς τοὺς δεομένους ὑπὸ αὐτῷ καὶ παραιτημένους ὁ Μάριος ἔσθον μόνον εἶπεν, Ἀποθνήσκει, κατακλιθεὶς ὡς οἴκημα, καὶ πολλοὺς ἀνδραγαθὰς ἐκζωπυρίσας, ἀπεπνήθη.

A ἀφείδ' ὁ πλάσμα καὶ τὴν φυλακὴν ἐκείνῳ διακορογίδῃ, κατὰ δόρυφόρος ἔχων λαγύδας ὅκ τῆς πορροπεφοιτηκῶτων δούλων, οἷς Βαρδίζοις πορροσηρόθεν. οὗτοι πολλοὺς μὲν ἀπὸ φωνῆς, πολλοὺς δὲ ἀπὸ νόματος ἀπέθην, πορροστῆσσιτος αὐτῷ καὶ τέλος, Ἀγλαίον δὲ εὐβελτίῳ ὑστρατηκῶν ἐντυχόμενα ὡς Μαρῖω καὶ μὴ πορροσηρόθεντα, κατὰ ἄλλοισιν ἐμπροσθεν αὐτῷ, τῆς μαχαίρας τύπτοντες, ἐκ τῶ τῆς καὶ τοῖς ἄλλοις ὅσοις ἀσπασμένοις μὴ πορροσηρόσσιε, μὴδὲ ἀπασσασσῆτο, τῆτο αὐτὸ σύμβολον ἰὼ ἀποσφάττειν ἄλλοις ἐπὶ τῆς ὑδοῖς, ὥστε καὶ τῆς φίλων ἔκαστον B ἀγωνίας μετὸν εἶ) καὶ φείκης, ὅσοις ἀσπασμένοις ὡς Μαρῖω πελάξοιεν. κτεινομένων δὲ πολλῶν, Κίνας μὲν ἀμεβλίς ἰὼ καὶ μετὸς ἠδὴ τῶ Φοιδίῳ, Μάριος δὲ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀκμάζοντι τῶ θυμῷ καὶ διψῶντι, ἀφ' ἑαυτῶν ἐξέρχεται τῆς ὀπασσῶν ἐν ὑποψία γερονότων. καὶ πᾶσα μὲν ὁδός, πᾶσα δὲ πόλις, τῆς διωκόντων καὶ κληρονομῶτων τοῖς ὑποφύροντας καὶ κεκρυμμένοις ἐγερῶν. ἠλέγχετο δὲ καὶ ξενίας καὶ φιλίας πῆσις ὅσδε ἔχουσα παρὰ τῆς τύχας βέβαιον. ὀλίγοι γὰρ ἐγγύοντο πρὸς τῆς οἱ μὴ πορροδόντες αὐτοῖς τοὺς παρὰ σφᾶς κατὰ φύροντας. ἄξιον οὖν ἀγαθῆς ὑπαυμίας τοὺς τῶ Κορ C νέτου πορροπόντας, οἱ τὸν δεασσῆτιν ἀποκρύφαντες οἴκη. νεκρῶν δὲ πᾶσα τῆς πολλῶν ἀιάρθησαντες ἐκ τῶ τῶ ἀχίλῃ, καὶ πορροθέντες αὐτῷ χρυσῶν δακτύλιον, ἐπεδείκνυον τοῖς Μαρῖω δόρυφόρος, καὶ κρομήσαντες ὡς ἐκῆνον αὐτὸν ἔτασθον. ὑποερόση δὲ ὅσδεῖς, ἀλλ' οὕτω λαθῶν ὁ Κορῆτος ὑπὸ τῆς οἰκετῆς εἰς Γαλατία διεκρομίσθη. χρῆσθαι δὲ καὶ Μάρκος Ἀντώνιος ὁ ρήτωρ φίλῳ χρῆσάμενος, ἠτύχησεν. ὁ γὰρ ἀνδρροπος ἰὼ μὲν πένης καὶ δημοτικῆς, ὑποδεδάμενος δὲ πορροτον ἀνδρρο Ρωμάων, καὶ φιλοφρονοῦμενος ἐκ τῆς παρῶντων, οἰκετῆτιν ἐπέμπε πρὸς πᾶσα τῆς ἐγγύς κατὰ τῶν ληψόμενον οἶνον. ἀφ' ἑαυτοῦ μὲν δὲ ὀπιμῆσθον, καὶ βῆ πῶνα μερῆσσι κελάδοντος, ἠρώτησεν ὁ κατὰ τῶ ὁ, πᾶθων, οὐχὶ τῶ νέον (ὡς πορρο εἶσθον) ὡνῆσθαι καὶ δημοτικῶν, ἀλλὰ τῶ σπουδαῖα καὶ πολυτελοῦς. ἀπλῶς δὲ πᾶς ἐκείνῳ φερέσαστος (ὡς πορρο σιμῆσθαι καὶ γῶεμῶν) ὁ πᾶσθον Ἀντώνιον ὁ δεασσῆσθαι ἐστῆ, παρῶ αὐτῷ κρυπτόμενον, ἀσθῆς καὶ μαρῶς ὡν ὁ κατὰ τῶ ὁ, ἀματῶ τὸν οἰκετῆτιν ἀπελθεῖν, αὐτὸς σιμῆσθαι πρὸς Μάριον, ἠδὴ πορρο δειπνοῦντα, καὶ πορροσθῆσθαι ὡμολόγησε πορροδῶσθαι αὐτῷ τὸν Ἀντώνιον. ἀκρῶσας οὖν ἐκῆνος ἐκκροχῆν λέ E γῆται μέγα, καὶ τῆς χερσῶν ὑφ' ἠδῶν ἁιακροτῆσθαι. κῆμικρῶ μὲν ἐδέσθον ὄξανασ αὐτὸς ὅπτι τὸν τόπον φερέσθαι τῆς δὲ φίλων κατὰ τῶντων, Ἀντώνιον ἐπέμπε, καὶ στρατιώτας μετ' αὐτῷ, κελάδῶσας καὶ πάχος τῶ κεφαλῷ τῶ Ἀντωνίῳ κρομίσθαι. ὡς ἔν ἦσθον ὅπτι τῶ οἰκίαν, ὁ μὲν Ἀντώνιος ὑποερόση παρὰ τῶ ὁ, οἱ δὲ στρατιώται δὲ κλημῶων ἀναδαῖτες εἰς τῶ δωμάσιον, καὶ θεασάμενοι τὸν Ἀντώνιον, ἄλλος ἄλλον ὅπτι τῶ σφραγῆν μὲν ἑαυτῷ παρεκάλῆ καὶ πορροβάλλετο. τοιαύτη δὲ πῆς ἰὼ (ὡς εἶσθον) τῶ αὐτῶ ἠδὲ τῶ λόγων σιμῆσθαι καὶ χᾶρῆς, ὥστε πορροσθᾶ F μὲν οὐ λέξθαι καὶ παραιτηῆσθαι τὸν θάνατον, ἀφᾶσθαι μὲν ὅσδεῖς ἐτόλμησεν, ὅσδε ἠπθῆσθαι, κατῶ δὲ κῆφαντες ἐδάκρυον ἀπᾶσθαι. ὄξασθῆσθαι δὲ γῆται μὲν πῆς, ἀναδαῖ ὁ Ἀντώνιος

Βαρδίζος Στρούμα (Cic. xxvii. 30.)

egenus & expers eorum que appetebat, decederet immaturè. Enimuerò Plato vicinus iam morti, fortem & fortunam suam extollit, quòd primùm homo, deinde Græcus non barbarus, neque rationis expers belua esset natus: ad hæc quòd in Socratis ætatem ortus suus incidisset. Et ædopol Tarsensem referunt Antipatrum, item sub vite exitum ea quæ prosperè ei obtigissent voluentem, ne secundam quidem navigationem Athenas obliuioni dedisse, quasi propitiæ fortunæ donum quodlibet magna excipientem gratia, atq; vsque in finem memoria conseruantem, qua thesaurum habet homo nullum firmiorem. Obliuiosis verò & stolidis delata diuturnitate effluunt: quamobrè quum pleni rimarum nihil retineant, bonorum semper inanes & affluentes spe, respiciunt, præsentibus neglectis, consequentia. Et quanuis altera impedire fortuna, altera extorquere nequeat, hac tamen ciecta eius beneficentia vt aliena, illa somniant incerta. quod iure his accidit. Prius enim quàm literis & doctrina sedem ac fundamentum iaciant bonis externis, colligentes & accumulantes ea non valent immensam animi sitim explorare. Marius ergo septimodecimo septimi consulatus die expirauit. Ac magna in præsens lætitia & spes tanquam graui dominatu liberatam urbem tenuit. Cæterum intra paucos dies senem dominum senserunt se commutauisse iuvene & vigente. ita atrocem filius eius se Marius & acerbum optimatibus principibusq; necandis præbuit. Qui quum audax atque ad pericula adeunda haberetur intrepidus, Martii filius dictus fuit primùm: mox factis ipsis perspectus, contra Veneris appellatus filius. Demum Prænestæ à Sylla obsessus, vehementerq; vitæ retinendæ nequicquam anxius, vbi euolare nequiuit, dum capitur oppidum, sibi ipse consciuit necem.

A ὡς εὐδαιμόνιος καὶ ἀπληθὺς ὢν ἐπόθη παροπαθήσκων. Πλάτων μὲν οὖν, ἡδὴ παρὲς τὰ τελευτῶν ἡμῶν, ὑμνεῖ τὴν αὐτῆς δαίμονα καὶ τὴν τύχην, ὅτι παρὸν μὲν αἰδέσθους, εἶτα Ἑλλήνων, οὐ βλάβος, ὅσῳ δὲ ἀλογον τῆ φύσει θείον ἡμῶν. παρὲς δὲ τῆς τοῦ Σωκράτους χρονοῦ ἀπλήθεισιν ἢ ἡμέραις αὐτῶν. καὶ τὴν Δία τὴν Τροίαν λέγουσιν Ἀντίπατρον, ὡσαύτως ὑπὸ τῆς τελευτῆς ἀναλογίζομενον ὡν τύχοι μακαρίων, μηδὲ τὴν εἰς Ἀθῆνας οἰκίαν ἐπιλοίας ἐπιλατῆας, καὶ τὰς φιλοχρησίου τὴν τύχης ἀπάσθην δόσιν εἰς μέγα λυγρὰ πηδῆμενον, καὶ σὺν τῇ τῆς μνήμης δὲ τῆς τοῦ Σωκράτους ἔστιν αἰδέσθους ταμίαιον ἀγαθῶν βεβαίωτερον. τοῖς δὲ ἀμνημονίας καὶ ἀσπίτοις, ὡς ἐκ κρείττα γινόμενα μὲν τῆς χρονοῦ δὲ μὴ τὴν ἐξῆς, μηδὲ δὲ τῆς τῆς ἀει κενῶν μὲν ἀγαθῶν, πλήρεις δὲ ἐλπίδων, παρὲς τὸ μέλλον ἀποβλέποισι, ὅ παρὸν παρῆμενοι. καί τοις δὲ μὲν αὐτῆς τύχης κωλύσασθαι διώσασθαι, ὅ δὲ αἰαφάρετον ἔστιν. ἀλλ' ὁμοῦς τὴν τὴν τύχης, ὡς ἀλλότριον, ἐκβάλλοντες, ἐκείνο δὲ ἀδύνατον οἰεῖσθαι, εἰκότα πάροντες. ὡς γὰρ ἐκ λόγου καὶ παιδείας ἔδρασαν ὑποβαλέσθαι καὶ κρηπίδα τοῖς ἔξωθεν ἀγαθῶν, στυγνῶντες αὐτὰ καὶ συμφορῶντες, ἐμπλήσασθαι τὴν ψυχῆς ἐδύσασθαι ὅ ἀκέραιον. ἀποδύσκει δὲ οὖν Μάριος ἡμέρας ἐπὶ τὰς δεκά τὴν ἑβδόμησιν ὑποατίας ἐπιλατῶν. καὶ μέγα ἔχε τὴν δευτέραν τὴν Ῥώμην χρονοῦ καὶ θέρους, ὡς χαλεπῆς τυρανίδος ἀπηνανδρῶν ὀλίγας δὲ ἡμέρας ἡσθητο νέον ἀπηνανδρῶν καὶ ἀκμάζοντα αὐτῆ παρῆμεν δεσποτῶν. ποσά τινος ὁ ἦος αὐτῶν Μάριος ὡμότησιν καὶ πικρίδην ἐπέδειξε, τῶν αἰετῶν καὶ δοκιματῶν ἀγαθῶν. δόξας δὲ καὶ πλεμνητῆς καὶ φιλοκίνδυνος εἶναι παρὲς τῶν πολεμίων, ἐν ἀρχῇ παῖς Ἀρεος ὠνομάζετο, ταχὺ δὲ τοῖς ἔργοις ἐλεγχόμενος, αὐτῆς Ἀφροδίτης ἦος ἐκαλεῖτο. τέλος δὲ κατὰ κλειδεῖς εἰς Περσῶν ὑπὸ Σύλλα, καὶ πολλὰ φιλοψυχίας μάτην, ὡς ἴω ἀφύκτα τὴν πόλεως ἀλισχευμένης, αὐτὸς αὐτὸν ἀπέκτεινεν.

P L V T A R C H I
vitæ comparatæ
L Y S A N D R I
&
S Y L L A E.
L Y S A N D E R.

A CANTHIORVM Delphis thesaurus hanc habet inscriptionem, BRASIDAS ET ACANTHII DE ATHENIENSIBVS. Quod in causa est, vt statuam marmoreâ, quæ intra templum est ad valuas posita Brasidæ esse pleriq; arbitrentur. Verùm ea est Lysandri, imaginè eius egregiè exprimens veteri more comati, barba promissa insigni. Neque enim (vt nonnulli volunt) tonsis secundum magnam conflictum Argiuis, qui victi erant, Spartiæ ex aduerso comam victoria elati summisere. Nec quum Bacchiadæ, qui Lacedæmonè ex Corintho profugerunt, sordidam & fœdâ speciè tonsis capillis præferrent, comam cæperunt Lacedæmonii in honore habere.

Π Λ Ο Υ Τ Α Ρ Χ Ο Υ
Βίοι παράλληλοι
Λ Υ Σ Α Ν Δ Ρ Ο Υ
καὶ
Σ Υ Λ Λ Α.
Λ Υ Σ Α Ν Δ Ρ Ο Σ.

A ΚΑΝΘΙΩΝ ἡσαστοῦ ἐν Δελφοῖς ἐπιγραφεῖ ἔχει τοιαύτην, ΒΡΑΣΙΔΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΝΘΙΟΙ ΑΠ' ΑΘΗΝΑΙΩΝ. ἔξω καὶ πολλοὶ τὴν ἐν τῶν οἴκων τῆς ἡμέρας λίθινον ἀνδριάντα, Βρασιδῆ νομίζουσιν εἶναι. Λυσανδρὸς δὲ ἔστιν, εἰκονικῶς, ὅ μάλιστα κρηπίδος ἐπὶ τῶν παλατῶν, καὶ πάγονα κρημνῶν ἡμῶν. ἔξω (ὡς ἐννοί φασιν) Ἀργείων μὲν τὴν μέγα λυγρὴν ἦσαν, ὅτι πένη κερέντων, οἱ Σπαρτιάται παρὲς τὴν ἀπίπαλον αὐτοῖς τῶν κίμας, ἀγαλλόμενοι τοῖς πεπαραγμένοις, αἰτήσαντες δὲ Βακχιαδῶν τὴν ἐκ Κορίνθου φύρηντων εἰς Λακεδαιμόνα, ταπεινῶν καὶ ἀμόρφων, ἀπὸ τῶν κείρανται τῶν κεφαλῶν, φανέντων, εἰς ζῆλον αὐτοῖς τοῦ κομῆν ἡλθον.